

RAPORT Z BADANIA
DIAGNOZA LOKALNYCH
ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH

GMINA JABŁONKA 2022

Spis treści

WSTĘP	6
Cel badania i problematyka badania	6
Przebieg badania	9
Charakterystyka próby badawczej	9
CZĘŚĆ I: Ogólna charakterystyka gminy Jabłonka	11
Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne	11
Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności interwencyjnej i profilaktycznej	13
CZĘŚĆ II: Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Jabłonka	23
Cel badania	23
Grupa badawcza	23
Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców	26
Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu	32
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków	36
Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów	38
Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym	40
Postawy mieszkańców wobec problemu hazardu	43
Zagrożenia internetowe	45
Zagrożenia w środowisku zamieszkania i w miejscu pracy	47
CZĘŚĆ III: Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych	53
Cel badania	53
Grupa badawcza	53
Wyniki badania	54
CZĘŚĆ IV: Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla rodziców.	61

Grupa badawcza.....	61
Cel badania.....	61
Wyniki badania.....	61
Relacje rodziców z dziećmi.....	63
Postawy rodziców wobec wychowania dzieci.....	65
Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi.....	67
Komputer w życiu uczniów i zjawisko cyberprzemocy.....	71
CZĘŚĆ V: Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla nauczycieli.	75
Cel badania.....	75
Grupa badawcza.....	75
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym i domowym.....	76
Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami behawioralnymi.....	79
CZĘŚĆ VI: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych.....	82
Cel badania.....	82
Grupa badawcza.....	82
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym.....	84
Styl życia oraz formy spędzania czasu wolnego przez uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych.....	95
Czas wolny.....	95
Styl życia.....	97
Uczniowie klas piątych i szóstych szkół podstawowych wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	100
Palenie papierosów.....	100
Picie alkoholu.....	102
Narkotyki.....	104

Uczniowie klas piątych i szóstych szkół podstawowych wobec innych zagrożeń	106
Komputer i Internet w życiu uczniów	106
Uczniowie wobec zjawiska cyberprzemocy.....	108
CZĘŚĆ VII: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych	112
Cel badania	112
Grupa badawcza	112
Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym	114
Styl życia oraz formy spędzania czasu wolnego przez uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych	124
Czas wolny	124
Styl życia	125
Uczniowie klas siódmych i ósmych szkół podstawowych wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi.....	128
Palenie papierosów	128
Picie alkoholu	135
Narkotyki	141
Dopalacze	147
Uczniowie klas siódmych i ósmych szkół podstawowych a inne zagrożenia	150
Komputer i Internet w życiu uczniów	150
Uczniowie wobec zjawiska cyberprzemocy.....	154
CZĘŚĆ VIII: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 15-16 lat w konfrontacji do Europejskiego Programu Badań Ankiety w Szkołach	157
Cel badań.....	157
Grupa badawcza	158
Napoje alkoholowe.....	158

Narkotyki i dopalacze	169
Dostępność substancji psychoaktywnych	173
Część IX: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 17-18 lat w konfrontacji do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach	184
Cel badania	184
Grupa badawcza	184
Napoje alkoholowe	185
Narkotyki i dopalacze	194
Dostępność substancji psychoaktywnych	197
CZĘŚĆ X: Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych	208
BIBLIOGRAFIA	224
Spis publikacji	224
Źródła internetowe	225
Spis wykresów	226
Spis tabel	229

WSTĘP

Współcześnie zachodzące w świecie przemiany charakteryzują się niespotykaną dotąd skalą i dynamiką a swoim zasięgiem obejmują niemal wszystkie dziedziny życia człowieka, w tym sferę jego działalności społecznej. Z jednej strony przeobrażenia te mają pozytywny wpływ na rozwój człowieka, z drugiej zaś niosą ze sobą realne powody do niepokoju. Wiele zagrożeń dla bezpieczeństwa społecznego wynika m.in. z destrukcji dotychczasowych modeli funkcjonowania społeczeństwa i rodziny. Poszczególne jednostki muszą zatem wykazać się elastycznością i akceptacją wobec zachodzących przemian. Ze względu na szczególne, towarzyszące im uwarunkowania, nie każdy jest w stanie odpowiednio zaadaptować się do nowopowstałych warunków co w efekcie prowadzi do powstawania licznych problemów społecznych i pedagogicznych. Te z kolei przyczyniają się do zaburzeń harmonii życia społecznego, jak również mają negatywny wpływ na funkcjonowanie pojedynczych osób.

Cel badania i problematyka badania

Badania ankietowe miały na celu analizę wybranych problemów społecznych.

W badaniu wśród osób dorosłych uwzględnione zostały takie obszary jak:

- problem alkoholowy - częstotliwość spożywania alkoholu, znajomość osób nadużywających napoje alkoholowe, rozpowszechnienie alkoholizmu w środowisku lokalnym;
- problem nikotynowy - częstotliwość palenia, konsekwencje zdrowotne palenia papierosów;
- problem narkotykowy - dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki;
- problem przemocy - występowanie przemocy domowej, znajomość rodzin dotkniętych problemem przemocy, postawy wobec stosowania kar cielesnych;
- problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od gier hazardowych.

W badaniu wśród uczniów uwzględnione zostały takie obszary jak:

1. problem alkoholowy - częstotliwość spożywania, dostępność, znajomość osób pijących, znajomość instytucji pomocowych, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
2. problem nikotynowy - częstotliwość palenia, dostępność, znajomość osób palących, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
3. problem narkotykowy - częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających narkotyki, znajomość konsekwencji zdrowotnych i prawnych z tytułu ich posiadania;
4. problem zażywania dopalaczy- częstotliwość zażywania, dostępność, znajomość osób zażywających dopalacze, znajomość konsekwencji zdrowotnych;
5. problem przemocy- perspektywa osoby doświadczającej przemocy oraz świadka przemocy, uczestnictwo w czynnym akcie przemocy, występowanie przemocy rówieśniczej i domowej;
6. problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od komputera czy Internetu.

Ponadto badaniem zostali objęci także pracownicy punktów sprzedaży napojów alkoholowych oraz wyrobów tytoniowych, rodzice uczniów oraz nauczyciele.

W badaniu wśród pracowników punktów sprzedaży zostały poruszone takie kwestie, jak:

1. problem dostępu do substancji legalnych, w tym częstotliwość prób zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe i niepełnoletnie; prób zakupu papierosów, piwa bezalkoholowego o zawartości nieprzekraczającej 0,5% alkoholu i napojów energetyzujących przez nieletnich;
2. postawy osób będących w stanie silnego upojenia alkoholem;
3. częstotliwość przypadków sprzedaży papierosów, alkoholu i napojów energetyzujących nieletnim;
4. przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

W badaniu wśród rodziców uczniów uwzględnione zostały takie obszary, jak:

1. postawy rodziców wobec wychowania dzieci;
2. problem przemocy - występowanie przemocy domowej, znajomość rodzin dotkniętych problemem przemocy, postawy wobec stosowania kar cielesnych;
3. problemy związane z substancjami psychoaktywnymi;
4. problem uzależnień behawioralnych - uzależnienie od komputera czy Internetu.

W badaniu wśród nauczycieli uczniów uwzględnione zostały takie obszary, jak:

1. problemy związane z substancjami psychoaktywnymi;
2. problem przemocy - występowanie przemocy rówieśniczej i domowej.

Przebieg badania

Niniejszy raport opiera się na wynikach badania ilościowego. Do przeprowadzenia badań wśród dorosłych mieszkańców i sprzedawców z punktów sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych wykorzystano metodę PAPI (ang. *Paper & Pen Personal Interview*). W przypadku uczniów, rodziców uczniów oraz nauczycieli najbardziej dogodną metodą była ankieta w formie aplikacji internetowej. Badanie zostało przeprowadzone zgodnie z zasadami etyki, bowiem wszyscy uczestnicy badania zostali poinformowani o zachowaniu anonimowości i poufności, w związku z czym oddzielono dane odnośnie tożsamości pojedynczych badanych od informacji, jakich udzielili. Ponadto, ankietując uczniów za każdym razem uzyskiwano zgodę Dyrektora szkoły na przeprowadzenie badań w ich placówce.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone w luty - kwiecień 2022 roku.

Charakterystyka próby badawczej

Dla określenia postaw mieszkańców wobec potencjalnych problemów społecznych badania ankietowe przeprowadzono w trzech grupach respondentów zróżnicowanych pod względem zmiennych takich jak płeć, wiek, wykształcenie. Próba badawcza objęła łącznie 142 dorosłych mieszkańców gminy Jabłonka, 471 uczniów szkół podstawowych oraz 338 uczniów szkół ponadpodstawowych, 134 rodziców uczniów, 84 nauczycieli uczniów oraz 17 sprzedawców w punktach sprzedaży alkoholu na terenie gminy.

DOROŚLI MIESZKAŃCY GMINY

- badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 142 osoby, w tym 96 kobiet i 46 mężczyzn

UCZNIOWIE SZKOŁ PODSTAWOWYCH

- 185 uczniów klas piątych i szóstych; w tym 93 dziewczęta i 92 chłopców
- 286 uczniów klas siódmych i ósmych; w tym 152 dziewczęta i 134 chłopców

UCZNIOWIE SZKOŁY PONADPODSTAWOWEJ

- 338 uczniów w wieku od 15 do 18 lat

RODZICE UCZNIÓW

- badania przeprowadzone na reprezentatywnej grupie 134 osób; w tym 128 kobiet i 6 mężczyzn

NAUCZYCIELE

- 84 nauczycieli uczniów z terenu gminy Jabłonka

SPRZEDAWCY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

- badania przeprowadzone w 17 punktach sprzedaży

CZĘŚĆ I: Ogólna charakterystyka gminy Jabłonka

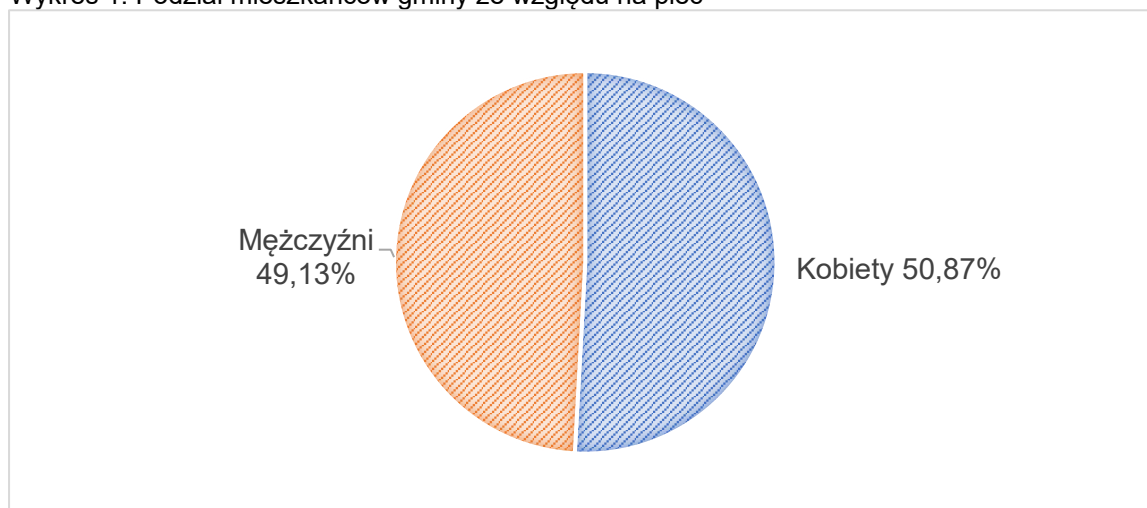
Położenie, dane administracyjne, dane demograficzne

Gmina Jabłonka to gmina wiejska o powierzchni 212,7 km² położona na południu województwa małopolskiego, w powiecie nowotarskim, na pograniczu polsko-słowackim. Siedzibą gminy jest miejscowość Jabłonka. W skład Gminy wchodzi miejscowości: Jabłonka, Chyżne, Lipnica Mała, Orawka, Podwilk, Zubrzyca Dolna, Zubrzyca Górna.

Na terenie Polski Gmina graniczy z następującymi gminami: Bystra - Sidzina (powiat suski), Czarny Dunajec (powiat nowotarski), Lipnica Wielka (powiat nowotarski), Raba Wyżna (powiat nowotarski), Spytkowice (powiat nowotarski), Zawoja (powiat suski). Gmina Jabłonka sąsiaduje również ze słowackimi okresami (powiatami): Dolny Kubin i Twardoszyn. Przygraniczne miasto Trstena położone w okresie Twardoszyn jest wieloletnim partnerem Jabłonki w zakresie współpracy kulturalnej i gospodarczej, w szczególności w dziedzinie ochrony przyrody.¹

Zgodnie z danymi na 31.12.2020 gmina Jabłonka liczyła 19 014 mieszkańców, z czego 50,87% stanowią kobiety (9 673), a 49,13 % mężczyźni (9 341).

Wykres 1. Podział mieszkańców gminy ze względu na płeć

¹ Strategia rozwoju Gminy Jabłonka na lata 2015-2025, http://jablonka.nazwa.pl/v2/downloads/inne/projekt_strategia_jablonka.pdf, data dostępu: 09.04.2021

Przyrost naturalny:

Gminę Jabłonka cechuje dodatni przyrost naturalny, który na koniec I półrocza 2020 wynosił 33. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu 3,53 na 1000 mieszkańców. W tym samym czasie doszło do 81 zgonów, co odpowiada 8,68 zgonom na 1000 mieszkańców.

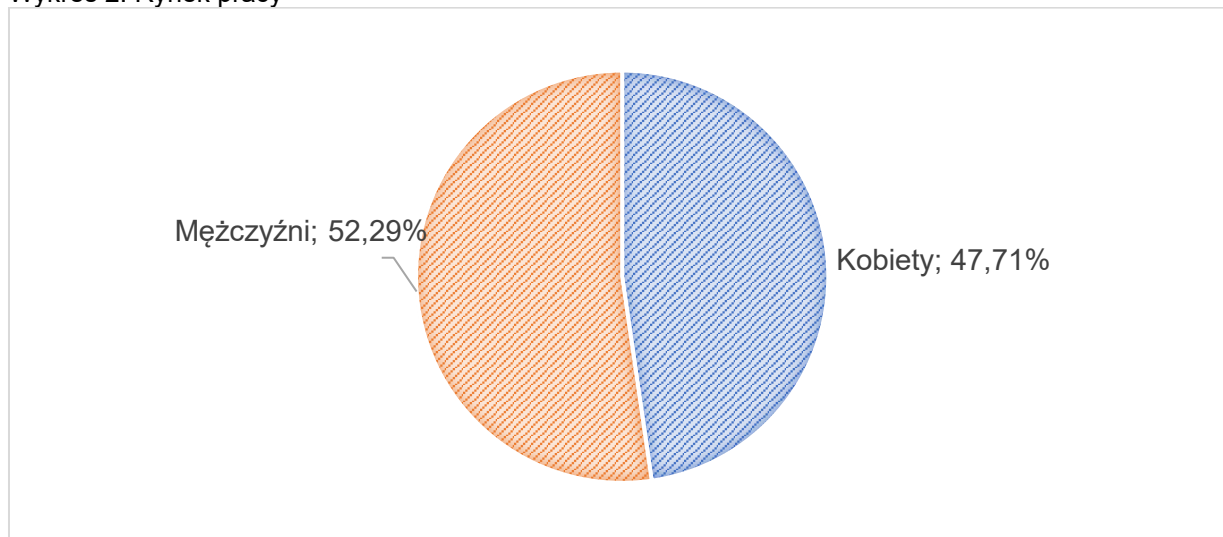
Migracje ludności:

Pod koniec czerwca 2020 roku w gminie zarejestrowano 44 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 45 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi -1. W tym samym czasie w gminie odnotowano 5 zameldowań z zagranicy oraz 7 wymeldowań, w związku z czym saldo migracji zagranicznych wynosi - 2.

Rynek pracy:

Ogółem w gminie na 31.12.2020 roku zarejestrowane były 394 osoby bezrobotne; w tym 188 kobiet i 206 mężczyzn.²

Wykres 2. Rynek pracy

² DANE GUS

Zasoby umożliwiające prowadzenie działalności interwencyjnej i profilaktycznej

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

1. przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń;
2. pracy socjalnej;
3. prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
4. analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
5. realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zasady pomocy społecznej

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom

życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.³

DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Jabłonka.

Pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej

- **Rok 2019** (liczba rodzin ogółem 250) rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 14
- **Rok 2020** (liczba rodzin ogółem 232) rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 12
- **Rok 2021** (liczba rodzin ogółem 160) rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień 13

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS:

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS		
Świadczenia rzeczowe dla osób-Bank Żywności	Rok 2019	121 świadczeń
	Rok 2020	79 świadczeń
	Rok 2021	50 świadczeń
Świadczenia pieniężne dla osób	Rok 2019	359 świadczeń
	Rok 2020	299 świadczeń
	Rok 2021	234 świadczenia
Świadczenia porady dla osób	Rok 2019	223 świadczenia
	Rok 2020	208 świadczeń
	Rok 2021	129 świadczeń

³ Zasady pomocy społecznej -GOV

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej:

Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej

Powody przyznawania pomocy społecznej		
Niepełnosprawności	Rok 2019	47 rodzin
	Rok 2020	43 rodziny
	Rok 2021	33 rodziny
Bezrobocia	Rok 2019	18 rodzin
	Rok 2020	31 rodzin
	Rok 2021	18 rodzin
Osoby dotknięte klęską żywiołową	Rok 2019	-
	Rok 2020	-
	Rok 2021	-
Ubóstwa	Rok 2019	56 rodzin
	Rok 2020	53 rodziny
	Rok 2021	45 rodzin
Bezradności opiekuńczo - wychowawczej	Rok 2019	31 rodzin
	Rok 2020	17 rodzin
	Rok 2021	11 rodzin
Długotrwałej choroby	Rok 2019	52 rodziny
	Rok 2020	49 rodzin
	Rok 2021	36 rodzin
Przemocy w rodzinie	Rok 2019	6 rodzin
	Rok 2020	3 rodziny
	Rok 2021	2 rodziny
Inne: potrzeba ochrony macierzyństwa	Rok 2019	33 rodziny
	Rok 2020	31 rodzin
	Rok 2021	20 rodzin

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.

Tabela 3. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową

Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową		
Pracuje	Rok 2019	73 osoby
	Rok 2020	78 osób
	Rok 2021	69 osób
Pracuje dorywczo	Rok 2019	84 osoby
	Rok 2020	82 osoby
	Rok 2021	76 osób
Nie pracuje	Rok 2019	72 osoby
	Rok 2020	69 osób
	Rok 2021	67 osób
Na rencie	Rok 2019	40 osób
	Rok 2020	34 osoby
	Rok 2021	32 osoby
Na emeryturze	Rok 2019	20 osób
	Rok 2020	22 osoby
	Rok 2021	19 osób
Na zasiłku dla bezrobotnych	Rok 2019	-
	Rok 2020	3 osoby
	Rok 2021	1 osoba
Bezrobotny bez prawa do zasiłku	Rok 2019	18 osób
	Rok 2020	23 osoby
	Rok 2021	19 osób
Inne	Rok 2019	47 osób
	Rok 2020	38 osób
	Rok 2021	37 osób

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2019 - wszczęcie 30 procedur,
- Rok 2020 - wszczęcie 41 procedur,
- Rok 2021 - wszczęcie 40 procedur.

**DZIAŁANIA PODEJMOWANE PRZEZ ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY
DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE**

Tabela 4. Procedura "Niebieskie Karty" w latach 2019-2021

Procedura "Niebieskie Karty" w latach 2019-2021		
Wpłynęło ogółem formularzy NK, w tym:	Rok 2019	30 formularzy
	Rok 2020	41 formularzy
	Rok 2021	45 formularzy
Z Ośrodka Pomocy Społecznej	Rok 2019	0 formularzy
	Rok 2020	3 formularze
	Rok 2021	2 formularze
Z Policji	Rok 2019	0 formularzy
	Rok 2020	38 formularzy
	Rok 2021	43 formularze
Z placówek oświatowych	Rok 2019	0 formularzy
	Rok 2020	0 formularzy
	Rok 2021	0 formularzy
Z innego ośrodka pomocy społecznej	Rok 2019	0 formularzy
	Rok 2020	0 formularzy
	Rok 2021	0 formularzy

Osoby doświadczające i stosujące przemoc w rodzinie w związku z procedurą „Niebieskie Karty”

Tabela 5. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą „Niebieskie Karty”

Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą „Niebieskie Karty”		
Liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie (ogółem)	Rok 2019	27 osób
	Rok 2020	36 osób
	Rok 2021	48 osób
Kobiety	Rok 2019	25 kobiet
	Rok 2020	34 kobiety
	Rok 2021	35 kobiet

Mężczyźni	Rok 2019	2 mężczyzn
	Rok 2020	2 mężczyzn
	Rok 2021	5 mężczyzn
Małoletni do 13 r.ż.	Rok 2019	0 małoletnich
	Rok 2020	0 małoletnich
	Rok 2021	7 małoletnich
Nieletni w przedziale 13-18 lat	Rok 2019	0 nieletnich
	Rok 2020	0 nieletnich
	Rok 2021	1 nieletni
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie (ogółem):	Rok 2019	27 osób
	Rok 2020	36 osób
	Rok 2021	40 osób
Kobiety	Rok 2019	1 kobieta
	Rok 2020	2 kobiety
	Rok 2021	8 kobiet
Mężczyźni	Rok 2019	26 mężczyzn
	Rok 2020	34 mężczyzn
	Rok 2021	32 mężczyzn
Nieletni	Rok 2019	0 nieletnich
	Rok 2020	0 nieletnich
	Rok 2021	0 nieletnich
Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu (ogółem):	Rok 2019	23 osoby
	Rok 2020	30 osób
	Rok 2021	27 osób
Kobiety	Rok 2019	1 kobieta
	Rok 2020	1 kobieta
	Rok 2021	0 kobiet
Mężczyźni	Rok 2019	22 mężczyzn
	Rok 2020	29 mężczyzn
	Rok 2021	27 mężczyzn
Nieletni	Rok 2019	0 nieletnich
	Rok 2020	0 nieletnich
	Rok 2021	0 nieletnich

Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	Rok 2021	19 dzieci
---	----------	-----------

Liczba NK skierowanych do Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w związku z przemocą w rodzinie, w której występuje problem alkoholu:

- 2019 rok - 16 Niebieskich Kart
- 2020 rok - 29 Niebieskich Kart
- 2021 rok - 26 Niebieskich Kart

Analizując dane dotyczące działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie można zauważyć, iż osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie są najczęściej kobiety, a mężczyźni jej sprawcami. Występujące przypadki przemocy w rodzinie, zgodnie z definicjami Kodeksu Karnego dotyczą przemocy fizycznej oraz psychicznej. Nieco niepokojącym jest, iż w porównaniu do roku 2020 wzrosła liczba ofiar przemocy w rodzinie. Nastąpił natomiast spadek liczby osób stosujących przemoc w rodzinie pod wpływem alkoholu.

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Zaprezentowane poniżej dane pochodzą ze statystyk prowadzonych przez gminę Jabłonka.

Liczba zezwoleń w 2021 roku na detaliczną sprzedaż - 47 i gastronomiczną - 18.

2021 rok Posiedzenia KRPA (ogółem 34) w tym:

posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 0

przeprowadzono rozmowy motywujące - 61

kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 8

postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych (ogółem 0)

2020 rok Posiedzenia KRPA (ogółem 27) w tym:

posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 0

przeprowadzono rozmowy motywujące - 26

kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 9
postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych
(ogółem 14) w tym: postanowienia negatywne - 0

2019 rok Posiedzenia KRPA (ogółem 21) w tym:

posiedzenia podkomisji interwencyjno- motywującej - 0
przeprowadzono rozmowy motywujące - 65
kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych - 9
postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych
(ogółem 17) w tym: postanowienia negatywne - 0

W 2021 roku do Komisji wpłynęło:

3 wnioski o leczenie odwykowe;
3 zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych;
3 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

W 2020 roku do Komisji wpłynęło:

6 wniosków o leczenie odwykowe;
6 obecnie rozpoczęte sprawy;
6 zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych;
4 wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

W 2019 roku do Komisji wpłynęło:

3 wnioski o leczenie odwykowe;
3 obecnie rozpoczęte sprawy;
6 zleceń przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych;
0 wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego.

Ważniejsze oddziaływania profilaktyczne dla młodzieży:

2021 rok:

„Apteczka pierwszej pomocy emocjonalnej”

Liczba osób uczestniczących:

uczniów - 146

nauczycieli - 14

rodziców - 0

„Bezpieczeństwo w sieci”

Liczba osób uczestniczących:

uczniów - 300

nauczycieli - 0

rodziców - 60

Program „Debata”

Liczba osób uczestniczących:

uczniów - 200

nauczycieli - 0

rodziców - 0

„Światowy dzień trzeźwości”

Liczba osób uczestniczących:

uczniów - 321

nauczycieli - 0

rodziców - 56

2020 rok:

Program „Debata”, Archipelag Skarbów

Liczba osób uczestniczących:

uczniów - 352

nauczycieli - 40

rodziców - 8

2019 rok:

Narkomania i fonoholizm, Program „Debata”, Kolonia profilaktyczna

Liczba osób uczestniczących:

uczniów - 550

nauczycieli - 11

rodziców – 250

Inne działania profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży:

Pozalekcyjne zajęcia sportowe realizowane w ramach gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych:

Liczba osób uczestniczących:

- 2021 rok: 500
- 2020 rok: 500
- 2019 rok: 980

Programy i przedsięwzięcia profilaktyczne w 2021 roku opracowane i realizowane przez młodzież to gazetka profilaktyczna (500 uczniów)

Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie KRPA:

- 2021 rok: 9
- 2020 rok: 5
- 2019 rok: 3

Punkt Konsultacyjno- Informacyjny Przeciw Przemocy w Rodzinie:

Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu:

- 2021 rok- ogółem: 12; w tym rodziny z problemem alkoholowym: 8
- 2020 rok- ogółem: 9; w tym rodziny z problemem alkoholowym: 7
- 2019 rok- ogółem: 12; w tym rodziny z problemem alkoholowym: 11

CZĘŚĆ II: Problemy społeczne w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Jabłonka

Cel badania

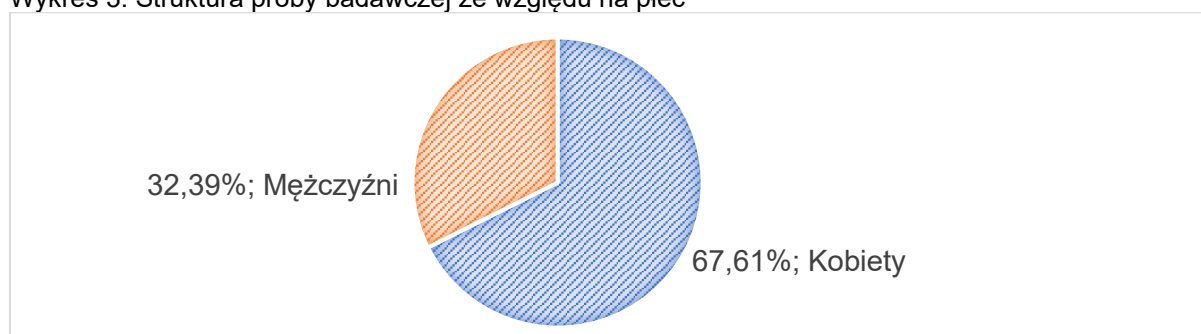
Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród badanych dorosłych miał na celu zbadanie zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności takich, jak:

- spożywanie alkoholu, uzależnienie od alkoholu;
- rozpowszechnienie oraz dostępność narkotyków w środowisku;
- przemoc w rodzinie, zachowania agresywne;
- postawy wobec palenia papierosów;
- hazard;
- zagrożenia Internetowe;
- zagrożenia dla zdrowia psychicznego oraz fizycznego w środowisku zamieszkania oraz miejscu pracy.

Grupa badawcza

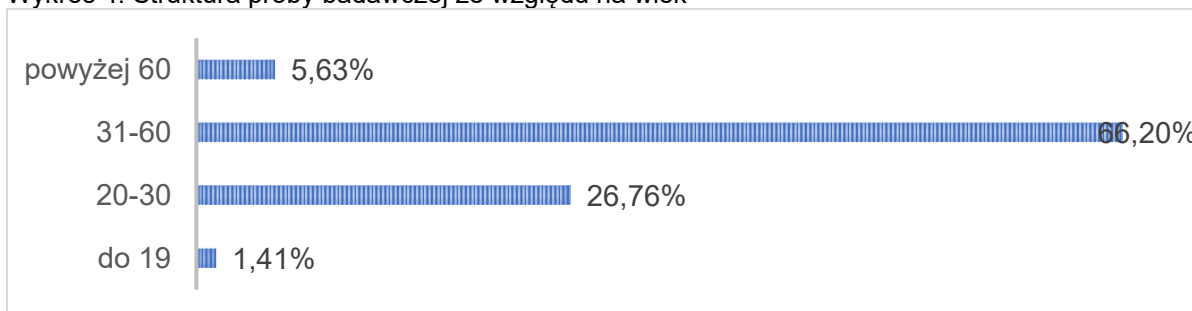
Badanie zostało przeprowadzone na grupie reprezentatywnej 142 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Jabłonka. W badaniu wzięło udział 96 kobiet i 46 mężczyzn, zróżnicowanych pod względem wieku i wykształcenia.

Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na płeć

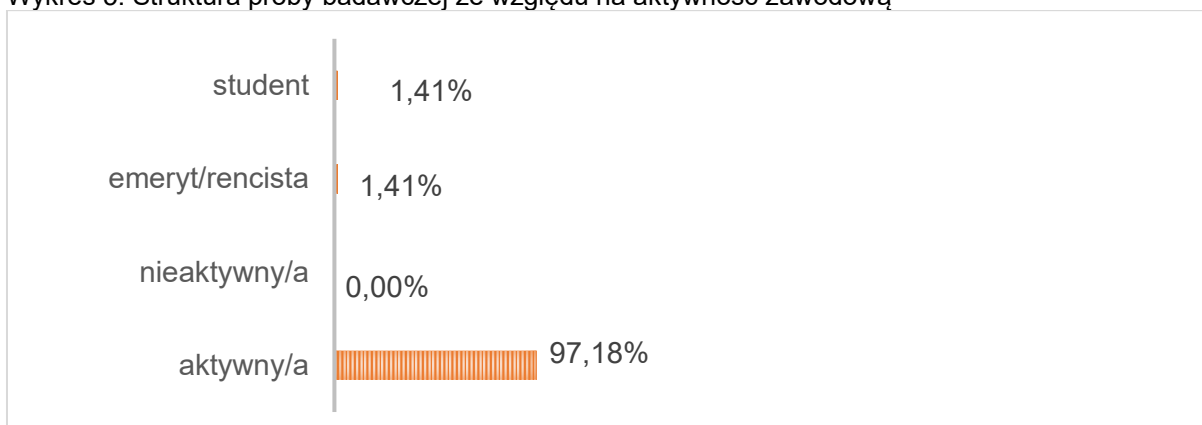
Najliczniej reprezentowanym przedziałem wiekowym wśród badanych był przedział 31-60 lat, stanowiący 66,20% ogólnej próby badawczej. Kolejno 26,76% ankietowanych stanowiły osoby w wieku od 20 do 30 lat; a 5,63% osoby powyżej 60 roku życia. Pozostałe 1,41% wskazało na przedział poniżej 19 lat.

Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na wiek

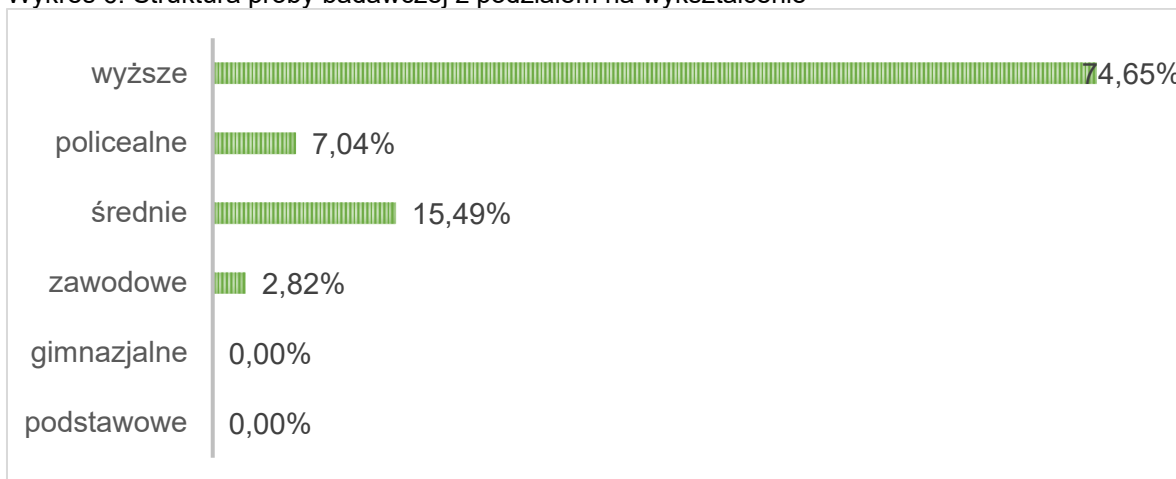
Wśród ankietowanych, 97,18% stanowiły osoby będące aktywne zawodowo. 1,41% badanych to emeryci lub renciści i tyle samo osób posiadało status studenta.

Wykres 5. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową

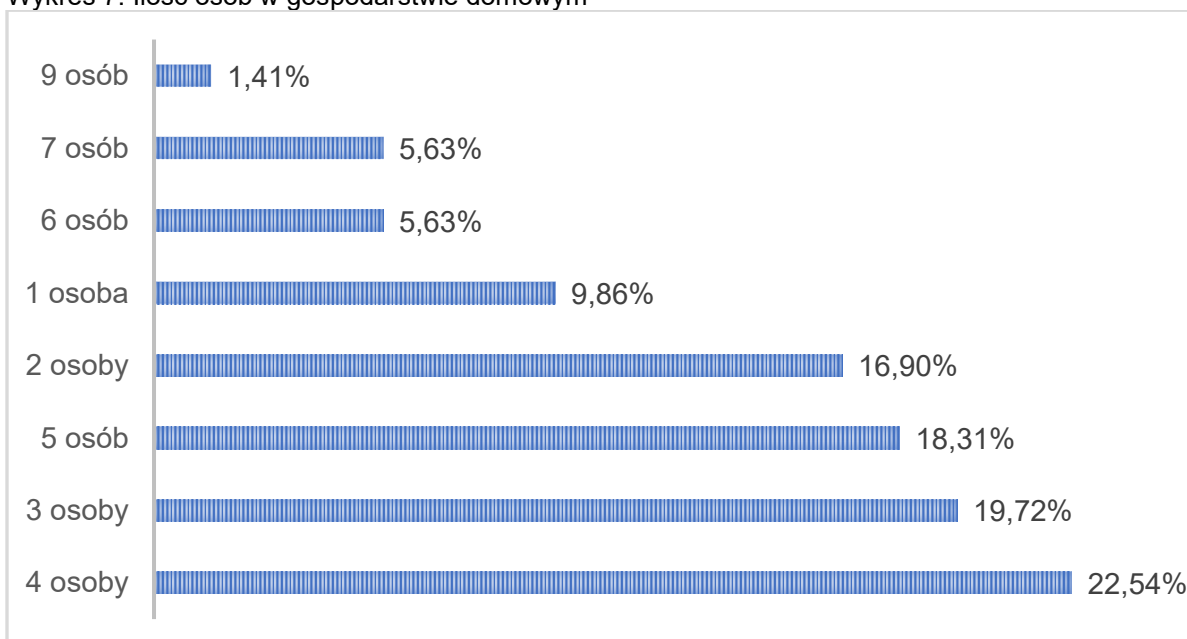
Z kolei, różnicując próbę badawczą według poziomu wykształcenia okazało się, że najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (74,65%). Kolejno 15,49% posiadało wykształcenie średnie, a 7,04% policealne. Pozostałe 2,82% ankietowanych poświadczyło ukończenie szkoły zawodowej.

Wykres 6. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na wielkość gospodarstwa domowego. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa domowe (22,54%). Niewiele niższy odsetek ankietowanych tj. 19,72% pochodziło z gospodarstw czteroosobowych oraz 18,31% badanych stanowiły osoby z pięcioosobowych gospodarstw.

Wykres 7. Ilość osób w gospodarstwie domowym

Podstawowe problemy społeczne w opinii mieszkańców

W pierwszym pytaniu poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Jabłonka. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 6. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Jabłonka

Problemy społeczne – średnia ważona problemu	
Alkoholizm	2,92
Narkomania	2,21
Wzrost przestępczości	2,08
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,35
Bezrobocie	2,46

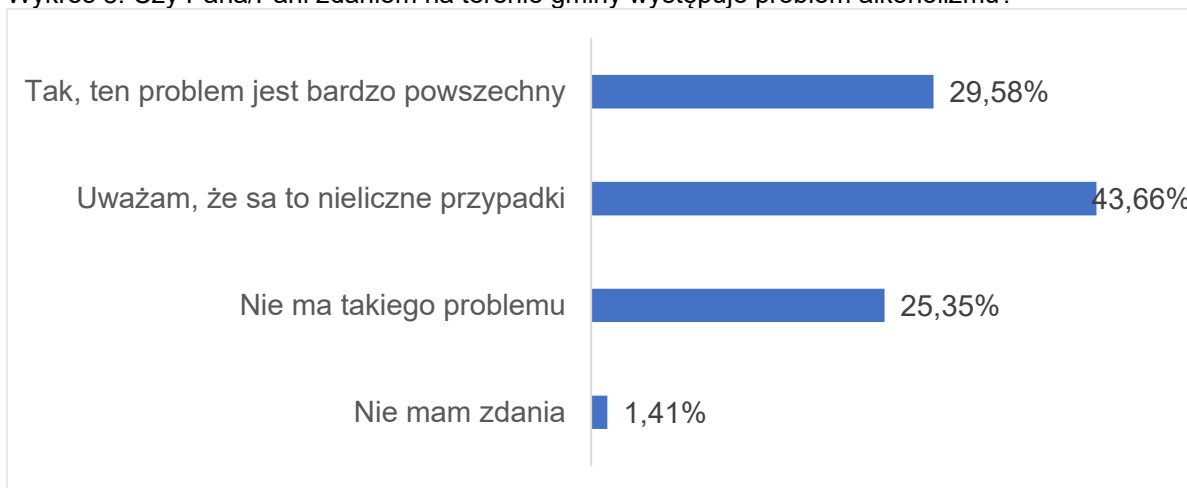
Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali alkoholizm, którego ważność została oceniona na poziomie 2,92. Stosunkowo wysoka pozycja zjawiska alkoholizmu jednoznacznie wskazuje priorytetowy kierunek działań, jakie powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Ważność pozostałych problemów, występujących na terenie gminy Jabłonka została oceniona przez mieszkańców na niższym poziomie.

Porównując tegoroczne dane do wyników z lat poprzednich można zauważyć, iż problem alkoholizmu nadal znajduje się w czołówce problemów społecznych wskazywanych przez mieszkańców gminy Jabłonka.

Nawiązując do poprzedniego pytania, kolejne dotyczyło bezpośrednio zjawiska alkoholizmu. Jak wynika z odpowiedzi, 43,66% badanych postrzega alkoholizm jako

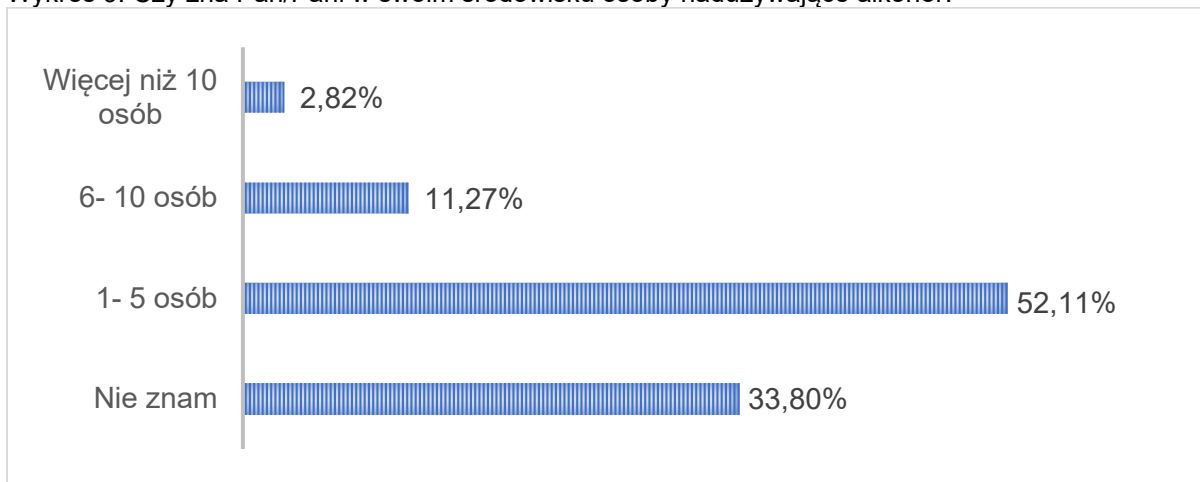
problem zauważalny jednak, uważam, że są to nieliczne przypadki. Kolejno 29,58% przyznało, że jest to problem bardzo powszechny. 25,35% odpowiedziało, że taki problem nie występuje na terenie gminy. Pozostałe 1,41% nie miało zdania w tym temacie.

Wykres 8. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?

Badając skalę rozpowszechnienia zjawiska alkoholizmu na terenie gminy Jabłonka okazało się również, że wśród badanych mieszkańców, aż 66,20% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu. 52,11% respondentów przyznało, że zna w swoim otoczeniu nie więcej niż pięć osób nadużywających alkoholu, 11,27% odpowiedziało, że potrafi wskazać od sześciu do dziesięciu takich osób, a 2,82% stwierdziło, że zna ponad 10 takich osób. Pozostali ankietowani, tj. 33,80% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 9. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkoholu?

Kolejno poproszono mieszkańców o odpowiedź, czy znają przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim. 15,49% badanych zadeklarowało, że spotkało się z taką sytuacją kilka razy, a 1,41% spotyka się bardzo często. 71,83% badanych odpowiedziało, że nigdy nie było świadkami sprzedaży alkoholu nieletnim, a pozostałe 11,27% zaznaczyło, że nie zwraca uwagi na to, komu sprzedawany jest alkohol. Z racji tego, iż zdarzają się przypadki sprzedaży alkoholu nieletnim, koniecznym wydaje się minimalizowanie presji wywieranej na młodzież dotyczącej spożywania alkoholu, w szczególności w sferze promocji, poprzez kontrolę prawidłowości reklamy napojów alkoholowych w punktach sprzedaży alkoholu.

Na pytanie dotyczące rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu przez kobiety w ciąży, 8,45% respondentów odpowiedziało, że kilka razy spotkało się z konsumpcją napojów alkoholowych przez kobiety w ciąży. 76,06% ankietowanych zaprzeczyło takim sytuacjom, natomiast pozostałe 15,49% zadeklarowało, że nie zwraca na to uwagi. Z racji tego, iż dość liczna grupa badanych potwierdziła przypadki spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży ważne jest uświadamianie społeczeństwa na temat szkodliwości spożycia nawet niewielkiej ilości alkoholu w ciąży, gdyż wypity alkohol negatywnie wpływa na rozwój płodu, prowadząc między innymi do poronień lub wystąpienia różnorodnych wrodzonych wad psychicznych i fizycznych określanych mianem Alkoholowy Zespół Płodowy (FAS ang. *fetal alcohol syndrome*)⁴. FAS jest chorobą nieuleczalną. Można jej uniknąć zachowując abstynencję w czasie ciąży. Rokrocznie rodzi się w Polsce około 9 tysięcy dzieci mających zaburzenia rozwojowe spowodowane kontaktem z alkoholem w okresie płodowym, wśród nich 300 jest w chwili porodu pijanych.⁵

Gdy zapytano mieszkańców o to czy spotkali się kiedykolwiek ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców na terenie gminy Jabłonka, aż 43,66% potwierdziło, że kilka razy było świadkami takiej sytuacji, a 4,23% przyznało, że bardzo często

⁴ PARPA, Jak zmieniają się postawy kobiet wokół picia alkoholu w ciąży?, <http://www.parpa.pl/index.php/ciaza-bez-alkoholu/badania>

⁵ Bernfeld B., Mazurkiewicz J., „Za młody, by pić”. Naruszanie prawa do życia lub zdrowia dziecka przez pijące alkohol kobiety ciężarne, Wydawca J. Mazurkiewicz, Wrocław 2016.

obserwuje takie przypadki. Kolejne 46,48% zaprzeczyło takim zdarzeniom, a pozostałe 5,63% badanych stwierdziło natomiast, że nie zwraca na to uwagi.

Tabela 6. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Jabłonka

Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Jabłonka			
Sprzedaż nieletnim	alkoholu	Tak, spotykam się bardzo często	1,41%
		Tak, kilka razy	15,49%
		Nie	71,83%
		Nie zwracam na to uwagi	11,27%
Spożywanie przez kobiety w ciąży	alkoholu	Tak, spotykam się bardzo często	0,00%
		Tak, kilka razy	8,45%
		Nie	76,06%
		Nie zwracam na to uwagi	15,49%
Nietrzeźwość kierowców		Tak, spotykam się bardzo często	4,23%
		Tak, kilka razy	43,66%
		Nie	46,48%
		Nie zwracam na to uwagi	5,63%

W zakresie oceny poziomu rozpowszechnienia zjawiska picia alkoholu w środowisku lokalnym, mieszkańcy Jabłonki skłaniali się także ku stwierdzeniu, iż częstotliwość spożywania napojów alkoholowych w miejscach publicznych, jak również widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest zjawiskiem znacznie rzadszym niż w latach poprzednich.

Ponadto, w opinii większości badanych, spożycie alkoholu przez osoby dorosłe obecnie jest mniejsze niż w przeszłości, natomiast wobec badanych nieletni spożywają alkohol tyle samo co kiedyś.

Jako zdecydowanie rzadsze, respondenci ocenili natomiast zjawisko spożywania alkoholu w miejscu pracy.

Tabela 7. Tabela 6. Ocena zjawiska alkoholizmu w czasie ostatnich 10 lat

Przejawy alkoholizmu		
Osoby pijące alkohol w miejscach publicznych	Więcej niż w przeszłości	4,23%
	Tyle samo co kiedyś	7,04%
	Mniej niż w przeszłości	80,28%
	Nie wiem, trudno ocenić	8,45%
Osoby pijane lub awanturujące się pod wpływem alkoholu	Więcej niż w przeszłości	2,82%
	Tyle samo co kiedyś	8,45%
	Mniej niż w przeszłości	76,06%
	Nie wiem, trudno ocenić	12,68%
Spożywanie alkoholu przez dorosłych	Więcej niż w przeszłości	12,68%
	Tyle samo co kiedyś	32,39%
	Mniej niż w przeszłości	39,44%
	Nie wiem, trudno ocenić	15,49%
Spożywanie alkoholu przez nieletnich	Więcej niż w przeszłości	23,94%
	Tyle samo co kiedyś	29,58%
	Mniej niż w przeszłości	23,94%
	Nie wiem, trudno ocenić	22,54%
Spożywanie alkoholu w miejscu pracy	Więcej niż w przeszłości	0,00%
	Tyle samo co kiedyś	1,41%
	Mniej niż w przeszłości	69,01%
	Nie wiem, trudno ocenić	29,58%

Porównując tegoroczne dane z wynikami z lat poprzednich możemy zauważyć, iż wśród mieszkańców nadal przeważają opinie potwierdzające trend spadkowy zjawiska spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz awanturowania się pod wpływem alkoholu. Na przestrzeni lat 2019-2022 odsetek deklaracji mieszkańców wskazujących na spadek częstotliwości tego typu zdarzeń utrzymuje się na poziomie od 44,00% do 80,28%.

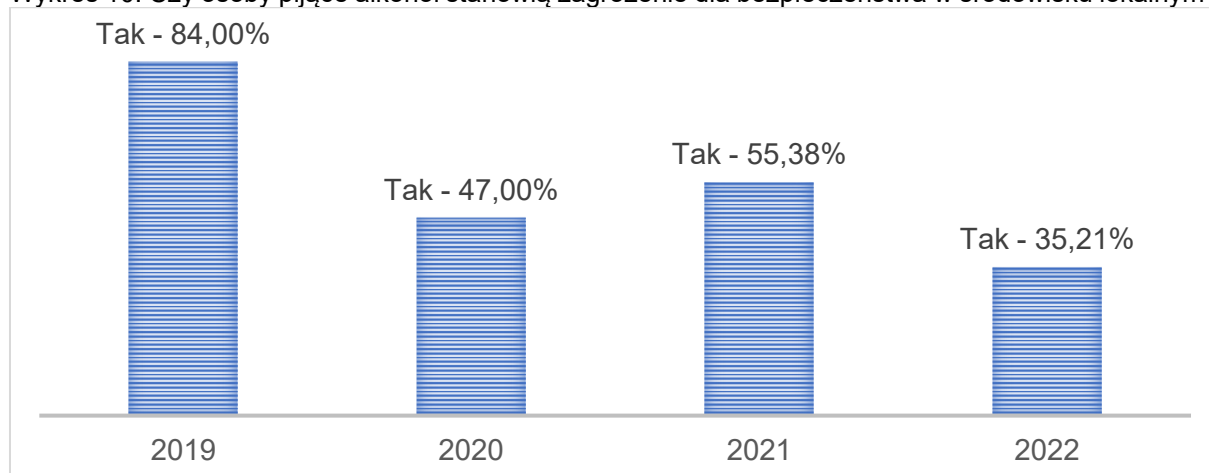
Tabela 8. Ocena częstotliwości spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz widoku osób awanturujących się pod wpływem alkoholu

Ocena częstotliwości spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz widoku osób awanturujących się pod wpływem alkoholu		
Rzadsze spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	Rok 2019	44,00%
	Rok 2020	55,00%
	Rok 2021	60,00%
	Rok 2022	80,28%
Rzadszy widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu	Rok 2019	48,00%
	Rok 2020	55,00%
	Rok 2021	70,77%
	Rok 2022	76,06%

Następnie zapytano ankietowanych o to czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym. W opinii 35,21% badanych takie osoby stanowią zagrożenie, zaś 64,79% mieszkańców wyraziło zdanie przeciwne.

W 2020 roku wyniki wskazywały, iż liczba respondentów, którzy nie czują się bezpiecznie z uwagi na obecność osób pijanych w miejscach publicznych zdecydowanie zmalała w porównaniu do roku poprzedniego. W 2021 roku zauważyć mogliśmy nieduży wzrost odsetka potwierdzającego obawę przed takimi sytuacjami, natomiast w 2022 roku znacznie zmalał odsetek osób które nie czują się bezpiecznie z uwagi na obecność osób pijanych.

Wykres 10. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?

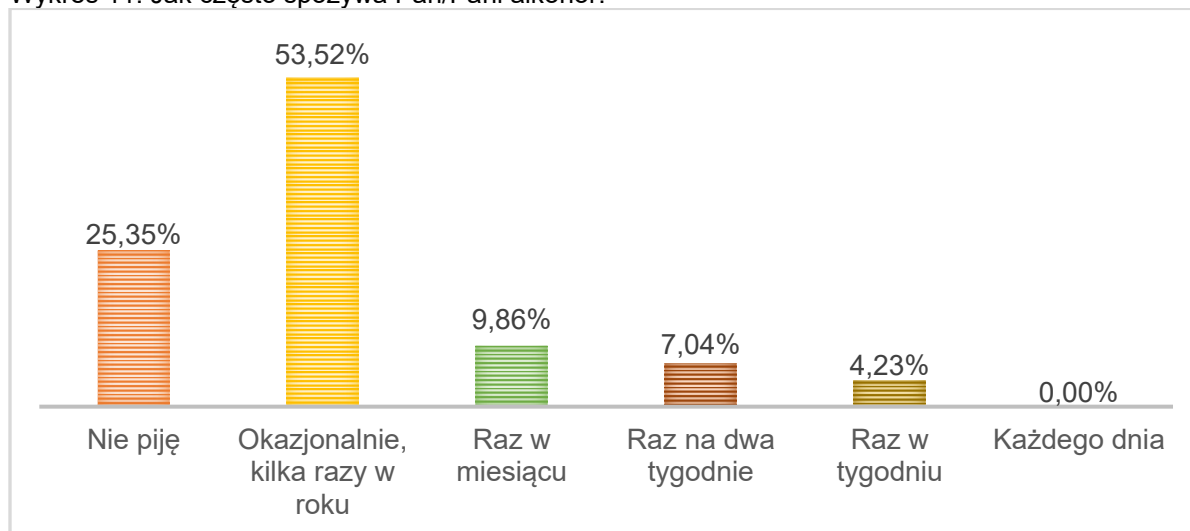
Postawy dorosłych mieszkańców wobec alkoholu

Badania CBOS na rok 2019 pokazują, że ponad połowa Polaków (56%) deklaruje, że pije alkohol okazjonalnie, mniej niż co dziesiąty badany spożywa go często (8%), a co trzeci unika okazji do picia alkoholu lub w ogóle nie bierze go do ust (33%). W stosunku do badania z 2010 roku nieznacznie zmniejszył się odsetek deklarujących częste picie (z 11% do 8%), a nieco więcej ubyło całkowitych abstynentów (z 22% do 16%). Wzrósł więc udział osób spożywających alkohol czasami, z dobrej okazji, ale nie często (z 50% do 56%). Odsetek ten jest obecnie najwyższy, odkąd monitorujemy tę kwestię.⁶

Z badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Jabłonka wynika, iż częstotliwość spożywania przez nich alkoholu jest zazwyczaj okazjonalna. Taką odpowiedź wskazało 53,52% badanych. 9,86% respondentów przyznało się do spożywania alkoholu raz w miesiącu, a 7,04% raz na dwa tygodnie. 4,23% mieszkańców przyznało się do spożywania alkoholu raz w tygodniu. Pozostałe 25,35% zadeklarowało abstynencję.

Uwzględniając płeć respondentów, zarówno kobiety (60,42%) jak i mężczyźni (39,13%) najczęściej deklarowali, że spożywają alkohol okazjonalnie.

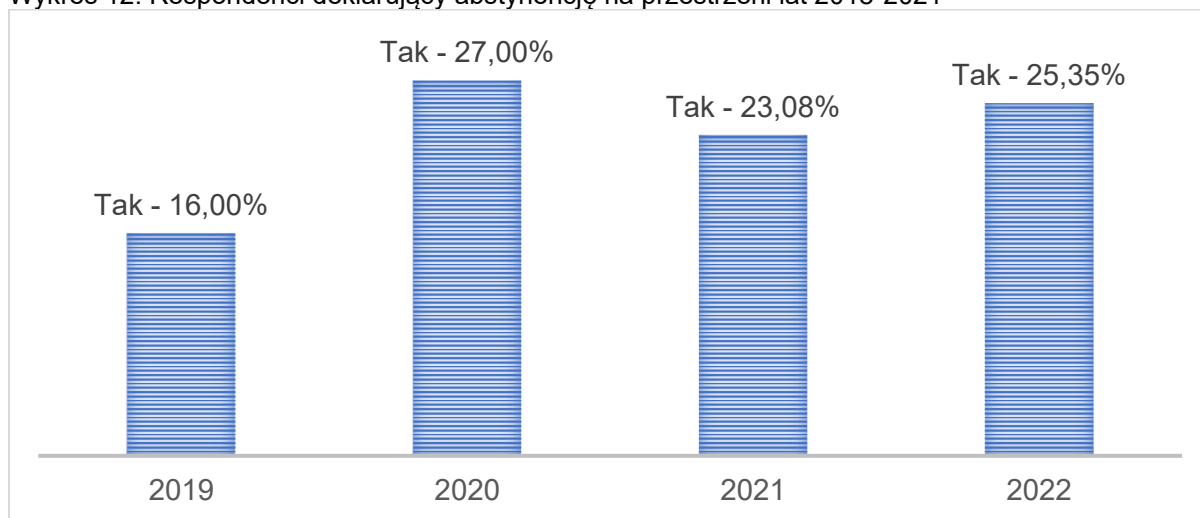
Wykres 11. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?

⁶ CBOS, Konsumpcja alkoholu w Polsce

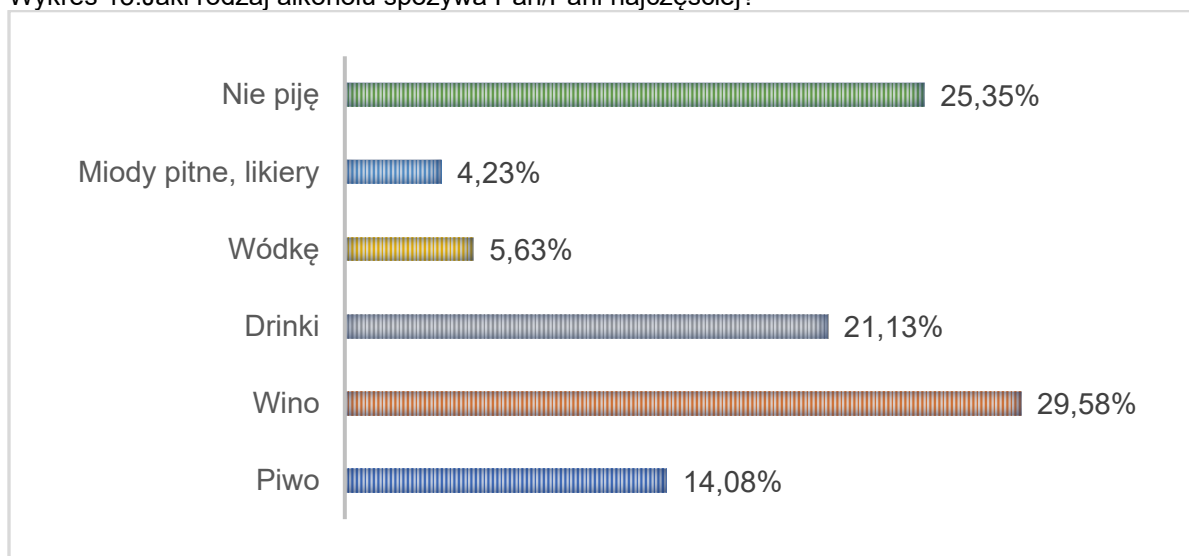
Analizując tegoroczne dane, zauważyć możemy, iż odsetek osób potwierdzających abstynencję nieco zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim.

Wykres 12. Respondenci deklarujący abstynencję na przestrzeni lat 2018-2021

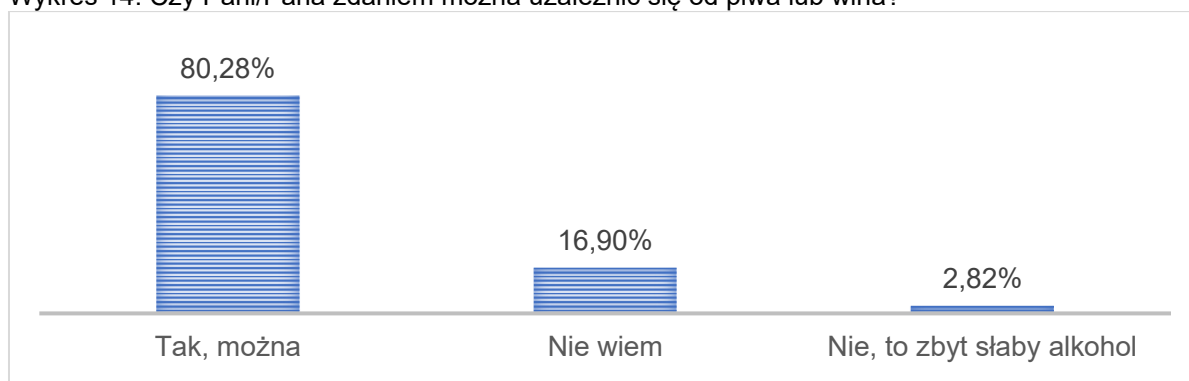
Okazało się również, że najchętniej spożywanym przez respondentów alkoholem jest wino. Takiej odpowiedzi udzieliło 29,58% badanych. Kolejno 21,13% ankietowanych preferuje drinki, 14,08% wskazało na piwo, a 5,63% na wódkę. Pozostałe 4,23% pije likiery lub miody pitne. Uwzględniając płeć respondenta można zauważyć, że preferencje co do rodzaju spożywanego alkoholu są wtedy różne. Wśród kobiet najczęściej wybierane spośród alkoholi jest wino, natomiast wśród mężczyzn przeważały zdecydowanie deklaracje wskazujące na piwo.

Wykres 13. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?

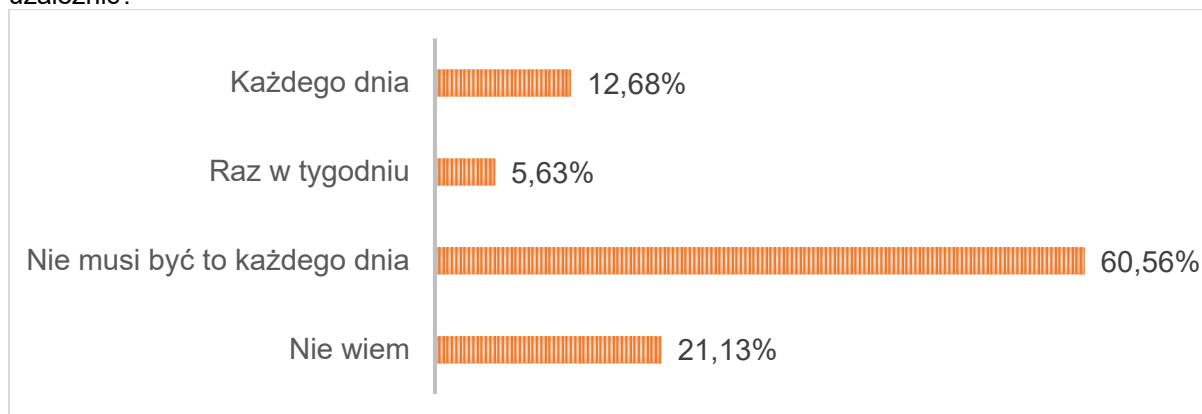
Pozytywnym jest, że zdecydowana większość ankietowanych tj. 80,28% ma świadomość, iż niezależnie od tego jaki rodzaj alkoholu jest spożywany możliwość uzależnienia jest taka sama 2,82% stwierdziło, że piwo i wino są jednak zbyt słabymi alkoholami, aby można było się od nich uzależnić. Pozostałe 16,90% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Wykres 14. Czy Pani/Pana zdaniem można uzależnić się od piwa lub wina?

Postawy badanych mieszkańców wobec spożywania alkoholu warto podsumować przekonaniem na temat częstotliwości jego spożywania, która może prowadzić do uzależnienia. Wynik uzyskany w tym pytaniu można uznać za zadowalający, gdyż 60,56% ma świadomość, iż spożywanie napojów procentowych nie musi odbywać się każdego dnia, aby się od nich uzależnić, a odczuwanie potrzeby napicia się alkoholu nawet raz w miesiącu jest już sygnałem ostrzegawczym. Niemniej jednak, należy zwrócić uwagę, że 12,68% respondentów stwierdziło, że tylko w przypadku codziennego spożywania alkoholu można się od niego uzależnić. Kolejno, według 5,63% ankietowanych do uzależnienia może doprowadzić spożywanie alkoholu raz w tygodniu. Pozostałe 21,13% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Wykres 15. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?

Przeprowadzono wiele badań dowodzących niezbicie, że etanol, używany w nadmiarze, powoduje nieodwracalne szkody medyczne, psychologiczne i społeczne. Istnieją również sytuacje, gdy nawet jednorazowe spożycie wiąże się z poważnym ryzykiem, np. niektóre choroby, ciąża, prowadzenie pojazdów, spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie czy łączenie z alkoholem leków.⁷

Na koniec tej części badania respondenci zostali zapytani o znajomość instytucji na terenie gminy, które pomagają osobom uzależnionym. 50,70% ankietowanych, przyznało, że zna takie instytucje, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej i Urząd Gminy. Pozostałe 49,30% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie. W związku z powyższym zasadnym wydaje się zintensyfikowanie działań profilaktyczno- informacyjnych na temat instytucji pomocowych z terenu gminy.

⁷ Klimkiewicz, A., Obłąkowska, K., & Bartoszewicz, A., Polska zalana piwem. Analiza ewolucji modelu spożycia alkoholu w Polsce – przyczyny i skutki. Warszawa 2021

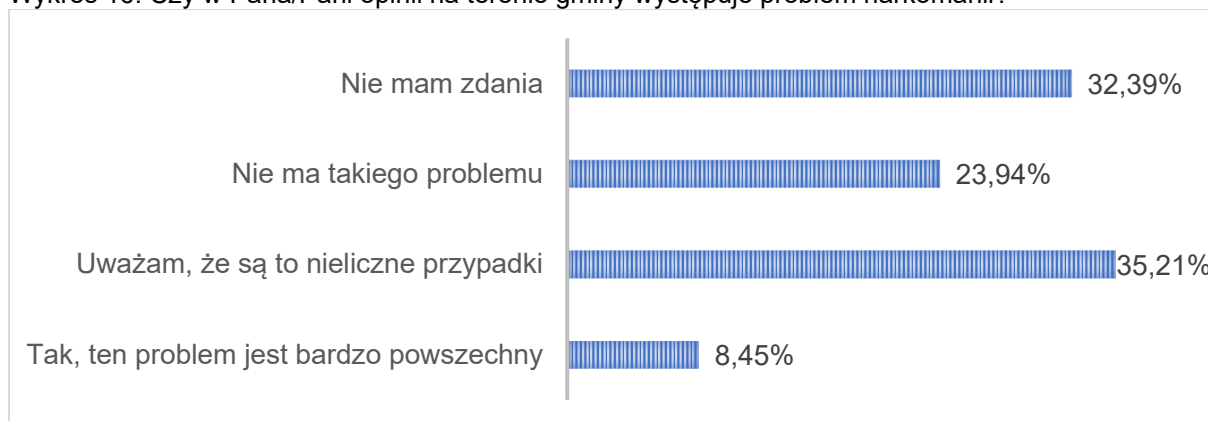
Postawy dorosłych mieszkańców gminy wobec narkotyków

Wyniki ostatnich badań z lat 2018/2019 dotyczących skali używania substancji pokazują, iż odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata). W 18 krajach zarejestrowano wyższe wskaźniki używania nielegalnych substancji psychoaktywnych niż w Polsce.⁸

Pomimo tego, iż problem stosowania narkotyków dotyczy głównie ludzi młodych, warto poznać, jakie są postawy dorosłych wobec tego rodzaju substancji psychoaktywnych.

W odpowiedzi na pytanie odnośnie oceny rozpowszechnienia narkomanii na terenie gminy Jabłonka, 35,21% ankietowanych przyznało, że jest to problem zauważalny, natomiast są to nieliczne przypadki. Kolejno 8,45% badanych stwierdziło, że jest to bardzo powszechny problem. Według 23,94% problem narkomanii w ogóle nie występuje na terenie gminy, a pozostałe 32,39% respondentów nie miało zdania na ten temat.

Wykres 16. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?

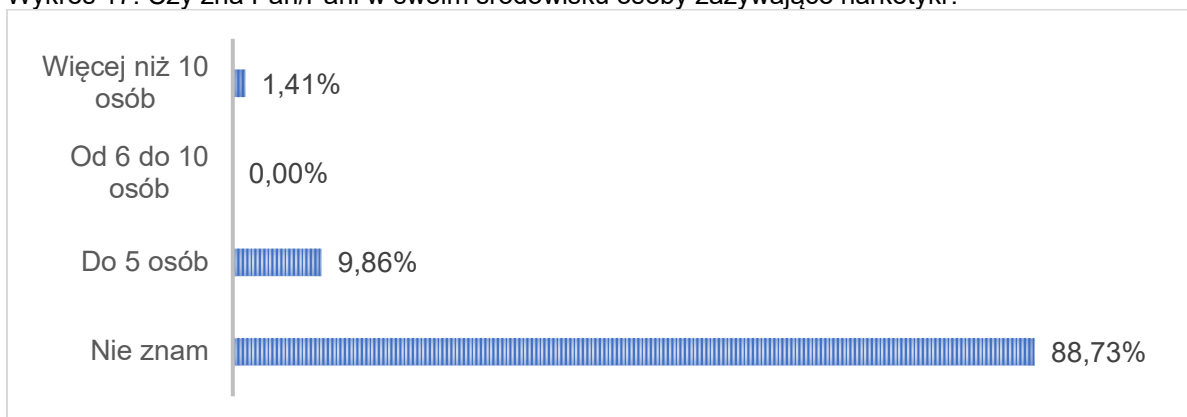

Zdecydowana większość badanych mieszkańców gminy Jabłonka tj. 88,73% nie zna w swoim otoczeniu nikogo, kto zażywałby narkotyki. 9,86% respondentów przyznało,

⁸ Raport o stanie narkomanii w Polsce

że zna do pięciu osób, a 1,41% badanych zna więcej niż dziesięć osób które sięgają po tego typu substancje psychoaktywne.

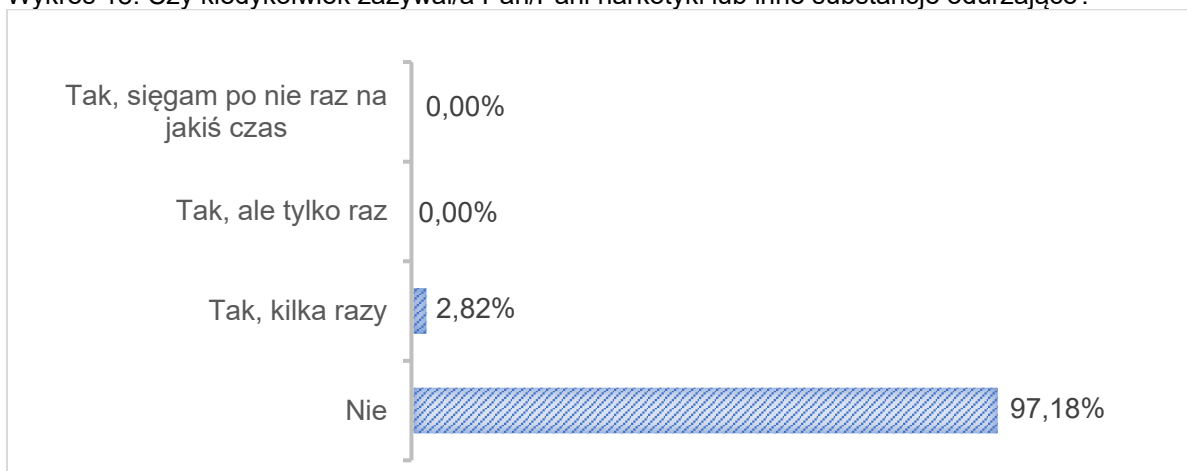
Wykres 17. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki?

Zapytano także mieszkańców, czy w swoim otoczeniu znają miejsca, w których można zdobyć narkotyki. 4,23% badanych przyznało, że posiada taką wiedzę, natomiast pozostałe 95,77% zaprzeczyło. Zadawalające jest, iż w porównaniu do 2021 roku zmniejszył się niemal trzykrotnie odsetek osób posiadających taką wiedzę.

Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 2,82% badanych.

Wykres 18. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?

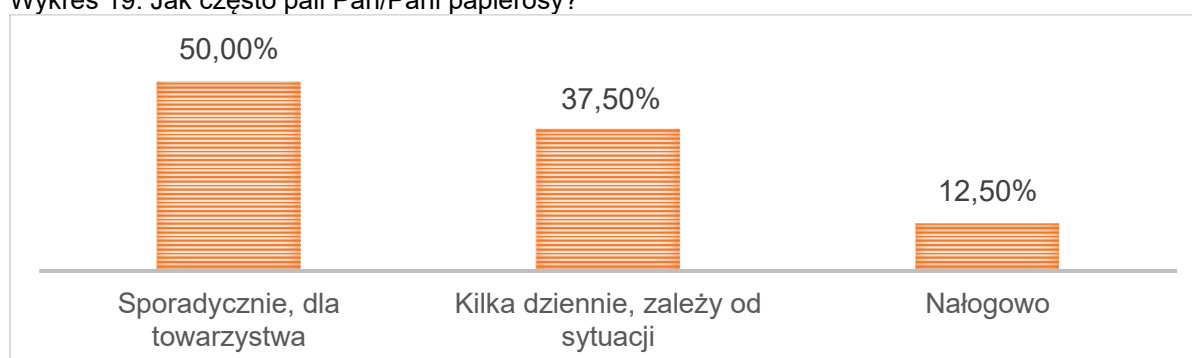
Postawy mieszkańców wobec palenia papierosów

Badania CBOS z 2019 roku wskazują, iż papierosy pali jedna czwarta dorosłych Polaków. Regularnie pali co piąty Polak (21%), a 5% przyznaje się do okazjonalnego palenia. Z deklaracji ankietowanych wynika, że jedna czwarta (26%) paliła w przeszłości. Po papierosa nigdy nie sięgnęła prawie połowa Polaków (48%). Popularność palenia jest zależna od płci badanych. Po papierosa sięga jedna trzecia mężczyzn (31%), w tym regularnie pali 26%. Jest to wyraźna różnica w porównaniu do kobiet, spośród których pali 21%, a regularnie - 17%.⁹

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło więc pytania o to, czy mieszkańcy palą papierosy. Wśród badanych z terenu gminy Jabłonka, 11,27%; w tym 6,25% ogółu kobiet oraz 21,74% mężczyzn przyznało się do palenia, natomiast pozostałe 88,73% zaprzeczyło. W porównaniu do roku 2021 zwiększył się odsetek osób potwierdzających palenie papierosów.

W grupie mieszkańców, którzy przyznali się do palenia, przeważały deklaracje wskazujące na palenie sporadyczne dla towarzystwa (tj. 50,00%). 37,50% badanych przyznało się do palenia kilku papierosów dziennie, a pozostałe 12,50% ankietowanych pali nałogowo.

Wykres 19. Jak często pali Pan/Pani papierosy?

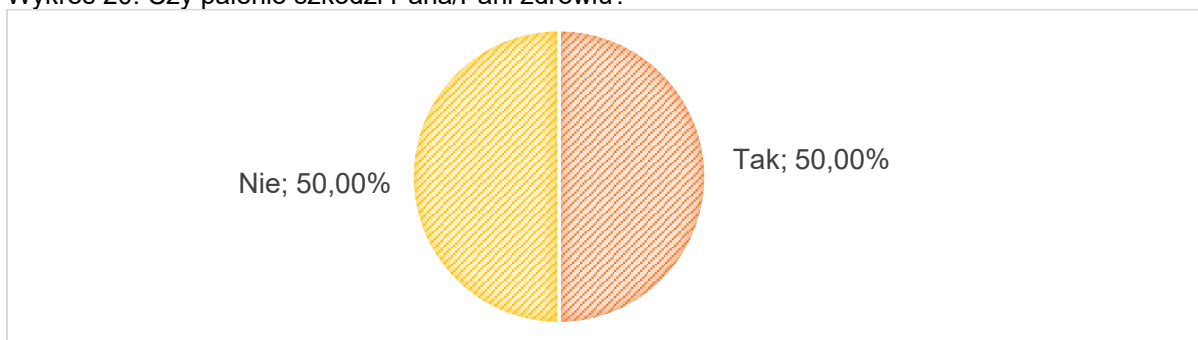

Zbadano także postawy palących ankietowanych wobec wpływu palenia papierosów na ich zdrowie. Jak się okazało, 50,00% z nich ma świadomość tego, że papierosy

⁹ CBOS-Palenie papierosów

wpływają w sposób negatywny na zdrowie człowieka i taka sama liczba osób palących było zdania, że papierosy nie szkodzą ich zdrowiu.

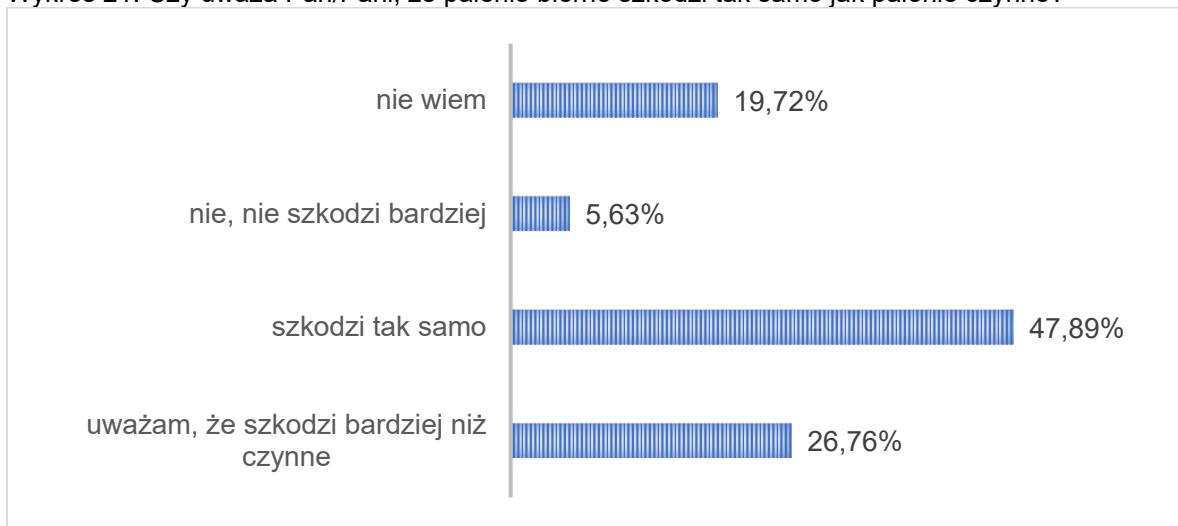
Wykres 20. Czy palenie szkodzi Pana/Pani zdrowiu?

Ponadto wszyscy z grona palących mieszkańców zaznaczyli, iż nigdy nie zdarzyło się im palić w obecności dzieci.

W dalszej części zapytano ogółu badanych, czy ich zdaniem palenie bierne szkodzi tak samo jak czynne. 47,89% ankietowanych; w tym zarówno palących jak i nie palących było zdania, iż w obu przypadkach szkodliwość jest taka sama, a 26,76% stwierdziło, że palenie bierne jest bardziej szkodliwe dla organizmu człowieka. 5,63% badanych wyraziło zdanie odmienne. Pozostałe 19,72% nie miało opinii na ten temat.

Wykres 21. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?

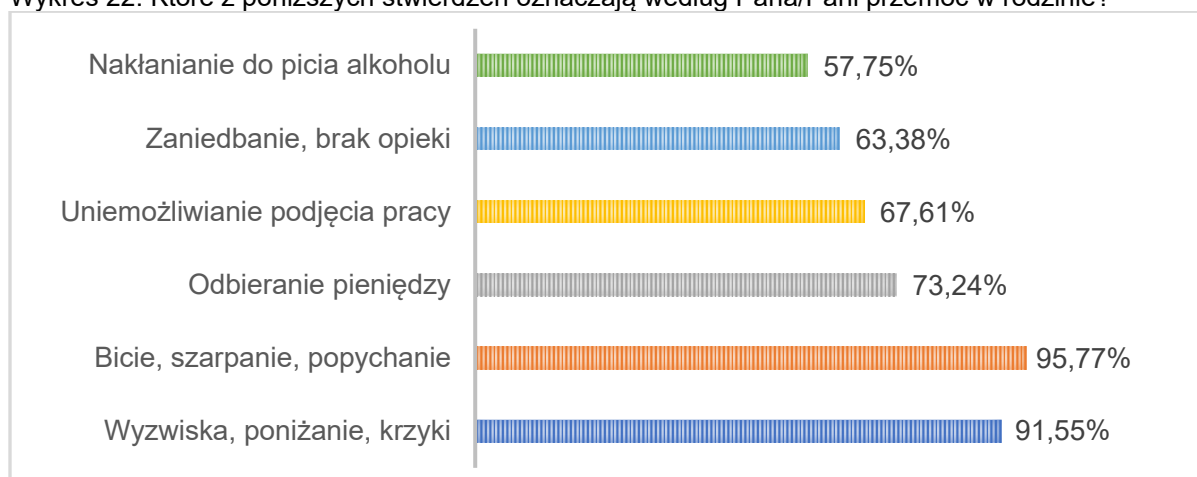

Zjawisko przemocy w środowisku lokalnym

Na początku tej części ankietyzacji poproszono badanych mieszkańców gminy Jabłonka o wskazanie stwierdzeń, które według nich oznaczają przemoc w rodzinie. Najliczniejsze (95,77%) okazały się odpowiedzi wskazujące na przemoc fizyczną tj. bicie, szarpanie, popychanie. Kolejno 91,55% wskazało na przemoc psychiczną, czyli wyzwiska, poniżanie czy krzyki. Następnie 73,24% ankietowanych odpowiedziało, iż zabieranie pieniędzy oznacza przemoc w rodzinie, a 67,61% uniemożliwianie podjęcia pracy. Mieszkańcy wskazali również na zaniedbanie i brak opieki (tj. 63,38%) oraz nakłanianie do picia alkoholu (57,75%).

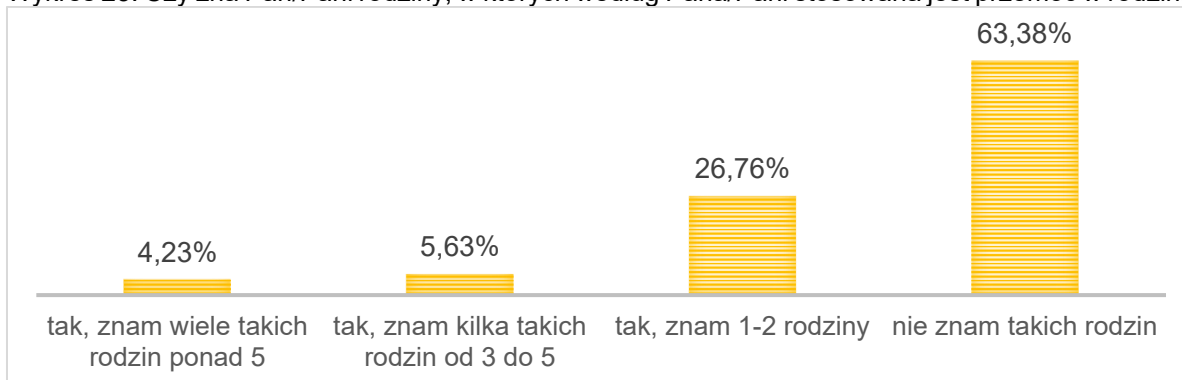
Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100,00%.

Wykres 22. Które z poniższych stwierdzeń oznaczają według Pana/Pani przemoc w rodzinie?

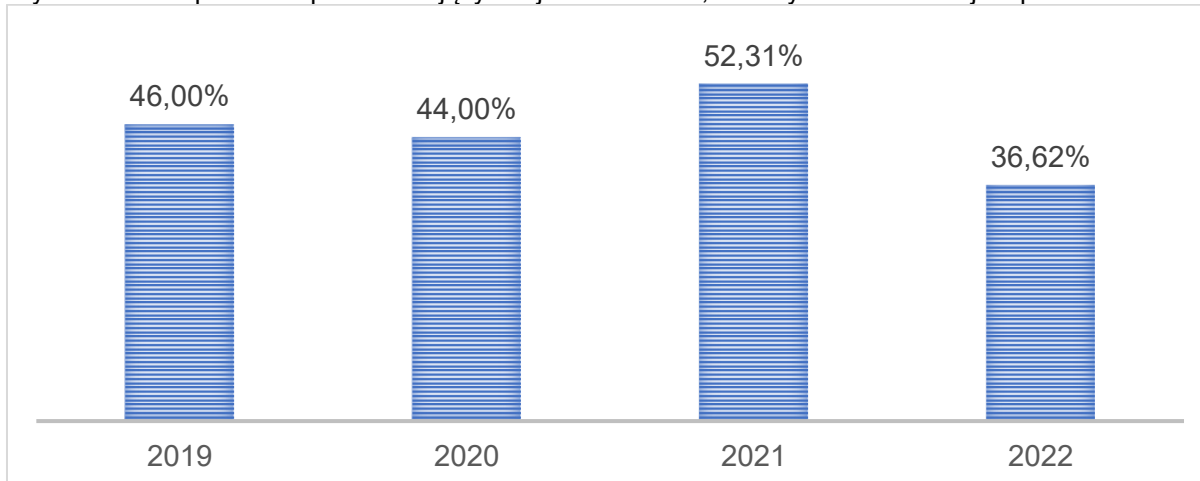
Wśród ankietowanych, łącznie 36,62% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, z czego 26,76% badanych zna do dwóch takich rodzin, 5,63% do pięciu natomiast 4,23% mieszkańców zna ponad pięć takich rodzin. Pozostałe 63,38% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 23. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których według Pana/Pani stosowana jest przemoc w rodzinie?

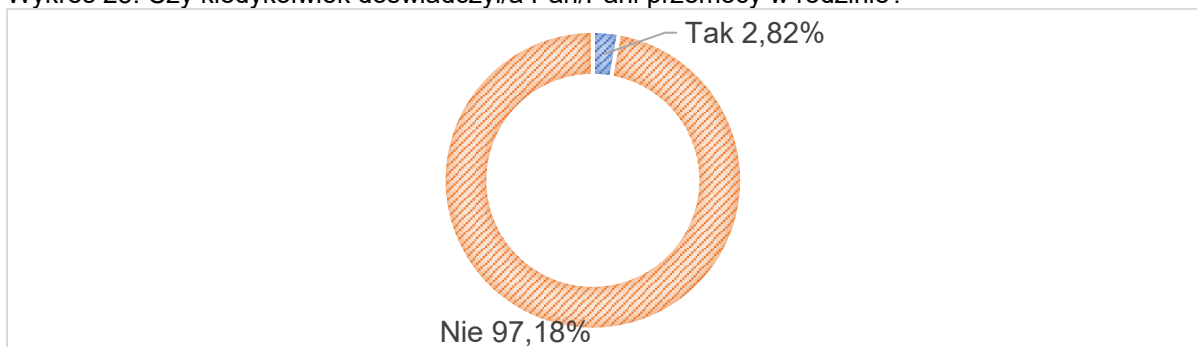
Zestawiając tegoroczne wyniki z danymi z lat poprzednich można zauważyć, iż liczba deklaracji potwierdzających znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc jest najniższa w porównaniu do lat poprzednich.

Wykres 24. Respondenci potwierdzający znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc

Respondenci zostali również zapytani czy kiedykolwiek sami doświadczyli przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość badanych tj. 97,18% zaprzeczyła by takie zdarzenia miały miejsce. Pozostałe 2,82% potwierdziło natomiast, że doświadczyło przemocy w rodzinie.

Wykres 25. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość ankietowanych tj. 77,46% nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci. 4,23% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą, a dwóch respondentów było zdania, że rodzic może karać własne dziecko w dowolny sposób. Pozostałe 18,31% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Postawy mieszkańców wobec problemu hazardu

Badania ankietowe przeprowadzone w 2017 roku przez CBOS na temat hazardystów, pokazują, że w ciągu ostatniego roku przed badaniem niemal połowa Polaków przynajmniej raz uczestniczyła w grze na pieniądze. Ponadto problem hazardu dużo częściej dotyka mężczyzn niż kobiety. Co więcej, jest on najbardziej nasilony w grupie wiekowej od 35 do 44 lat oraz od 18 do 24 lat¹⁰.

W trakcie ankietyzacji zapytano więc badanych mieszkańców gminy Jabłonka o to czy zdarza im się uczestniczyć we wskazanych formach gier losowych. Jak wynika z pozyskanych danych zdecydowana większość ankietowanych nie bierze udziału w tego typu grach. Wśród tych, którzy przyznali się do uczestnictwa, najbardziej popularną formą gier okazały się zakłady bukmacherskie typu STS, Lotto, w których jak najczęściej przyznawali respondenci uczestniczą od czasu do czasu.

Tabela 9. Czy uczestniczy Pan/Pani we wskazanych formach gier losowych?

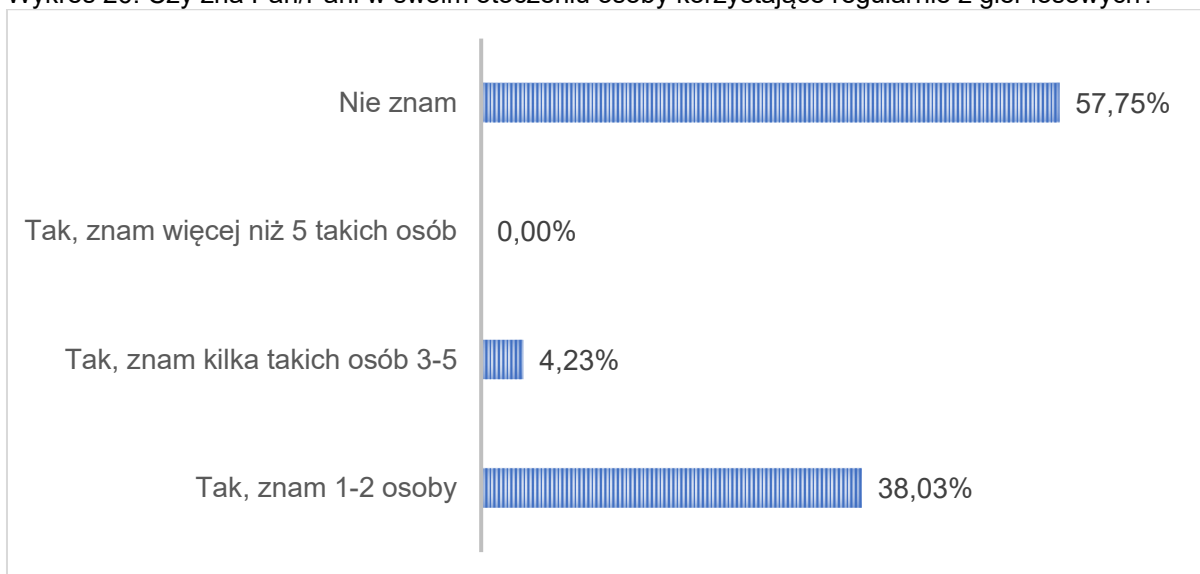
Czy uczestniczy Pan/Pani we wskazanych formach gier losowych?		
Konkursy organizowane przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych, polegające na wysyłaniu płatnych smsów	Tak, regularnie	0,00%
	Tak, od czasu do czasu	2,82%
	Korzystałem w przeszłości	8,45%
	Nie	88,73%
Gry na automatach w salonie gier	Tak, regularnie	0,00%
	Tak, od czasu do czasu	0,00%
	Korzystałem w przeszłości	1,41%
	Nie	98,59%
Zakłady bukmacherskie np. STS, Lotto	Tak, regularnie	0,00%
	Tak, od czasu do czasu	11,27%
	Korzystałem w przeszłości	11,27%
	Nie	77,46%

¹⁰ CBOS- Hazardziści

Internetowe gry hazardowe np. poker	Tak, regularnie	0,00%
	Tak, od czasu do czasu	0,00%
	Korzystałem w przeszłości	0,00%
	Nie	100,00%

Większość respondentów tj. 42,25% przyznała również, że nie zna w swoim otoczeniu osób, które korzystają regularnie z gier losowych. 38,03% przyznało, że zna 1-2 takie osoby, 4,23% wskazało na przedział od 3 do 5 osób.

Wykres 26. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby korzystające regularnie z gier losowych?

Zagrożenia internetowe

Internet, wykorzystywany jest w wielu obszarach naszego życia. Wymiana informacji online umożliwia wykorzystanie Internetu zarówno do celów biznesowych, jak i społecznych, komunikacji czy publikowania własnych dzieł w postaci blogów, zdjęć, filmów czy podcastów. Interaktywność Internetu spowodowała, że stał się miejscem spotkań, rozmów, ale również flirtów czy też sporów. Badania wskazują, że ilość czasu spędzanego w Internecie gwałtownie wzrasta, a komunikacja wykorzystująca krótkie wiadomości tekstowe wypiera inne formy komunikowania się, włączając w to dialog bezpośredni.¹¹

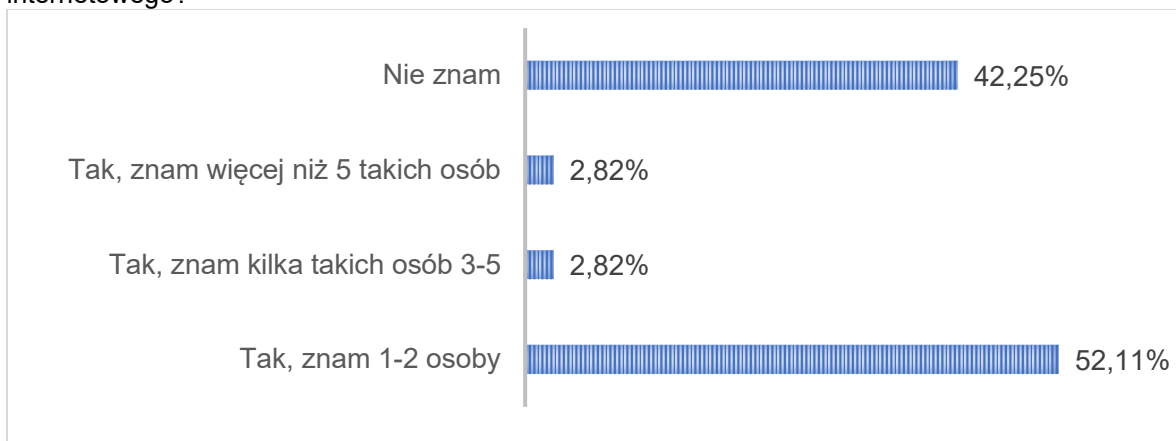
Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Za pośrednictwem Internetu, tak jak i w świecie rzeczywistym, popełniana jest cała gama różnego rodzaju przestępstw, jednak użytkownicy nie zawsze zdają sobie z tego sprawę, jak łatwo można stać się ofiarą cyberprzestępczości. Ofiary cyberprzestępczości to najczęściej ofiary oszustw. Oszustwa internetowe stanowią przeważającą grupę przestępstw, która w bardzo szybkim tempie się rozwija i ewoluuje w coraz bardziej złożone formy.

W trakcie ankietyzacji nie zabrakło więc pytań dotyczących problemu zagrożeń związanych z użytkowaniem Internetu.

¹¹.Szuster A. „Dwa kody dwa światy: jak rzeczywistość wirtualna vs realna wpływa na nasze ocenianie”

Gdy zapytano respondentów czy znają w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia czy zniesławienia, większość z nich tj. 42,25% odpowiedziała, że nie posiada takich znajomości. 52,11% badanych potwierdziło, że zna 1-2 osoby, które doświadczyły takiej sytuacji, 2,82% wskazało na przedział od 3 do 5, i taka sama liczba osób potwierdziła znajomość na powyżej 5 ofiar przestępstw internetowych.

Wykres 27. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego?

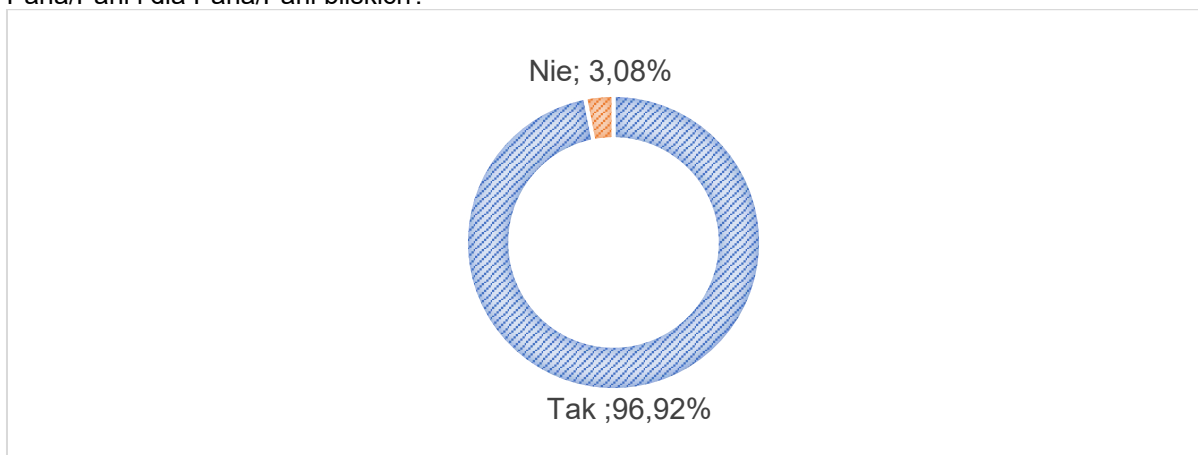
Zagrożenia w środowisku zamieszkania i w miejscu pracy

Mianem środowiska określa się względnie trwały układ elementów otoczenia człowieka ważny dla jego życia i zachowania. Człowiek żyje, pracuje i rozwija się w konkretnym środowisku społeczno-zawodowym, kulturowym i gospodarczym. Sam również swoją osobowością i aktywnością na te środowiska oddziałuje.¹²

W ankiecie nie zabrakło więc pytań dotyczących zagrożeń dla zdrowia psychicznego i fizycznego w środowisku lokalnym oraz miejscu pracy.

Na początku tej części badania mieszkańcy gminy Jabłonka zostali poproszeni o ocenę bezpieczeństwa w swoim najbliższym otoczeniu. Zdecydowana większość respondentów tj. 94,37% uznała, że najbliższe otoczenie jest dla nich bezpieczne i przyjazne. Pozostałe 5,63% badanych było przeciwnego zdania, ponieważ jak sądzą jest zbyt duża liczba obcokrajowców.

Wykres 28. Jak Pan/Pani ocenia swoje najbliższe otoczenie, czy jest ono bezpieczne i przyjazne dla Pana/Pani i dla Pana/Pani bliskich?

Kolejne pytanie miało na celu zdiagnozowanie pozytywnych i negatywnych czynników występujących w środowisku lokalnym badanych mieszkańców oraz określenie stopnia ich nasilenia na skali odpowiedzi wyznaczonej przez dwie skrajne możliwości: „słabo nasilony” oraz „bardzo nasilony”.

¹² Plewka Cz., Człowiek w całościowym rozwoju zawodowym, Koszalin 2016

Wśród tegorocznej edycji badań wśród czynników negatywnych, nadal najwyższą pozycję zajmuje zanieczyszczenie środowiska. Niezmienne pozostają również deklaracje wskazujące na bardzo zadbaną przestrzeń oraz liczne place zabaw na terenie gminy jako jeden z walorów otoczenia. Następnie nasilenie występowania hałasu oraz niebezpiecznych osób, respondenci ocenili na nieco niższym poziomie niż w roku ubiegłym.

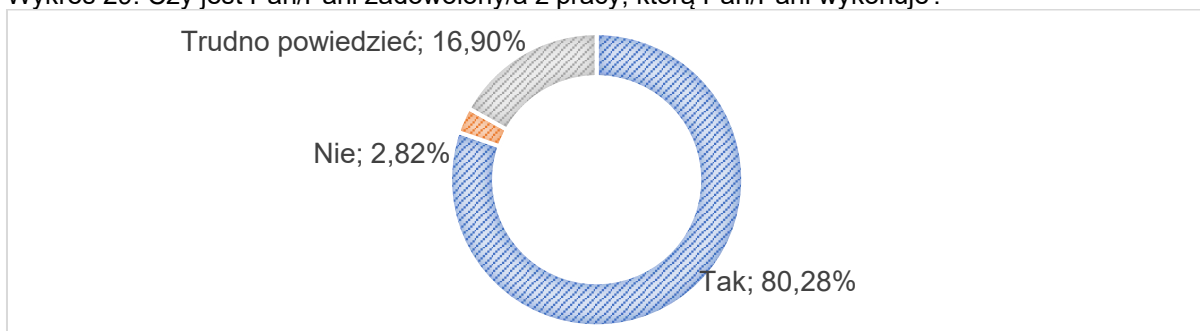
Tabela 10. Natężenie występowania poszczególnych czynników w otoczeniu badanych mieszkańców

Natężenie występowania poszczególnych czynników w otoczeniu badanych mieszkańców		
Hałas	Nie występuje	32,39%
	Słabo nasilony	45,07%
	Średnio nasilony	14,08%
	Bardzo nasilony	8,46%
Niebezpieczne osoby	Nie występuje	28,17%
	Słabo nasilony	52,11%
	Średnio nasilony	12,68%
	Bardzo nasilony	7,05%
Zanieczyszczenie powietrza	Nie występuje	12,68%
	Słabo nasilony	39,44%
	Średnio nasilony	26,76%
	Bardzo nasilony	21,13%
Place zabaw	Nie występuje	9,86%
	Słabo nasilony	32,39%
	Średnio nasilony	19,72%
	Bardzo nasilony	38,03%
Zadbaną przestrzeń	Nie występuje	7,04%
	Słabo nasilony	23,94%
	Średnio nasilony	18,31%
	Bardzo nasilony	50,71%

W dalszej części badania ankietowani oceniali swoje środowisko pracy. Jak wynika z odpowiedzi respondentów większość z nich tj. 80,28% jest zadowolona ze swojej

obecnej pracy. 2,82% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 16,90% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 29. Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z pracy, którą Pan/Pani wykonuje?

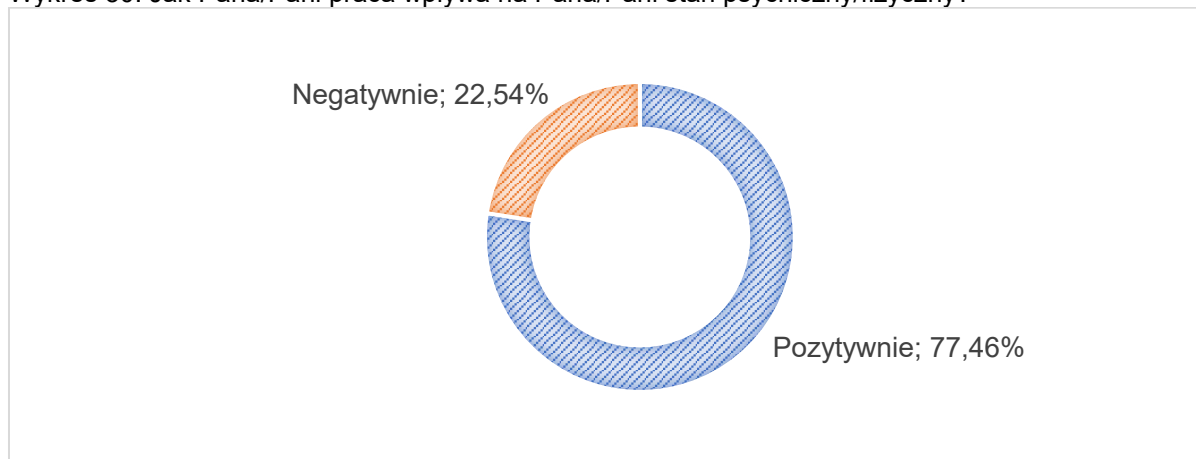
Zestawiając tegoroczne wyniki z danymi z roku poprzedniego zauważyć można wzrost osób które są zadowolone z pracy którą wykonują.

Tabela 11. Ocena zadowolenia z wykonywanej pracy

Ocena zadowolenia z wykonywanej pracy		
Tak	Rok 2019	88,00%
	Rok 2020	73,00%
	Rok 2021	66,15%
	Rok 2022	80,28%
Nie	Rok 2019	4,00%
	Rok 2020	2,00%
	Rok 2021	1,54%
	Rok 2022	2,82%
Trudno powiedzieć	Rok 2019	8,00%
	Rok 2020	25,00%
	Rok 2021	32,31%
	Rok 2022	16,90%

Kolejne pytanie dotyczyło wpływu wykonywanej przez respondentów pracy na ich stan psychiczny i fizyczny. 77,46% ankietowanych przyznało, że praca wpływa pozytywnie na ich samopoczucie, natomiast pozostałe 22,54% wyraziło zdanie przeciwne.

Wykres 30. Jak Pana/Pani praca wpływa na Pana/Pani stan psychiczny/fizyczny?

Z przeprowadzonego badania wynika, że 2,82% respondentów doświadczyło mobbingu lub wycisku w pracy. Pozostałe 97,18% ankietowanych zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

Gdy zapytano ankietowanych mieszkańców czy na terenie gminy Jabłonka organizowane są kampanie promujące zdrowy styl życia, 76,06% badanych udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Pozostałe 25,35% zaprzeczyło, by takie działania były podejmowane na terenie gminy.

Zestawiając tegoroczne wyniki z danymi z lat poprzednich można stwierdzić, iż nieco zmalała świadomość, że takie kampanie są organizowane na terenie gminy.

Tabela 12. Czy na terenie gminy są organizowane kampanie promujące zdrowy styl życia?

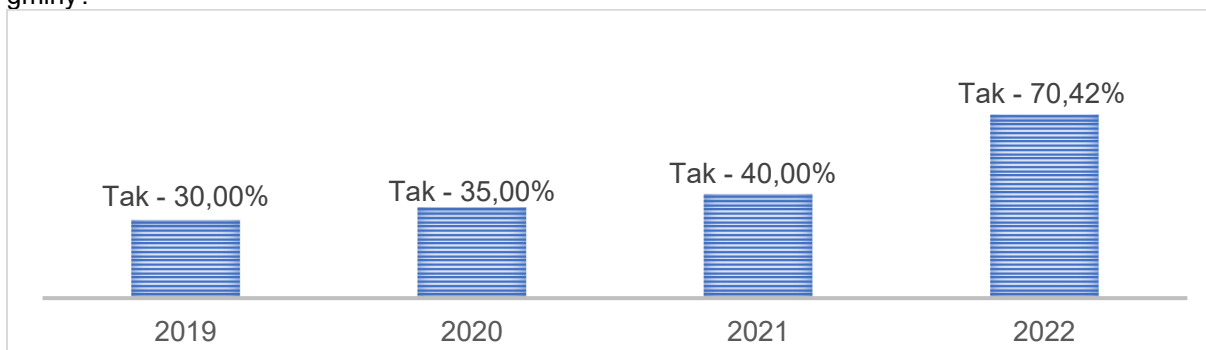
Czy na terenie gminy są organizowane kampanie promujące zdrowy styl życia?		
Tak	Rok 2019	59,77%
	Rok 2020	44,00%
	Rok 2021	62,00%
	Rok 2022	56,92%

Nie	Rok 2019	49,23%
	Rok 2020	56,00%
	Rok 2021	38,00%
	Rok 2022	43,08%

Następne pytanie dotyczyło uczestnictwa w badaniach przesiewowych organizowanych na terenie gminy. Swój udział w tego typu badaniach potwierdziło 70,42% respondentów. Pozostałe 30,99% ankietowanych zaprzeczyło uczestnictwu, a jako powód braku udziału w badaniach najczęściej wskazywano na brak czasu i wiedzy, że takie badania są organizowane. Jedna osoba zadeklarowała, że bada się na własną rękę.

Porównując tegoroczne wyniki z danymi z lat poprzednich można zauważyć, iż w tym roku znacznie zwiększyła się liczba osób potwierdzających udział w badaniach przesiewowych. Zasadnym wydaje się w dalszym ciągu organizowanie działań informacyjnych w przypadku organizacji tego typu badań na terenie gminy.

Wykres 31. Czy uczestniczy Pan/Pani w testach, badaniach przesiewowych organizowanych na terenie gminy?

Na zakończenie tej części badania mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę organizacji opieki medycznej na terenie gminy Jabłonka.

Jak się okazało, najwyższy odsetek tj. 33,80% stanowiły odpowiedzi respondentów wskazujące na słaby dostęp do opieki medycznej. Kolejno 28,17% wystawiło ocenę bardzo słabą, a 26,76% uznało, że dostęp do usług medycznych jest przeciętny. Pozostałe 28,17% stanowiły negatywne opinie respondentów w zakresie dostępności opieki medycznej na terenie gminy.

Jakość świadczonych usług medycznych respondenci najczęściej oceniali jako słabą, bardzo słabą i przeciętną. Takie odpowiedzi wskazało po 29,58% badanych. Pozytywne opinie wystawiło 11,27% ankietowanych, oceniając jakość świadczonych usług jako dobrą.

Tabela 13. Jak ocenia Pan/Pani dostępność i jakość opieki medycznej na terenie gminy Jabłonka?

Ocena dostępność i jakość opieki medycznej na terenie gminy Jabłonka		
Dostępność	Bardzo dobra	0,00%
	Dobra	11,27%
	Przeciętna	26,76%
	Słaba	33,80%
	Bardzo słaba	28,17%
Jakość	Bardzo dobra	0,00%
	Dobra	11,27%
	Przeciętna	29,58%
	Słaba	29,58%
	Bardzo słaba	29,58%

CZĘŚĆ III: Problemy społeczne w świadomości sprzedawców napojów alkoholowych

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony w punktach sprzedaży alkoholu na terenie gminy miał na celu analizę postawy sprzedawców względem takich zagadnień jak:

- 1) spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży;
- 2) sprzedaż alkoholu osobom nietrzeźwym;
- 3) znajomość przypadków sprzedaży papierosów i alkoholu nieletnim;
- 4) przestrzeganie zasad sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych.

Grupa badawcza

W tegorocznym badaniu wzięło udział 17 sprzedawców w punktach sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Jabłonka.

Wyniki badania

Pierwsze pytanie zadane ankietowanym dotyczyło przypadków spożywania alkoholu w obrębie sklepu oraz częstotliwości tego typu zdarzeń. Wszyscy ankietowani zaprzeczyli występowaniu takich sytuacji. Porównując wyniki tegoroczne z danymi w stosunku do roku poprzedniego trend ten utrzymuje się na takim samym poziomie.

Tabela 14. Częstotliwość spożywania alkoholu w obrębie sklepów

Częstotliwość spożywania alkoholu w obrębie sklepów		
Nie zdarza się	Rok 2018	68,18%
	Rok 2019	60,00%
	Rok 2020	63,33%
	Rok 2021	100,00%
	Rok 2022	100,00%
Raz w tygodniu	Rok 2018	9,09%
	Rok 2019	5,00%
	Rok 2020	30,00%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,00%
Kilka razy w miesiącu	Rok 2018	18,18%
	Rok 2019	10,00%
	Rok 2020	6,67%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,00%
Codziennie	Rok 2018	4,55%
	Rok 2019	25,00%
	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,00%

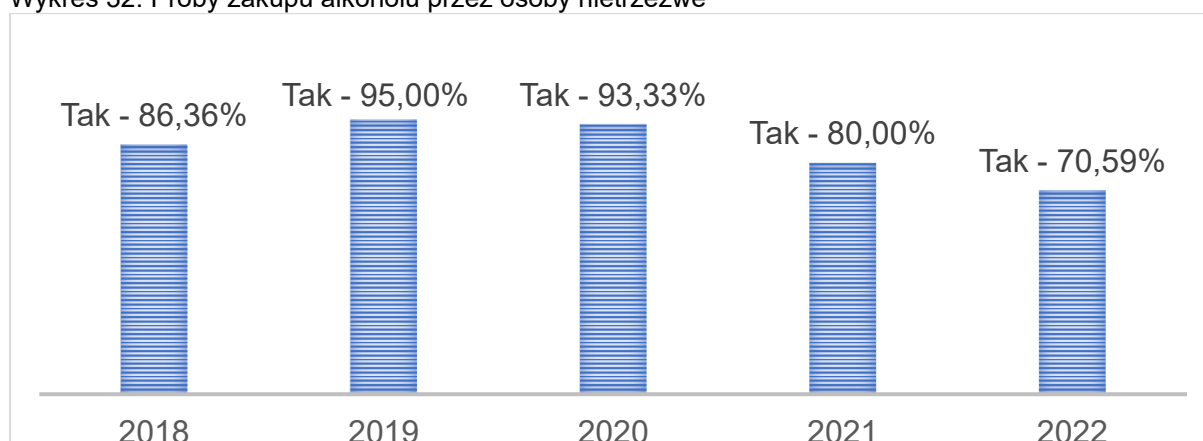
Pozytywnym jest, iż począwszy od roku 2020 maleje odsetek odpowiedzi potwierdzających występowanie nieprzyjemnych zjawisk związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu.

Tabela 15. Występowanie nieprzyjemnych zjawisk związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepów

Występowanie nieprzyjemnych zjawisk związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu		
Tak	Rok 2018	36,36%
	Rok 2019	20,00%
	Rok 2020	13,33%
	Rok 2021	10,00%
	Rok 2022	5,88%
Nie	Rok 2018	40,91%
	Rok 2019	55,00%
	Rok 2020	70,00%
	Rok 2021	50,00%
	Rok 2022	94,12%
Nie pamiętam	Rok 2018	22,73%
	Rok 2019	25,00%
	Rok 2020	16,67%
	Rok 2021	40,00%
	Rok 2022	0,00%

Następnie zapytano sprzedawców czy osoby nietrzeźwe podejmują próbę zakupu alkoholu. Jak pokazują badania jest to zjawisko bardzo powszechne, gdyż 70,59% respondentów odpowiedziało twierdząco na to pytanie. Pozostałe 29,41% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce. Można zauważyć, iż wskaźnik odpowiedzi potwierdzających występowanie takich sytuacji, na przestrzeni lat 2018-2022 zmalał.

Wykres 32. Próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe

Większość ankietowanych sprzedawców tj. 88,24% uważa, że sprzedaż alkoholu osobie nietrzeźwej jest zdecydowanie nie właściwym zachowaniem, jedna osoba (tj. 5,88%) jest zdania przeciwnego i również jedna osoba nie potrafiła udzielić jednoznacznej odpowiedzi. W porównaniu do roku poprzedniego odsetek respondentów, którzy widzą coś niestosownego w sprzedaży alkoholu osobie nietrzeźwej pozostaje na podobnym poziomie.

Tabela 16. Czy widzi Pan/Pani coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej?

Czy widzi Pan/Pani coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej?		
Rok 2018	Tak	77,27%
	Nie	18,18%
	Nie wiem	4,55%
Rok 2019	Tak	90,00%
	Nie	5,00%
	Nie wiem	5,00%
Rok 2020	Tak	66,67%
	Nie	30,00%
	Nie wiem	3,33%

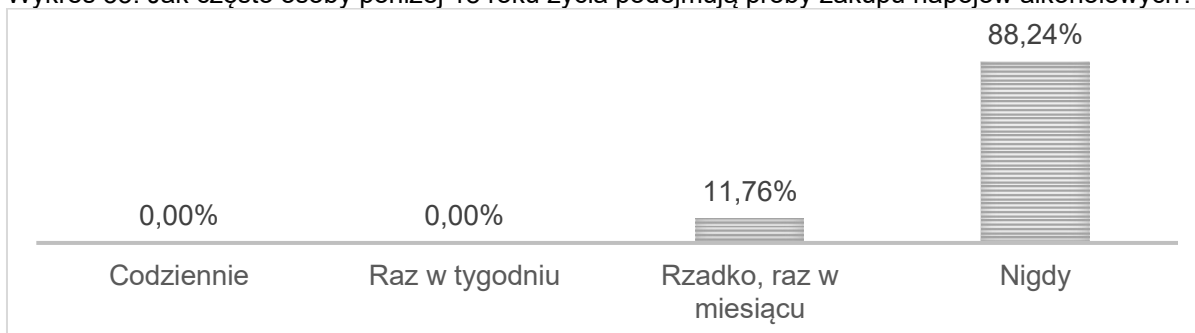
Rok 2021	Tak	90,00%
	Nie	0,00%
	Nie wiem	10,00%
Rok 2022	Tak	88,24%
	Nie	5,88%
	Nie wiem	5,88%

Zadowolającym jest, iż w tegorocznej edycji badań żaden z respondentów nie przyznał się do sprzedaży alkoholu osobie pod wpływem alkoholu.

Wszyscy sprzedawcy zaprzeczyli by znali przypadki sprzedaży alkoholu lub papierosów osobom poniżej 18 roku życia. Wszyscy sprzedawcy zaprzeczyli, także aby kiedykolwiek sami sprzedali papierosy lub alkohol osobie, o której wiedzieli, że jest niepełnoletnia.

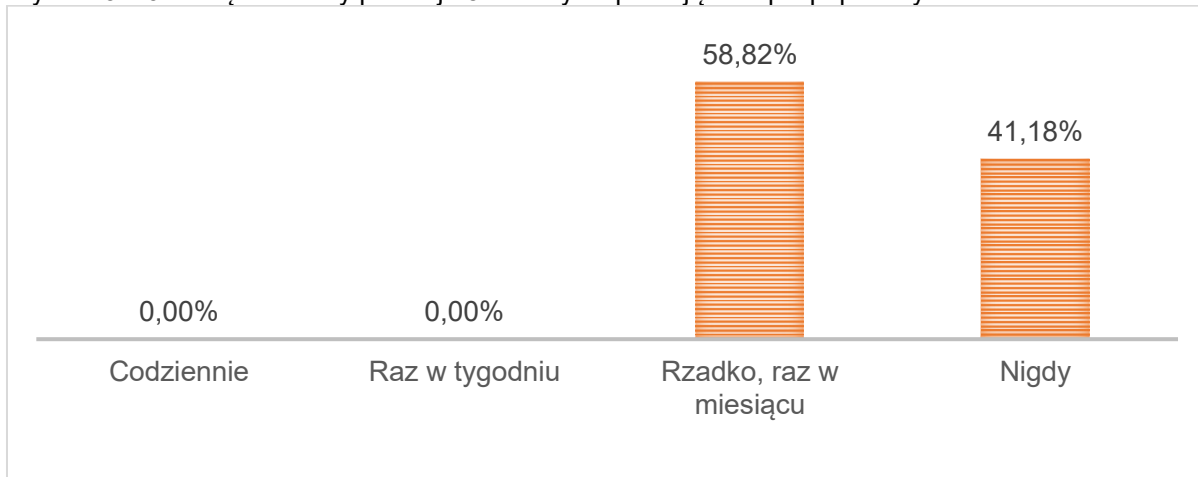
W kolejnym pytaniu poproszono sprzedawców o odpowiedź jak często osoby poniżej 18 roku życia podejmują próbę zakupu napojów alkoholowych. 88,24% ankietowanych przyznało, iż nigdy nie spotkali się z taką sytuacją. Pozostałe 11,76% stwierdziło, że takie sytuacje występują rzadko, raz w miesiącu.

Wykres 33. Jak często osoby poniżej 18 roku życia podejmują próby zakupu napojów alkoholowych?

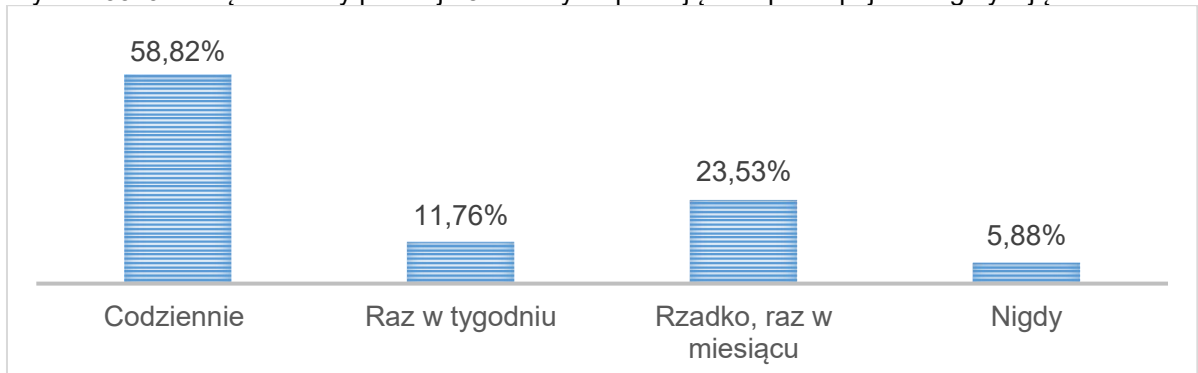
W przypadku pytania o częstotliwość prób zakupu papierosów, 58,82% badanych odpowiedziało, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, a pozostałe 41,18% stwierdziło, że nigdy nie spotkało się z taką sytuacją.

Wykres 34. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić papierosy?

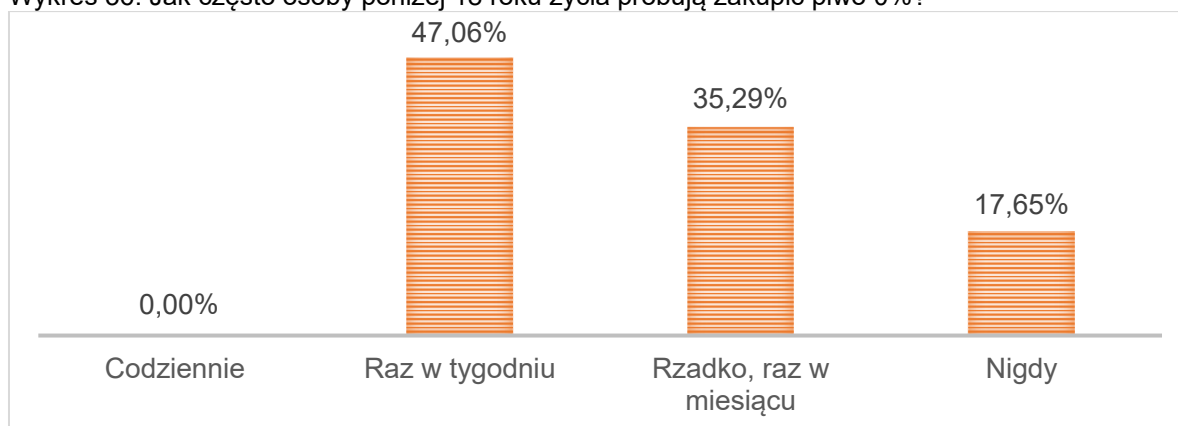
W drodze badania okazało się, że bardzo popularną używką wśród młodych osób są napoje energetyzujące. 58,82% badanych sprzedawców przyznało, że codziennie spotyka się z próbami zakupu tego typu napojów przez osoby niepełnoletnie. 23,53% zadeklarowało, że takie sytuacje zdarzają się rzadko, raz w miesiącu, a 11,76% odpowiedziało, że raz w tygodniu. Pozostałe 5,88% stwierdziło, iż nigdy nie spotkało się z taką sytuacją.

Wykres 35. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić napoje energetyzujące?

Ostatnie pytanie z tej serii dotyczyło częstotliwości prób zakupu piwa bezalkoholowego przez osoby niepełnoletnie. 47,06% ankietowanych przyznało, że próby zakupu tego typu piwa przez osoby poniżej 18 roku życia zdarzają się raz w tygodniu, natomiast 35,29% odpowiedziało, że spotyka się z takimi sytuacjami rzadko. Pozostałe 17,65% sprzedawców stwierdziło, że w ogóle się to nie zdarza.

Wykres 36. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić piwo 0%?

Z racji tego, iż osoby niepełnoletnie podejmują próby zakupu alkoholu bądź papierosów, sprzedawcy powinni być przygotowani do właściwego zareagowania w takich przypadkach. W tym miejscu należy odwołać się do art. 15 ust. 2 Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, w której wyraźnie zaznaczono, iż „w przypadku wątpliwości co do pełnoletności nabywcy sprzedający lub podający napoje alkoholowe uprawniony jest do żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy.” Jest to podstawowe prawo sprzedawcy. Sprzedaż napoju alkoholowego lub wyrobów tytoniowych osobom poniżej 18 roku życia grozi konsekwencjami w postaci grzywny i utraty zezwolenia.

W związku z powyższym zapytano badanych sprzedawców, czy mają śmiałość poprosić o dowód potwierdzający pełnoletność klienta, w przypadku, kiedy mają co do tego wątpliwości. 94,12% respondentów odpowiedziało, że w przypadku wątpliwości zawsze proszą o pokazanie dokumentu tożsamości potwierdzającego wiek.

Ponadto w drodze badania okazało się, że większość ankietowanych tj. 82,35% ma świadomość jakie kary grożą sprzedawcy, który sprzeda alkohol osobie niepełnoletniej.

Następnie zapytano ankietowanych czy zdarzały się przypadki kiedy inne osoby dorosłe przebywające w sklepie interweniowały w sprawie sprawdzenia wieku kupujących alkohol, którzy wyglądali na nieletnich. Dwóch z ankietowanych (11,65%) potwierdził, że zdarza się to rzadko, raz w miesiącu. Pozostałe 88,35% zaprzeczyło, by takie sytuacje się zdarzały.

Odwołując się do art.13¹ Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ostatnie pytanie skierowane do sprzedawców dotyczyło zakazu reklamowania napojów alkoholowych w punkcie sprzedaży. Niepokojącym jest, iż tylko 23,53% ankietowanych wie na czym polega ten zakaz. Pozostali sprzedawcy tj. 76,47% przyznali się do braku wiedzy w tym zakresie.

CZĘŚĆ IV: Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla rodziców.

Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 134 rodziców uczniów z terenu gminy Jabłonka.

Cel badania

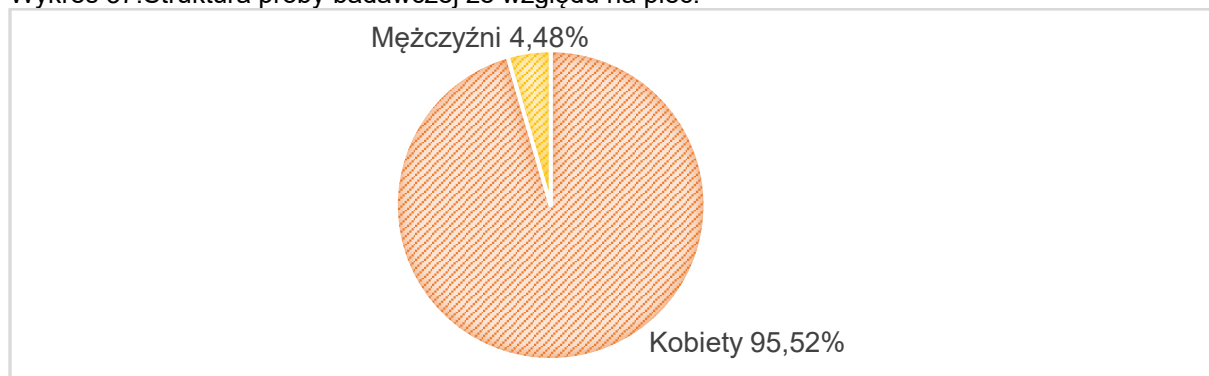
Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród rodziców miał na celu analizę ich postaw względem takich zagadnień jak:

- 1) problem przemocy i agresji w środowisku domowym oraz szkolnym;
- 2) problem związany z używaniem przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych;
- 3) korzystanie z komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Wyniki badania

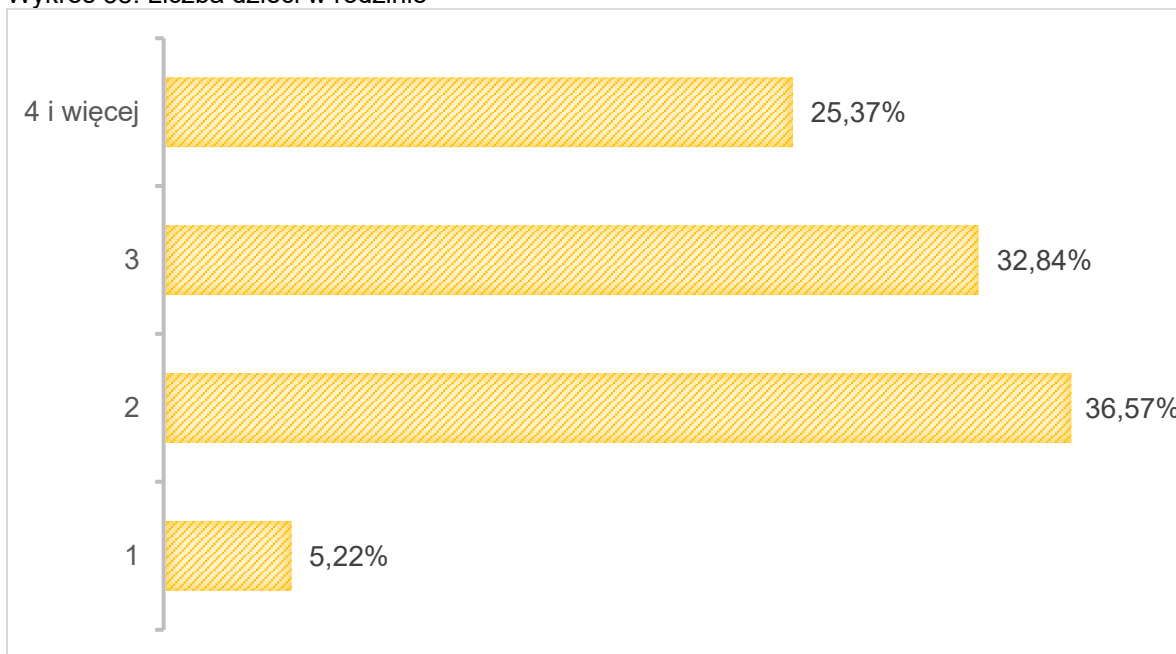
Badanie zostało przeprowadzone na grupie 134 rodziców uczniów z terenu gminy Jabłonka. W badaniu wzięło udział 128 kobiet oraz 6 mężczyzn.

Wykres 37. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.

Ponadto próba badawcza została scharakteryzowana ze względu na liczbę posiadanych dzieci. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby posiadające dwójkę dzieci (36,57%), a kolejno osoby posiadające trójkę dzieci (32,84%). Kolejno 25,37% badanych posiadało czwórkę i więcej dzieci, a pozostałe 5,22% jedno dziecko.

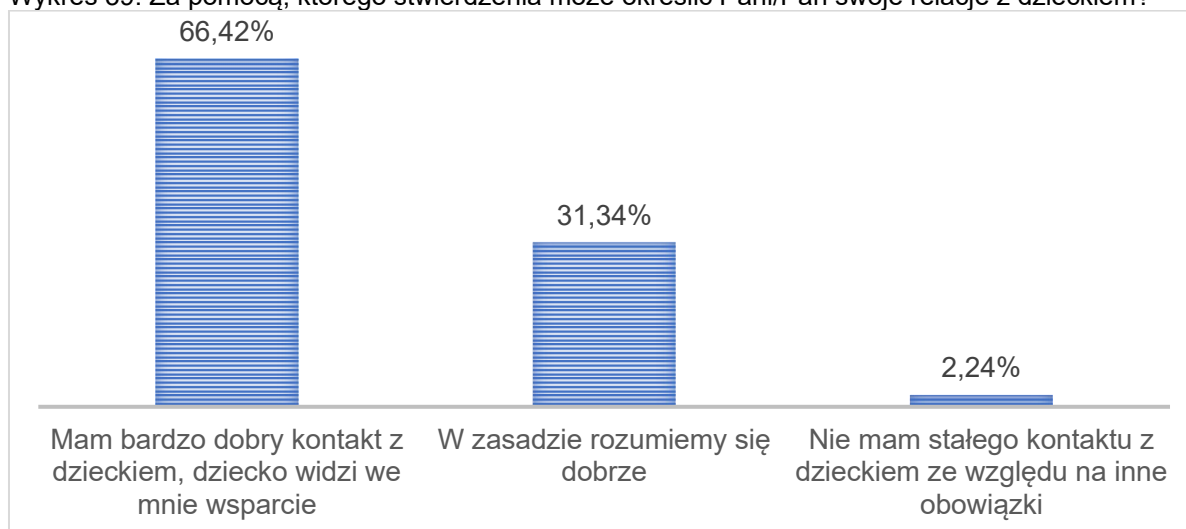
Wykres 38. Liczba dzieci w rodzinie

Relacje rodziców z dziećmi

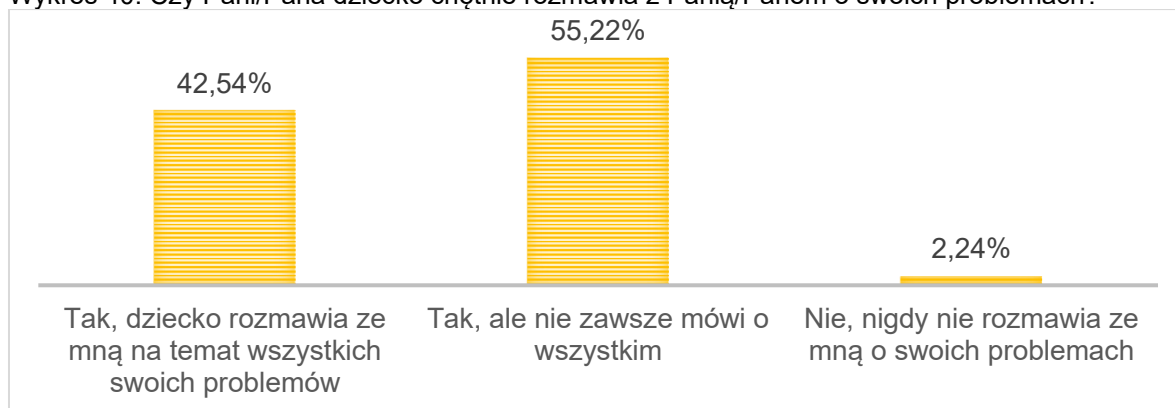
Na początku zadano rodzicom pytanie o to jak oceniają swoje relacje z dziećmi. Zdecydowana większość badanych tj. 66,42% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem. 31,34% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem, a pozostałe 2,24% przyznało, iż nie ma stałego kontaktu z dzieckiem ze względu na inne obowiązki.

Wykres 39. Za pomocą, którego stwierdzenia może określić Pani/Pan swoje relacje z dzieckiem?

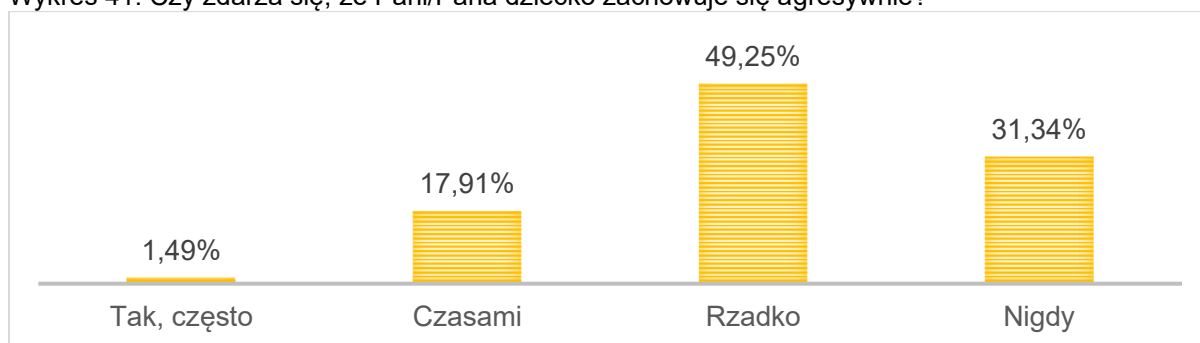
Warto wspomnieć, iż zdecydowana większość rodziców przyznała, że ich dzieci chętnie z nimi rozmawiają na temat swoich problemów. 42,54% z nich odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, a 55,22% badanych rodziców stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim. Pozostałe 2,24% przyznało natomiast, że dziecko nigdy nie podejmuje z nimi takich rozmów.

Wykres 40. Czy Pani/Pana dziecko chętnie rozmawia z Panią/Panem o swoich problemach?

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 49,25% respondentów stwierdziło, iż zdarza się to rzadko, a 17,91% przyznało, iż takie sytuacje występują od czasu do czasu, natomiast 1,49% przyznało, iż takie sytuacje zdarzają się bardzo często. Pozostałe 31,34% zadeklarowało, że ich dziecko nigdy nie zachowuje się agresywnie.

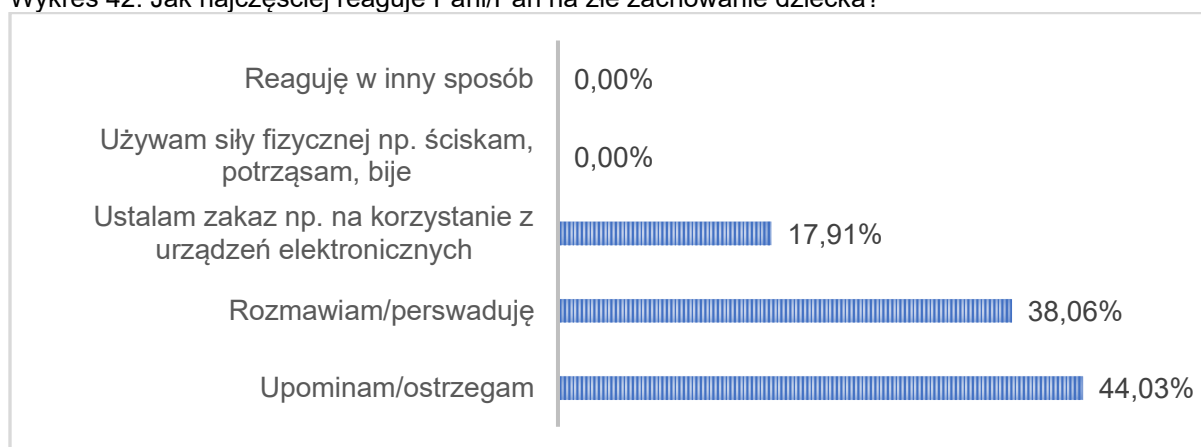
Wykres 41. Czy zdarza się, że Pani/Pana dziecko zachowuje się agresywnie?

Postawy rodziców wobec wychowania dzieci

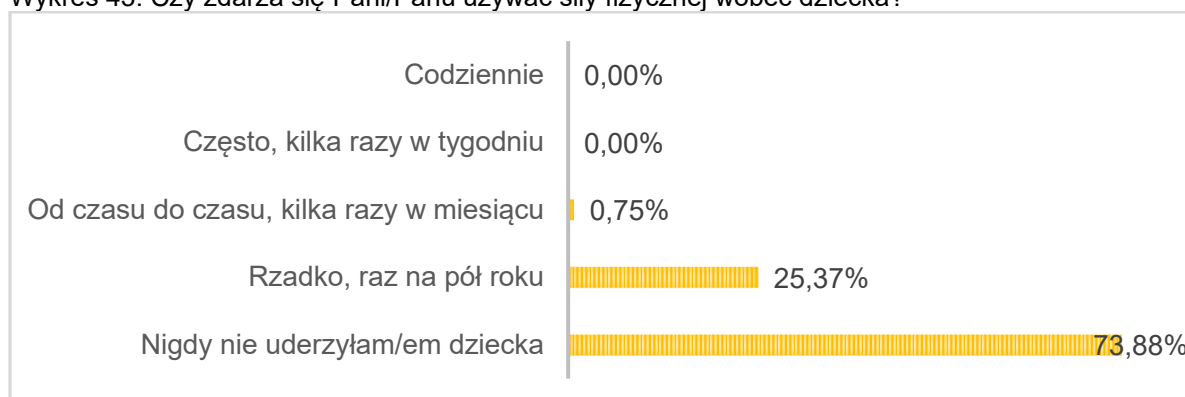
W trakcie ankietyzacji nie zabrakło pytania dotyczącego sposobu reagowania na złe zachowanie dziecka. 44,03% badanych rodziców przyznało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania. Kolejno 38,06% odpowiedziało, że najczęściej rozmawia i perswaduje. 17,91% badanych rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych.

Wykres 42. Jak najczęściej reaguje Pani/Pan na złe zachowanie dziecka?

Następnie zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek tj. 73,88% stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli przemocy fizycznej wobec dzieci. Kolejno 25,37%% zadeklarowało, że raz na pół roku zdarzyło im się stosować takie kary. Pozostałe 0,75% używa siły fizycznej od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu.

Wykres 43. Czy zdarza się Pani/Panu używać siły fizycznej wobec dziecka?

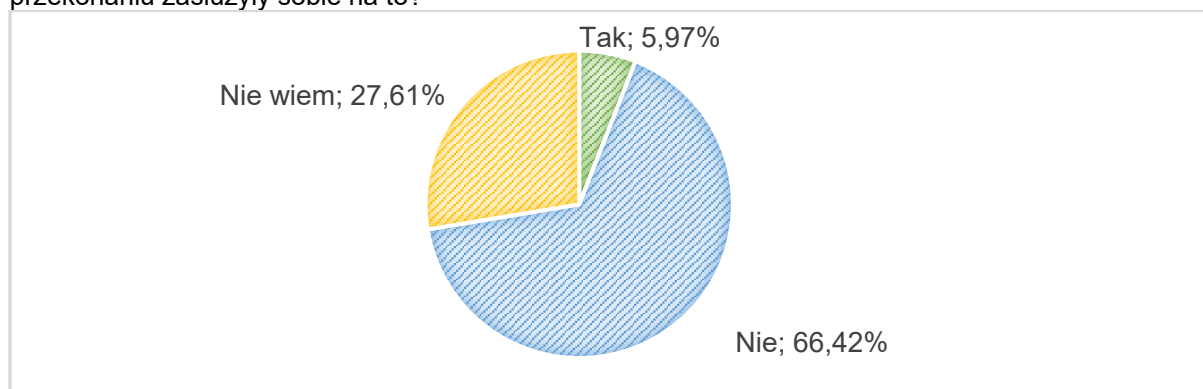

Zdecydowana większość rodziców uczniów z terenu gminy Jabłonka uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 76,12%

respondentów. Kolejno 11,19% rodziców było przeciwnego zdania. Pozostałe 12,69% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Następnie zapytano rodziców o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. 5,97% respondentów udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Kolejno 66,42% było przeciwnego zdania, a 27,61% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu.

Wykres 44. Czy rodzice mają prawo stosować kary cielesne wobec swoich dzieci, jeśli w ich przekonaniu zasłużyły sobie na to?

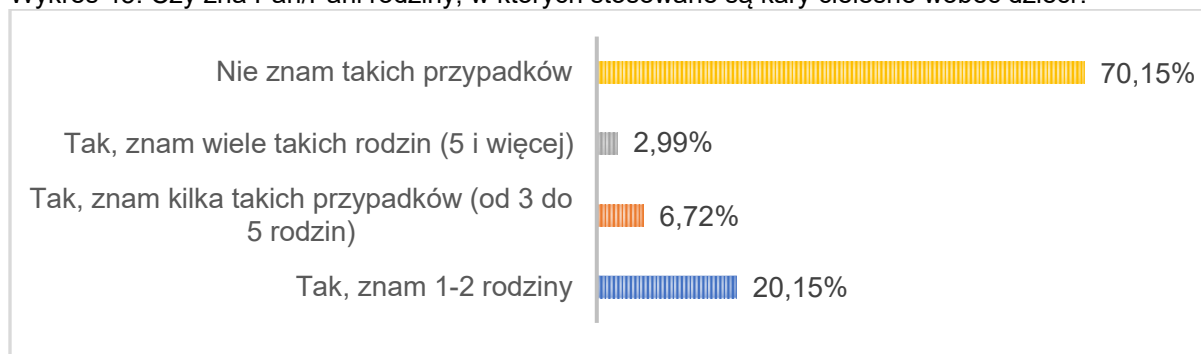
W drodze badania okazało się również, że 49,25% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 20,90% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 29,85% respondentów nie umiało się określić w tym temacie. W związku z powyższym, warto przypomnieć, iż w Polsce obowiązuje zakaz stosowania wobec małoletniego kar cielesnych. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, Art. 96¹ „Osobom wykonującym władzę rodzicielską oraz sprawującym opiekę lub pieczę nad małoletnim zakazuje się stosowania kar cielesnych.”¹³

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu gminy Jabłonka pokazały, iż łącznie 29,86% z nich zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. 20,15% przyznało, że zna 1-2 takie rodziny; 6,72% zadeklarowało, że w swoim otoczeniu zna 3-5 rodzin dotkniętych problemem przemocy, a 2,99%

¹³ Kodeks rodzinny i opiekuńczy

ankietowanych wskazało na przedział 5 i więcej rodzin. Pozostałe 70,15% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Wykres 45. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?

Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, w trakcie ankietyzacji pojawiły się również pytania związane z użytkowaniem substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość tj. 87,31% zdecydowanie przyznała, że ich dziecko nie ma kontaktu z tą używką, a 1,49% miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 11,19% stwierdziło, że nie posiada wiedzy w tym zakresie.

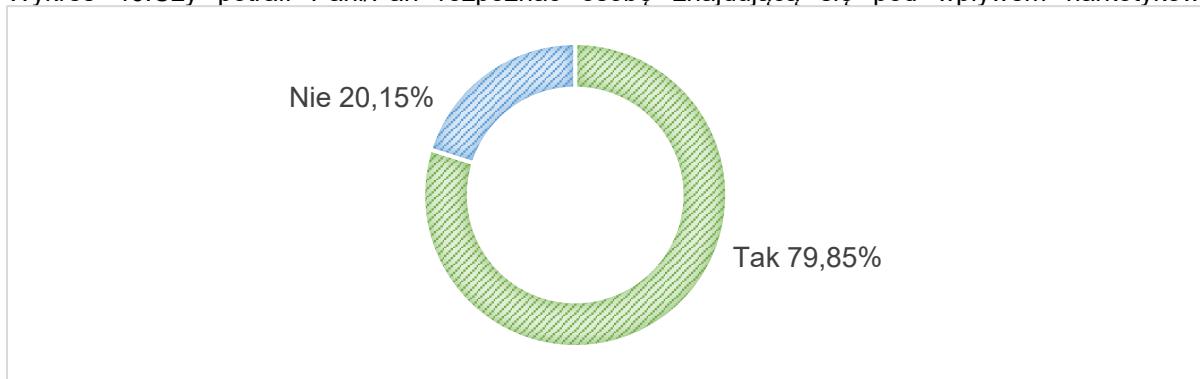
W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, 94,78% respondentów udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 3,73% przyznało, że nie ma pojęcia czy taka

sytuacja miała miejsce. 1,49% przyznało, iż taka sytuacja miała miejsce jeden, dwa razy.

Ponadto prawie wszyscy rodzice jednogłośnie zadeklarowali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających- narkotyków lub dopalaczy. Taką odpowiedź wskazało 97,01% ankietowanych rodziców. Kolejno 2,99% stwierdziło, iż nie ma pojęcia o takich zdarzeniach.

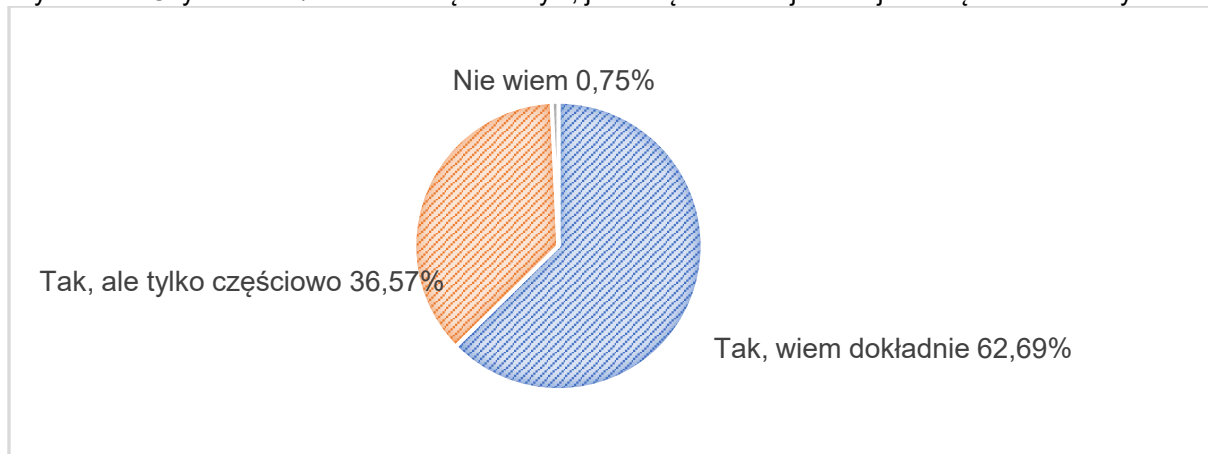
W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy Jabłonka, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 79,85% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę. Pozostałe 20,15% przyznało, że nie potrafiłoby rozpoznać czy osoba jest pod wpływem środków odurzających.

Wykres 46.Czy potrafi Pani/Pan rozpoznać osobę znajdującą się pod wpływem narkotyków?

Kolejne pytanie dotyczyło wiedzy w zakresie narkotyków, ich rodzajów i skutków zażywania. Najwyższy odsetek tj. 62,69% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych. Kolejno 36,57% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Jeden rodzic przyznał się do braku wiedzy w tym zakresie.

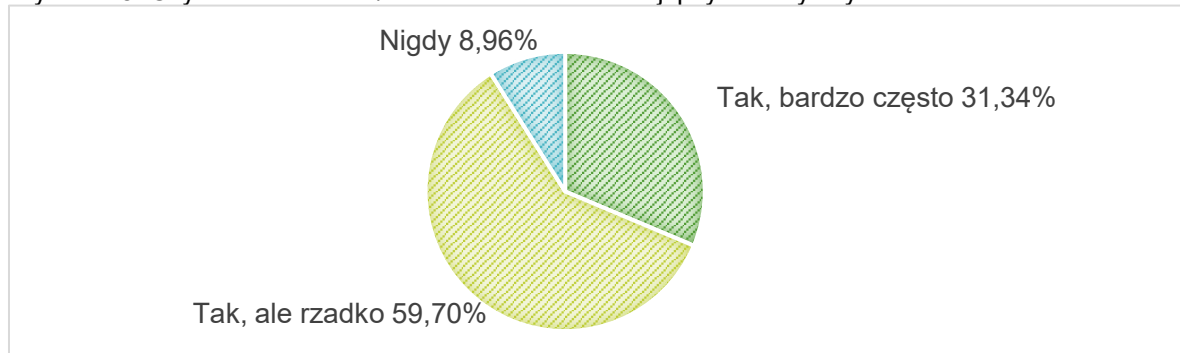
Wykres 47. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkoły istnieje zagrożenie narkotykami. 15,67% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkoły, natomiast 30,60% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 53,73% nie umiało jednoznacznie udzielić odpowiedzi na to pytanie.

W drodze badania okazało się również, że większość rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym 31,34%% robi to bardzo często, a 59,70% zadeklarowało, że rozmawia, ale rzadko. Pozostałe 8,96% przyznało, iż nigdy nie podejmuje takich rozmów z dziećmi.

Wykres 48. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?

Zadano również pytanie, czy rodzice wiedzą co to są e-narkotyki ((i-dose, narkotyki dźwiękowe). Tylko 31,34% respondentów potwierdziło wiedzę w tym zakresie, natomiast pozostałe 68,66% zaprzeczyło.

Nieco niepokojącym jest wynik, iż 64,18% respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagającym osobom uzależnionym i ich rodzinom. Pozostałe 35,82% badanych rodziców przyznało, że posiada wiedzę na temat takich instytucji.

Kolejno zapytano rodziców czy według nich szkoła zapewnia wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. I tak, 36,57% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 29,10% miało odmienne zdanie. Pozostałe 34,33% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

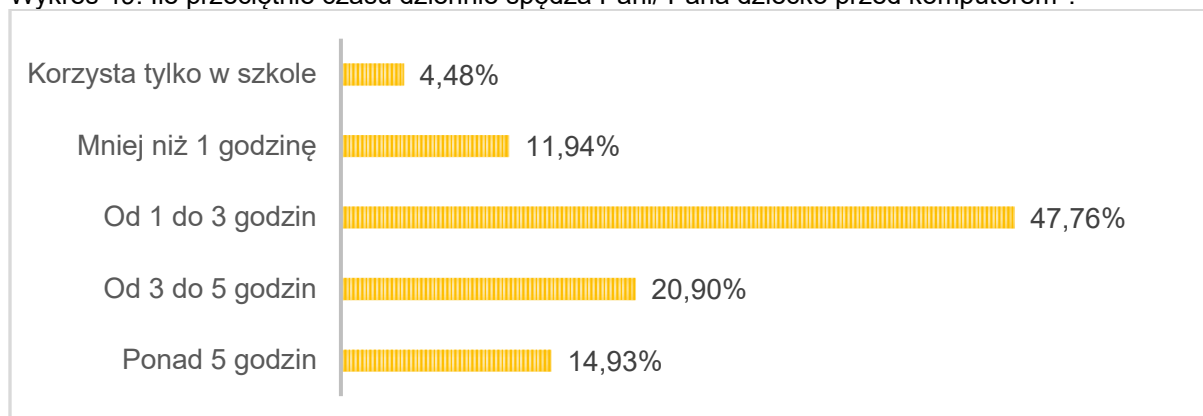
41,79% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkole jest wystarczająca, natomiast 29,10% ma odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 29,10% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Na pierwszym miejscu respondenci wskazali na organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Na kolejnej pozycji znalazło się organizowanie dla dzieci różnych form czasu wolnego tj. kółek zainteresowań, wycieczek, zawodów sportowych, festynów. Następnie zdaniem rodziców należałoby organizować pogadanki na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Wśród odpowiedzi pojawiły się również inne działania m.in. spotkania z osobami, które były uzależnione oraz ich terapeutami.

Komputer w życiu uczniów i zjawisko cyberprzemocy

Na początku tej części badania zapytano rodziców ile przeciętnie czasu dziennie spędza ich dziecko przed komputerem. Najliczniejsze (47,76%) okazały się odpowiedzi wskazujące od 1 godziny do 3 godzin dziennie. Pozostałe dane przedstawia poniższy wykres.

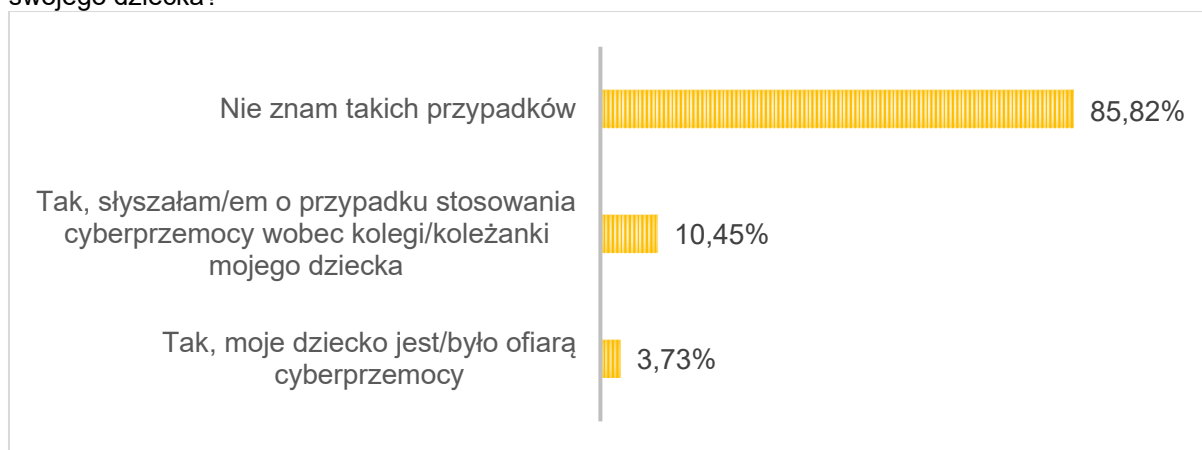
Wykres 49. Ile przeciętnie czasu dziennie spędza Pani/ Pana dziecko przed komputerem ?

Zdecydowana większość tj 95,52% badanych rodziców uczniów z gminy Jabłonka wie na czym polega zjawisko cyberprzemocy. 4,48% przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Zapytano również ankietowanych czy znają przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swoich dzieci. I tak, 85,82% respondentów odpowiedziało, że nie zna takich przypadków. Kolejno 10,45% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka. Pięciu rodziców przyznało, że ich dziecko osobiście doświadczyło tego rodzaju przemocy.

Wykres 50. Czy zna Pani/Pan jakieś przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swojego dziecka?

Zapytano również rodziców czy zauważyli u swojego dziecka problem związany z: fonoholizmem, nomofobią, efektem Google'a, depresją facebookową, sieciologizmem, nadmiernym korzystaniem z gier typu hazardowego, nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych, uzależnieniem od związków wirtualnych, zakupoholizmem, jedzeniologizmem, ortoreksją, bigoreksją, tanoreksją oraz zachowaniem autoagresywnym. Jak się okazało najbardziej zauważalnym problemem okazał się fonoholizm oraz sieciologizm.

Tabela 17. Czy zauważył Pan/Pani u swojego dziecka problem związany z:

Czy zauważył Pan/Pani u swojego dziecka problem związany z:	
Fonoholizmem - nałogowym korzystaniem z telefonu komórkowego	Tak: 28,36%
	Nie: 63,43%
	Nie wiem: 8,21%
Nomofobią - strachem związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym	Tak: 10,45%
	Nie: 79,10%
	Nie wiem: 10,45%

Efektem Google'a - nadmiernym wykorzystywaniem przeglądarek internetowych	Tak: 11,19%
	Nie: 79,85%
	Nie wiem: 8,96%
Depresją facebookową - zaburzenia nastroju związane z użytkowaniem serwisów społecznościowych	Tak: 5,97%
	Nie: 83,58%
	Nie wiem: 10,45%
Sieciologizmem - nadmiernym korzystaniem z Internetu	Tak: 24,63%
	Nie: 69,40%
	Nie wiem: 5,97%
Nadmiernym korzystaniem z gier typu hazardowego	Tak: 0,00%
	Nie: 94,78%
	Nie wiem: 5,22%
Nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	Tak: 20,90%
	Nie: 70,15%
	Nie wiem: 8,96%
Uzależnieniem od związków wirtualnych	Tak: 0,00%
	Nie: 94,03%
	Nie wiem: 5,97%
Zakupologizmem - obsesyjnym kupowaniem niepotrzebnych rzeczy	Tak: 1,49%
	Nie: 96,27%
	Nie wiem: 2,24%
Jedzeniologizmem - niekontrolowanym objadaniem się	Tak: 2,24%
	Nie: 96,27%
	Nie wiem: 1,49%
Ortoreksją - obsesyjnym spożywaniem wyłącznie zdrowego, naturalnego i niskoprzetworzonego jedzenia	Tak: 2,99%
	Nie: 94,03%
	Nie wiem: 2,99%
Bigoreksją - obsesją na punkcie posiadania umięśnionego ciała	Tak: 0,00%
	Nie: 99,25%
	Nie wiem: 0,75%
Tanoreksją - obsesyjnym opalaniem się	Tak: 0,75%
	Nie: 99,25%
	Nie wiem: 00,00%

Zachowania autoagresywne	Tak: 3,73%
	Nie: 91,79%
	Nie wiem: 4,48%

CZĘŚĆ V: Diagnoza zagrożeń w środowisku szkolnym. Analiza ankiet dla nauczycieli.

Cel badania

Kwestionariusz ankiety przeprowadzony wśród nauczycieli miał na celu analizę ich postaw względem takich zagadnień jak:

- 1) problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) problem związany z używaniem przez dzieci i młodzież substancji psychoaktywnych;

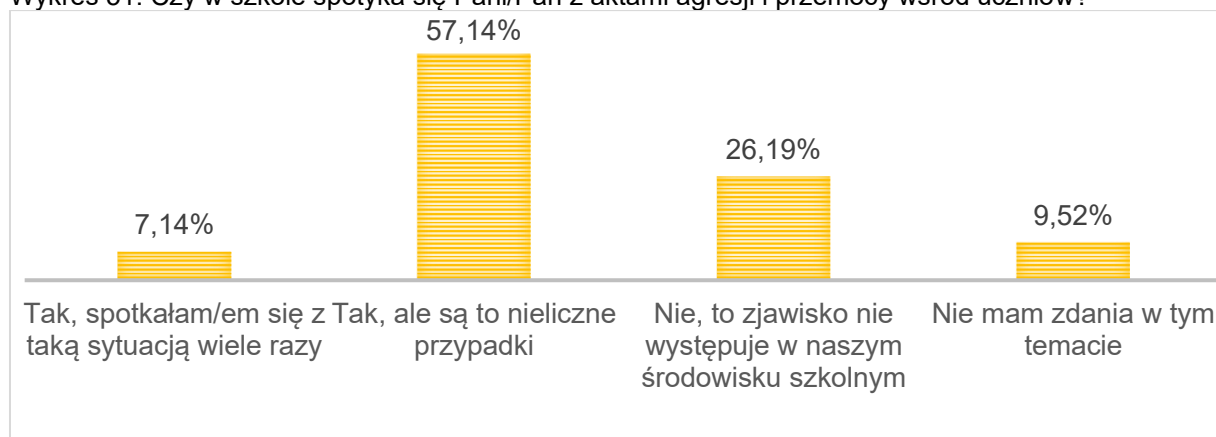
Grupa badawcza

W badaniu wzięło udział 84 nauczycieli ze szkół z terenu gminy Jabłonka.

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym i domowym

Uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele szkół podstawowych z terenu gminy Jabłonka potwierdzili występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów, jednak jak stwierdziła większość z nich tj. 57,14% są to nieliczne przypadki.

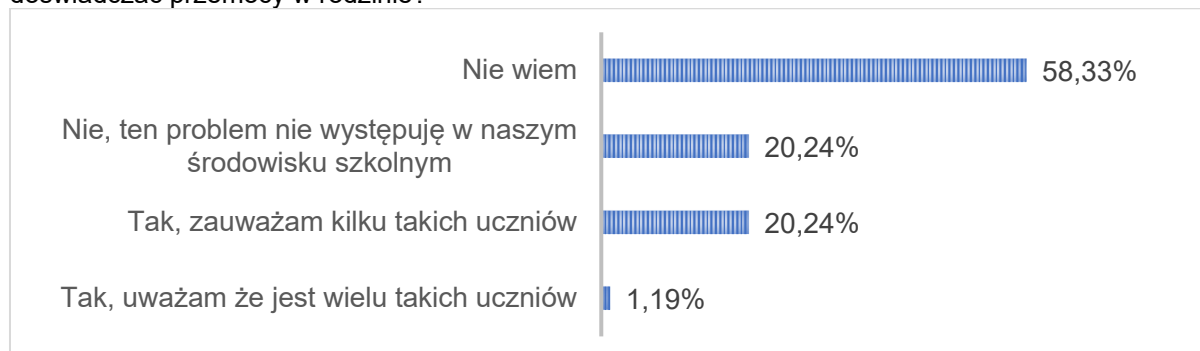
Wykres 51. Czy w szkole spotyka się Pani/Pan z aktami agresji i przemocy wśród uczniów?

Ponadto prawie wszyscy z nich przyznali, iż wiedzą jak reagować w sytuacji wystąpienia przemocy pomiędzy uczniami. Taką odpowiedź wskazało 96,43%. Pozostałe 3,57% ankietowanych przyznało, że nie ma pojęcia jak reagować w takich sytuacjach.

Gdy zapytano nauczycieli czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy w rodzinie, łącznie 21,43% udzieliło odpowiedzi twierdzącej, gdzie 20,24% ankietowanych zauważa kilku takich uczniów, a 1,19% uważa, że jest wielu takich uczniów. 20,24% stwierdziło, że taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a pozostałe 58,33% nie wiedziało jak odpowiedzieć na to pytanie.

Wykres 52. Czy według Pani/Pana w środowisku szkolnym obserwuje Pani/Pan uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie?

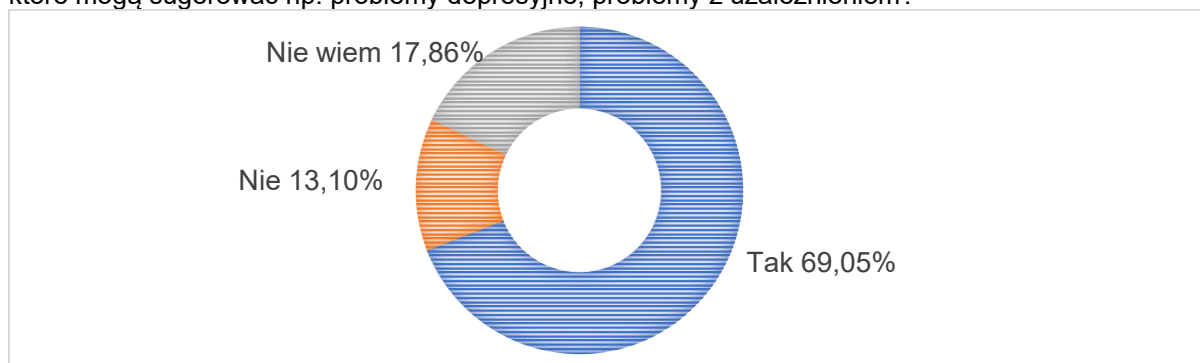

W trakcie ankietyzacji pojawiły się również pytania dotyczące innych problemów, które mogą występować w środowisku szkolnym.

Z pozyskanych danych wynika, iż jest kilku uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków czy wycieczek szkolnych). Taką odpowiedź wskazało 19,05% ankietowanych. 57,14% wyraziło zdanie przeciwne, a 23,81% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Niepokojącym jest, że 69,05% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne czy też związane z różnymi uzależnieniami. 13,10% stwierdziło, iż nie spotkało się z takimi zachowaniami wśród uczniów, a pozostałe 17,86% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Wykres 53. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?

Jak przyznała większość ankietowanych nauczycieli tj. 73,81% szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego. Przeciwnie zdanie w tym temacie wyraziło 17,86% badanych, a pozostałe 8,33% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W opinii zdecydowanej większości respondentów tj. 78,57% oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Kolejno 7,14% przyznało, że w ofercie brakuje zajęć rozwijających zainteresowania młodych ludzi tj. artystyczne, plastyczne, fotograficzne, taneczne, logopedyczne jak również programowanie dla starszych uczniów. Pozostałe 14,29% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto 61,90% nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych. 15,48% przyznało, że brakuje miejsc w świetlicach, a pozostałe 22,62% nie wyraziło konkretnej opinii na ten temat.

Problemy związane z substancjami psychoaktywnymi oraz uzależnieniami behawioralnymi

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli ze szkół podstawowych z terenu gminy Jabłonka. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania alkoholu oraz palenia papierosów.

Tabela 18. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
Alkohol	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	26,19%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	51,19%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	22,62%
Papierosy	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	17,86%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	54,76%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	27,38%
Narkotyki	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	0,00%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	17,86%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	82,14%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, większość określiło ją jaką trudną lub nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi. 8,33% nauczycieli przyznało, że wie gdzie uczniowie mogą dokonać zakupu napoi alkoholowych, podając jako miejsce sklepy w Jabłonce lub proszą o zakup alkoholu starszych kolegów. 2,38% przyznało, iż uczniowie mają łatwy dostęp do narkotyków które kupują od swoich starszych kolegów.

Tabela 19. Dostęp uczniów do substancji psychoaktywnych

Czy według Pani/Pana uczniowie mają łatwy dostęp do substancji psychoaktywnych?	
Alkohol	
Tak, wiem gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu	8,33%
Nie, uczniowie nie mają łatwego dostępu	30,95%
Nie mam zdania	60,71%
Narkotyki	
Tak, wiem gdzie osoby niepełnoletnie mogą dokonać zakupu	2,38%
Nie, uczniowie nie mają łatwego dostępu	29,76%
Nie mam zdania	67,86%

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e- narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). 47,62%% posiada wiedzę na ten temat, a pozostałe 52,38% respondentów nie ma pojęcia czym są e-narkotyki.

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co więcej, większość przyznała, iż jest dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Zapytano również nauczycieli czy wśród zachowań uczniów dostrzegają problemy związane z takimi zjawiskami jak: fonoholizm, nomofobia, efekt Google'a oraz depresja facebookowa. Najwięcej nauczycieli spotyka się wśród uczniów ze zjawiskiem fonoholizmu oraz nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych.

Tabela 20. Czy wśród zachowań uczniów dostrzega Pani/Pan problemy związane z:

Czy wśród zachowań uczniów dostrzega Pani/Pan problemy związane z:	
Fonoholizmem - nałogowym korzystaniem z telefonu komórkowego	Tak: 77,38%
	Nie: 10,71%
	Nie wiem: 11,90%
Nomofobią - strachem związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym	Tak: 39,29%
	Nie: 20,24%
	Nie wiem: 40,48%
Efektem Google'a - nadmiernym wykorzystywaniem przeglądarek internetowych	Tak: 35,71%
	Nie: 20,24%
	Nie wiem: 44,05%
Depresją facebookową - zaburzenia nastroju związane z użytkowaniem serwisów społecznościowych	Tak: 28,57%
	Nie: 23,81%
	Nie wiem: 47,62%
Siecioholizmem - nadmiernym korzystaniem z Internetu	Tak: 60,71%
	Nie: 13,10%
	Nie wiem: 26,19%
Nadmiernym korzystaniem z gier typu hazardowego	Tak: 3,57%
	Nie: 40,48%
	Nie wiem: 55,95%
Nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	Tak: 72,62%
	Nie: 8,33%
	Nie wiem: 19,05%
Zaburzeniami odżywiania	Tak: 22,62%
	Nie: 41,67%
	Nie wiem: 35,71%
Zachowaniami autoagresywnymi	Tak: 5,95%
	Nie: 52,38%
	Nie wiem: 41,67%

CZĘŚĆ VI: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- 1) przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) stylu życia oraz form spędzania wolnego czasu;
- 3) używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów;
- 4) używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

W celu lepszego zobrazowania poszczególnych problemów występujących w środowisku szkolnym dane pozyskane w trakcie tegorocznego badania zostały zestawione z wynikami z dwóch lat poprzednich.

Grupa badawcza

W tegorocznym badaniu wzięło udział 185 uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych z terenu gminy Jabłonka, w tym 93 dziewczęta i 92 chłopcy.

Tabela 21. Podaj swoją płeć

Płeć		
Dziewczęta	Rok 2020	55,50%
	Rok 2021	46,72%
	Rok 2022	50,27%
Chłopcy	Rok 2020	44,50%
	Rok 2021	53,28%
	Rok 2022	49,73%

Tabela 22. Liczba uczniów klas piątych i szóstych

Klasa		
Piąta klasa szkoły podstawowej	Rok 2020	43,35%
	Rok 2021	41,48%
	Rok 2022	63,24%
Szósta klasa szkoły podstawowej	Rok 2020	56,65%
	Rok 2021	58,52%
	Rok 2022	36,76%

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym

Chcąc pozyskać informacje dotyczące klimatu panującego w szkołach, zadano uczniom klas piątych i szóstych pytanie o to jak czują się w swojej szkole. Z odpowiedzi badanych wynika, iż najczęściej czują się raczej dobrze. Taką odpowiedź wskazało 34,59% uczniów. Kolejno 31,89% ankietowanych oceniło swoje samopoczucie w szkole jako bardzo dobre, a 25,41% stwierdziło, że jest ono zmienne. Pozostali uczniowie negatywnie ocenili klimat panujący w szkole, w tym 4,86% przyznało, że podczas pobytu w szkole czuje się raczej źle, a pozostałe 3,24% zadeklarowało, że bardzo źle.

Porównując tegoroczne wyniki z danymi z lat poprzednich można stwierdzić, iż oceny uczniów w zakresie klimatu panującego w szkołach oraz ich samopoczucia wciąż utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela 23. Jak się czujesz w swojej szkole?

Jak się czujesz w swojej szkole?		
Bardzo dobrze	Rok 2020	31,31%
	Rok 2021	39,30%
	Rok 2022	31,89%
Raczej dobrze	Rok 2020	35,28%
	Rok 2021	37,99%
	Rok 2022	34,59%
Raz dobrze a raz źle	Rok 2020	29,21%
	Rok 2021	18,34%
	Rok 2022	25,41%
Raczej źle	Rok 2020	2,10%
	Rok 2021	1,75%
	Rok 2022	4,86%
Bardzo źle	Rok 2020	2,10%
	Rok 2021	2,62%
	Rok 2022	3,24%

Uczniowie oceniając swoje zachowanie podczas pobytu w szkole najczęściej skłaniali się ku odpowiedzi wskazującej na zachowanie bardzo dobre (47,57%). Następnie 44,86% badanych stwierdziło, że zachowuje się dobrze, a 7,57% określiło swoje zachowanie jako średnie.

Porównując tegoroczne wyniki z danymi z lat poprzednich można stwierdzić, iż oceny uczniów dotyczące ich zachowania podczas pobytu w szkole utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela 24. Jak określisz swoje zachowanie w szkole?

Jak określisz swoje zachowanie w szkole?		
Bardzo dobrze	Rok 2020	48,36%
	Rok 2021	54,15%
	Rok 2022	47,57%
Dobrze	Rok 2020	39,25%
	Rok 2021	37,12%
	Rok 2022	44,86%
Średnio	Rok 2020	10,51%
	Rok 2021	7,86%
	Rok 2022	7,57%
Raczej źle	Rok 2020	0,93%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,00%
Bardzo źle	Rok 2020	0,93%
	Rok 2021	0,87%
	Rok 2022	0,00%

Większość badanych tj. 50,27% przyznała, iż szkoła jest dla nich miejscem raczej bezpiecznym. Kolejno 45,41% ankietowanych odpowiedziało, że w szkole czuje się zdecydowanie bezpiecznie. 2,70% badanych stwierdziło, że szkoła to miejsce raczej niebezpieczne, a pozostałe 1,62% że bardzo niebezpieczne.

Bez względu na rok badania, respondenci najczęściej odpowiadali, że szkoła, do której uczęszczają jest miejscem bezpiecznym.

Tabela 25. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Bezpieczeństwo w szkole		
Tak, czuje się bezpiecznie	Rok 2020	47,66%
	Rok 2021	52,84%
	Rok 2022	45,41%
Raczej bezpiecznie	Rok 2020	46,03%
	Rok 2021	43,23%
	Rok 2022	50,27%
W mojej szkole jest raczej niebezpiecznie	Rok 2020	4,21%
	Rok 2021	2,18%
	Rok 2022	2,70%
Nie, moja szkoła jest bardzo niebezpieczna	Rok 2020	2,10%
	Rok 2021	1,75%
	Rok 2022	1,62%

Pomimo tego, że uczniowie wysoko oceniają swoje poczucie bezpieczeństwa w szkole, to jednak zdarza im się obserwować w szkole zjawiska przemocy rówieśniczej. Zapytano więc jak często zdarzają się w szkole tego typu sytuacje. 36,76% przyznało, iż że takie sytuacje w ogóle się nie zdarzają. Kolejno 36,22% badanych zadeklarowało, że bywa świadkiem przemocy wobec innych uczniów rzadko, raz na pół roku. 21,08% stanowiły odpowiedzi uczniów wskazujące na występowanie zjawisk przemocy kilka razy w miesiącu, a 4,32% respondentów potwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się bardzo często, kilka razy w tygodniu. Pozostałe 1,62% badanych stwierdziło, że takie sytuacje zdarzają się bardzo często, niemal codziennie.

Analizując wyniki dotyczące występowania zjawisk przemocy w szkole na przestrzeni ostatnich trzech lat możemy stwierdzić, iż utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela 26. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?

Obserwacja zjawiska przemocy w szkole		
Nie obserwuje wcale, nie zdarza się	Rok 2020	33,41%
	Rok 2021	37,12%
	Rok 2022	36,76%
Rzadko, raz na pół roku	Rok 2020	35,28%
	Rok 2021	36,68%
	Rok 2022	36,22%
Od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu	Rok 2020	20,56%
	Rok 2021	20,52%
	Rok 2022	21,08%
Często, kilka razy w tygodniu	Rok 2020	7,24%
	Rok 2021	3,49%
	Rok 2022	4,32%
Bardzo często niemal codziennie	Rok 2020	3,50%
	Rok 2021	2,18%
	Rok 2022	1,62%

Uczniowie zostali także bezpośrednio zapytani o to czy kiedykolwiek sami byli ofiarą jakiegoś rodzaju przemocy. Z badania wynika, że osobiście doświadczyło jej 8,11% uczniów; w tym 6,45% ogółu dziewcząt i 9,78% chłopców. Ponadto 14,05% ankietowanych; w tym 10,75% dziewcząt i 17,39% chłopców przyznało, że są w szkole uczniowie, których się boją.

Porównując wyniki z danymi z lat poprzednich można zauważyć, iż odsetek osób, które doświadczyły przemocy w szkole jest niższy niż w latach poprzednich. Odsetek deklaracji uczniów potwierdzających obecność w szkole osób, których się boją jest również z każdym rokiem niższy.

Tabela 27. Doświadczenie przemocy przez uczniów

Czy uważasz, że byłeś/byłaś ofiarą jakiegoś rodzaju przemocy?		
Tak	Rok 2020	17,06%
	Rok 2021	10,48%
	Rok 2022	8,11%
Czy są w szkole uczniowie których się boisz?		
Tak	Rok 2020	19,63%
	Rok 2021	16,16%
	Rok 2022	14,05%

Następnie poproszono uczniów o odpowiedź, czy spotkali się w szkole z konkretnymi formami przemocy. Z pozyskanych odpowiedzi wynika, że wśród badanych uczniów znane są różne formy przemocy. Najczęściej spotykaną formą przemocy okazały się natomiast agresja słowna i wyzwiska, wskazane przez 31,89% ankietowanych. Pozostałe wyniki przedstawia poniższa tabela.

Analizując wyniki z trzech ostatnich lat, można zauważyć, iż niemal w każdym przypadku stosowania podanych form przemocy występujących w środowisku szkolnym nastąpił spadek. Wzrost w stosunku do roku poprzedniego zauważyć można w formach przemocy tj. publikowanie w Internecie obraźliwych informacji, a także pobicie i opluwanie.

Tabela 28. Czy znasz przypadki stosowania, którejs z podanych form przemocy?

Czy znasz przypadki stosowania, którejs z podanych form przemocy?		
Złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	Rok 2020	Tak - 22,43%
	Rok 2021	Tak - 15,28%
	Rok 2022	Tak - 9,19%
Publikowanie w Internecie obraźliwych informacji	Rok 2020	Tak - 11,68%
	Rok 2021	Tak - 6,55%
	Rok 2022	Tak - 8,11%

Amatorskie filmiki video	Rok 2020	Tak - 14,49%
	Rok 2021	Tak - 10,04%
	Rok 2022	Tak - 8,65%
Poniżanie	Rok 2020	Tak - 38,08%
	Rok 2021	Tak - 30,57%
	Rok 2022	Tak - 26,49%
Zastraszanie	Rok 2020	Tak - 22,90%
	Rok 2021	Tak - 20,09%
	Rok 2022	Tak - 17,30%
Ośmieszanie, wulgaryzmy	Rok 2020	Tak - 45,56%
	Rok 2021	Tak - 39,74%
	Rok 2022	Tak - 29,73%
Szantaż	Rok 2020	Tak - 17,99%
	Rok 2021	Tak - 11,35%
	Rok 2022	Tak - 9,19%
Pobicie, opluwanie	Rok 2020	Tak - 27,57%
	Rok 2021	Tak - 24,89%
	Rok 2022	Tak - 27,03%
Agresja słowna (wyzywanie, przezwiska)	Rok 2020	Tak - 56,78%
	Rok 2021	Tak - 55,46%
	Rok 2022	Tak - 31,89%

Zapytano także uczniów, czy kiedykolwiek sami doświadczyli któreś z form przemocy wymienionej w poprzednim pytaniu. Najwięcej odpowiedzi również wskazywało na agresję słowną i wyzwiska.

Co więcej, poproszono uczniów klas piątych i szóstych o odpowiedź czy poza terenem szkoły również spotykają się z aktami przemocy. Wśród ankietowanych 8,11% przyznało, że spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, natomiast pozostałe 91,89% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce.

Porównując tegoroczny wynik z danymi z lat poprzednich można zauważyć, iż zmalał wskaźnik potwierdzający występowanie aktów przemocy poza terenem szkoły.

Tabela 29. Czy spotykasz się z przejawami przemocy poza szkołą?

przemoc poza szkołą		
Tak	Rok 2020	17,52%
	Rok 2021	11,35%
	Rok 2022	8,11%
Nie	Rok 2020	82,48%
	Rok 2021	88,65%
	Rok 2022	91,89%

Gdy zapytano respondentów o to czy kiedykolwiek brali czynny udział w akcie przemocy, 6,49% w tym 5,38% ogółu dziewcząt i 7,61% chłopców przyznało, że takie zdarzenia miały miejsce. Pozostali uczniowie tj. 93,51% odpowiedzieli, że nigdy nie brali udziału w czynnym akcie przemocy.

Analizując tegoroczne wyniki można zauważyć, iż wskaźnik deklaracji potwierdzających czynne uczestnictwo w aktach przemocy, pozostaje na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

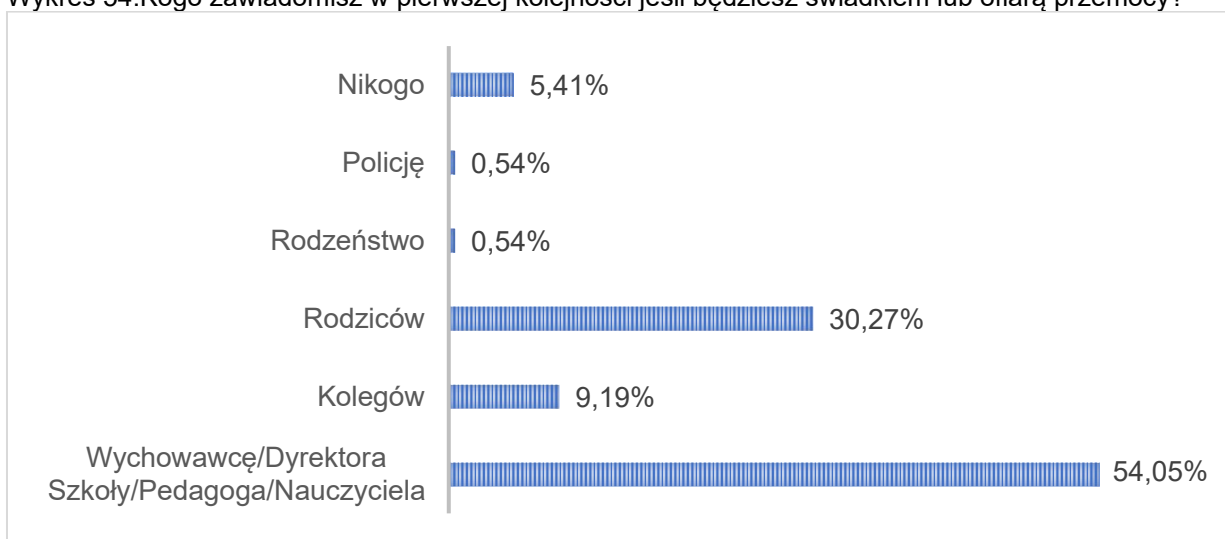
Tabela 30. Czy uczestniczyłaś/eś w czynnym akcie przemocy?

Uczestnictwo w czynnym akcie przemocy		
Tak	Rok 2020	12,62%
	Rok 2021	6,11%
	Rok 2022	6,49%
Nie	Rok 2020	87,38%
	Rok 2021	93,89%
	Rok 2022	93,51%

Bycie ofiarą przemocy jak i obecność w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniło się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej

kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, podobnie jak w latach poprzednich uczniowie najczęściej odpowiadali, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga (54,05%). Kolejno 30,27% uczniów w sytuacji zagrożenia przemocą szukałoby wsparcia u rodziców, a 9,19% poprosiłoby o pomoc kolegów. 0,54% wskazało na rodzeństwo i taka sama liczba osób poinformowałaby Policję. Pozostałe 5,41% uczniów przyznało natomiast, że nie powiedziałyby o takim fakcie nikomu.

Wykres 54. Kogo zawiadomisz w pierwszej kolejności jeśli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?

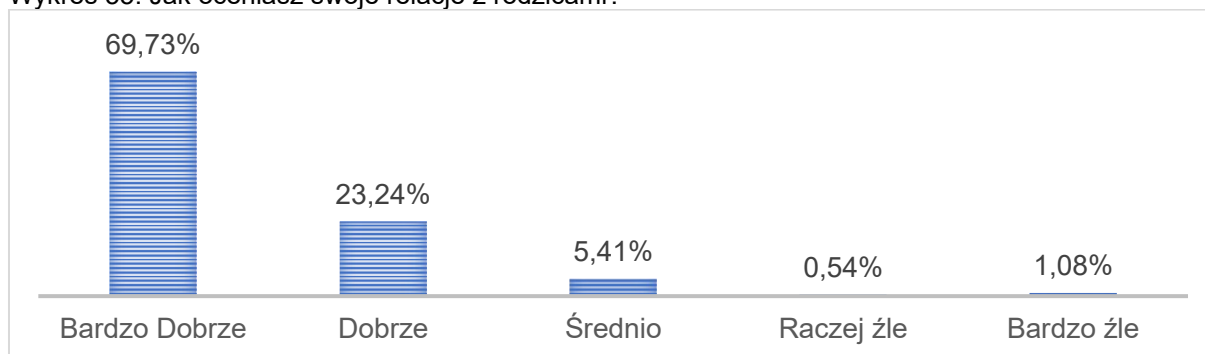

Zapytano również uczniów czy w szkole mają kontakt z pedagogiem/psychologiem i czy potrzebują takiego kontaktu. 44,32% przyznało, że ma kontakt z pedagogiem szkolnym. Kolejno 53,51% zaprzeczyło, a pozostałe 2,16% zadeklarowało, że w szkole nie ma pedagoga ani psychologa.

W trakcie ankietyzacji uczniowie klas piątych i szóstych odpowiadali również na pytania związane ze swoimi relacjami rodzinnymi oraz klimacie panującym w ich domu.

Pierwsze pytanie tej części badań dotyczyło relacji badanych z rodzicami i jak się okazało zdecydowana większość uczniów tj. 69,73% określiła je jako bardzo dobre. Kolejno 23,24% oceniło je jako dobre, a pozostałe 5,41% jako średnie. Dwóch uczniów oceniło swoje relacje z rodzicami jako bardzo złe, a jeden uczeń jako raczej złe. Odpowiedź wskazująca na bardzo dobry poziom relacji została wybierana najczęściej zarówno w grupie dziewcząt (72,04%), jak i chłopców (67,39%). Taki układ odpowiedzi utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Wykres 55. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

Jak się okazało, zdecydowana większość uczniów tj. 64,86% ma pełne zaufanie do swoich rodziców i chętnie rozmawia z nimi na temat swoich problemów. Kolejno 27,57% było zdania, iż czasem coś powie rodzicom, ale nie zawsze. 4,86% ankietowanych przyznało, że raczej nie rozmawia z rodzicami na takie tematy, a pozostałe 2,70% stanowczo zaprzeczyło takim rozmowom.

Gdy zapytano uczniów klas piątych i szóstych szkoły podstawowej, czy w swoim domu czują się bezpiecznie 98,38% odpowiedziało twierdząco. Pozostałe 1,62% nie czuje się bezpiecznie w swoim domu.

W ankiecie pojawiły się również pytania dotyczące oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. Gdy zapytano o to, czy rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko; 57,84% uczniów odpowiedziało, że rodzice nie mają prawa tego zrobić bez względu na okoliczności. W ocenie 11,35% mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 30,81% uczniów nie wyraziło swojej opinii na dany temat. Porównując tegoroczne wyniki do roku poprzedniego zauważyć można wzrost badanych którzy uważają, iż rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko, kiedy są ku temu powody.

Tabela 31. Czy Twoim zdaniem rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?

Czy Twoim zdaniem rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?		
Nie, bez względu na okoliczności	Rok 2020	57,71%
	Rok 2021	59,39%
	Rok 2022	57,84%
Nie wiem	Rok 2020	29,21%
	Rok 2021	31,44%
	Rok 2022	30,81%
Tak, jeżeli dało ku temu powody	Rok 2020	13,08%
	Rok 2021	9,17%
	Rok 2022	11,35%

Jak wynika z pozyskanych danych, 4,86% respondentów zna dokładną lokalizację kilku instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy dla osób dotkniętych problemem przemocy. 44,86% ankietowanych, zadeklarowało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie, gdzie i do kogo udać się po pomoc. Nieco niepokojący jest jednak wynik wskazujący, iż pozostałe 50,27% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Należy zwrócić uwagę, iż wskaźnik odpowiedzi dotyczących braku wiedzy na temat instytucji pomocowych pozostaje na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Analizując dane z trzech ostatnich lat zauważyć można również, iż zwiększył się poziom wiedzy na temat miejsc gdzie można się udać po pomoc pomimo nieznajomości nazw instytucji.

Tabela 32. Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom dotkniętym problemem przemocy?

Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom dotkniętym problemem przemocy?		
Nie wiem	Rok 2020	48,83%
	Rok 2021	50,66%
	Rok 2022	50,27%
Nie znam nazw, ale wiem gdzie udać się po pomoc	Rok 2020	30,84%
	Rok 2021	29,26%
	Rok 2022	44,86%
Znam nazwy i dokładną lokalizację instytucji pomocowych	Rok 2020	20,33%
	Rok 2021	20,09%
	Rok 2022	4,86%

Styl życia oraz formy spędzania czasu wolnego przez uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych

Czas wolny

W ankiecie internetowej dla uczniów nie zabrakło pytania o to jak najczęściej spędzają swój wolny czas. Większość ankietowanych tj. 62,16% odpowiedziało, że w wolnych chwilach podejmuje różne formy aktywności fizycznej jak np. gra w piłkę, jazda na rowerze, basen czy sporty zimowe. Kolejno 13,51% przyznało, że czas wolny poświęca na korzystanie ze sprzętów elektronicznych, m.in. grę na komputerze, tablecie czy telefonie. 12,97% wskazało na inne formy spędzania czasu wolnego m.in. gotowanie, rysowanie, zabawę z rodzeństwem, jazdę konną oraz czytanie książek. 8,65% zadeklarowało, że zazwyczaj chodzi po mieście bez celu, ze znajomymi. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Pozytywnym jest, że wśród uczniów nadal utrzymuje się trend aktywnego spędzania czasu wolnego. Można również zauważyć, iż uczniowie coraz rzadziej poświęcają swój wolny czas na oglądanie telewizji.

Tabela 33. Formy spędzania wolnego czasu przez uczniów klas piątych i szóstych

Formy spędzania wolnego czasu przez uczniów klas piątych i szóstych		
Aktywnie ze znajomymi/ rodziną (gra w piłkę, jazda na rowerze, basen, narty, lodowisko itp.)	Rok 2020	58,18%
	Rok 2021	58,52%
	Rok 2022	62,16%
Bez celu chodzę po dworze ze znajomymi	Rok 2020	7,71%
	Rok 2021	10,48%
	Rok 2022	8,65%
Oglądam telewizję	Rok 2020	3,04%
	Rok 2021	1,75%
	Rok 2022	0,00%
Gram na komputerze/tablecie/telefonie	Rok 2020	14,95%
	Rok 2021	12,23%
	Rok 2022	13,51%

Najczęściej wtedy wyjeżdżam	Rok 2020	2,10%
	Rok 2021	0,44%
	Rok 2022	1,08%
Uczestniczę wtedy w dodatkowych zajęciach	Rok 2020	4,21%
	Rok 2021	2,62%
	Rok 2022	1,62%
Inna forma spędzania czasu	Rok 2020	9,81%
	Rok 2021	13,97%
	Rok 2022	12,97%

W dalszej części, zapytano uczniów z kim najczęściej spędzają czas wolny. Jak wskazują wyniki badań z ostatnich trzech lat, młode osoby nadal spędzają wolne chwile najchętniej w gronie rodzinnym, pomimo, iż takich odpowiedzi w roku 2022 jest mniej niż w latach poprzednich. Analizując dane zauważyć można również, iż badani coraz częściej spędzają swój wolny czas z kolegami i koleżankami.

Tabela 34. Z kim najczęściej spędzasz swój wolny czas?

Z kim najczęściej spędzasz swój wolny czas?		
Z rodziną	Rok 2020	58,88%
	Rok 2021	62,88%
	Rok 2022	51,89%
Z kolegami/ koleżankami	Rok 2020	21,96%
	Rok 2021	15,72%
	Rok 2022	24,32%
Sam/sama	Rok 2020	12,38%
	Rok 2021	11,79%
	Rok 2022	11,89%
Inna odpowiedź	Rok 2020	6,78%
	Rok 2021	9,61%
	Rok 2022	11,89%

Styl życia

Dalsza część badań dotyczyła tematyki stylu życia. Większość uczniów zadeklarowało, iż posiada wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia. Można również zauważyć, iż od roku ubiegłego wzrósł odsetek deklaracji potwierdzających posiadanie wiedzy w tym zakresie.

Tabela 35. Czy uważasz, że posiadasz wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia?

Czy uważasz, że posiadasz wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia?		
Tak	Rok 2020	70,79%
	Rok 2021	65,94%
	Rok 2022	79,46%
Nie	Rok 2020	10,05%
	Rok 2021	7,86%
	Rok 2022	4,86%
Nie mam zdania	Rok 2020	19,16%
	Rok 2021	26,20%
	Rok 2022	15,68%

Ponadto, w opinii większości badanych, zdrowy styl życia jest ważny i taki trend utrzymuje się na podobnym poziomie, biorąc pod uwagę ostatnie lata.

Tabela 36. Czy ważny jest dla Ciebie styl życia?

Czy ważny jest dla Ciebie zdrowy styl życia?		
Zdecydowanie tak	Rok 2020	44,63%
	Rok 2021	38,86%
	Rok 2022	36,76%
Raczej tak	Rok 2020	44,86%
	Rok 2021	50,22%
	Rok 2022	47,57%
Nie mam zdania	Rok 2020	8,64%
	Rok 2021	10,04%
	Rok 2022	12,97%

Raczej nie	Rok 2020	1,40%
	Rok 2021	0,44%
	Rok 2022	2,16%
Zdecydowanie nie	Rok 2020	0,47%
	Rok 2021	0,44%
	Rok 2022	0,54%

Pomimo dużej świadomości uczniów na temat wpływu stylu życia na zdrowie człowieka, większość z nich zadeklarowało, iż nie chce uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych takiej tematyce. Można zauważyć, iż odsetek osób zainteresowanych organizacją takich warsztatów utrzymuje się na podobnym poziomie co w roku poprzednim.

Tabela 37. Czy chciałbyś/ chciałybyś uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia?

Czy chciałbyś/ chciałybyś uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia?		
Tak	Rok 2020	45,09%
	Rok 2021	26,20%
	Rok 2022	26,49%
Nie	Rok 2020	54,91%
	Rok 2021	73,80%
	Rok 2022	73,51%

Można zauważyć, iż z roku na rok spada odsetek potwierdzający zasadność realizowania w szkołach programów profilaktycznych dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych.

Tabela 38. Czy Twoim zdaniem programy profilaktyczne dotyczące uzależnień od substancji psychoaktywnych powinny być realizowane w szkole?

Czy Twoim zdaniem programy profilaktyczne dotyczące profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych powinny być realizowane w szkole?		
Zdecydowanie tak	Rok 2020	20,09%
	Rok 2021	11,79%
	Rok 2022	10,81%
Raczej tak	Rok 2020	29,67%
	Rok 2021	27,95%
	Rok 2022	18,92%
Nie mam zdania	Rok 2020	36,92%
	Rok 2021	43,67%
	Rok 2022	48,11%
Raczej nie	Rok 2020	9,35%
	Rok 2021	11,35%
	Rok 2022	10,27%
Na pewno nie	Rok 2020	3,97%
	Rok 2021	5,24%
	Rok 2022	11,89%

Uczniowie klas piątych i szóstych szkół podstawowych wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

W dalszej części ankietyzacji pojawiły się pytania dotyczące doświadczeń uczniów z wyrobami nikotynowymi. Zdecydowana większość badanych tj. 96,22% nie miała dotychczas kontaktu z papierosami i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich trzech lat. Należy jednak zwrócić uwagę, iż odsetek osób, które przyznały się do zapalenia papierosa jest większy w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 39. Czy kiedykolwiek zapaliłeś/aś papierosa?

Czy kiedykolwiek zapaliłeś/aś papierosa?		
Tak	Rok 2020	8,41%
	Rok 2021	1,75%
	Rok 2022	3,78%
Nie	Rok 2020	91,59%
	Rok 2021	98,25%
	Rok 2022	96,22%

Odsetek uczniów potwierdzających znajomość osób poniżej 18 roku życia, które sięgają po papierosy zwiększył się w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 40. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?

Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?		
Tak	Rok 2020	46,50%
	Rok 2021	34,93%
	Rok 2022	37,30%
Nie	Rok 2020	53,50%
	Rok 2021	65,07%
	Rok 2022	62,70%

Uczniowie zapytani o dostępność do wyrobów nikotynowych w swoim środowisku najczęściej odpowiadali, że zakup papierosów jest raczej łatwy taką odpowiedź wybrało 12,97%. Kolejno 12,43% uczniów uznało, że zakup papierosów jest bardzo trudny, prawie niemożliwy, natomiast 7,03% twierdzi, że jest to trudne zadanie, ale jak

się chce to można. 6,49% badanych uznaje, iż zakup papierosów jest raczej trudne, nie warto się wysilać, a 4,32% twierdzi, że jest to bardzo łatwe i nie wymaga to żadnego wysiłku. Pozostałe 56,76% nie interesuje się tym tematem.

Tabela 41. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?		
Bardzo trudny, prawie niemożliwy	Rok 2022	12,43%
Raczej trudny, nie warto się wysilać	Rok 2022	6,49%
Trudny, ale jak się chce to można	Rok 2022	7,03%
Raczej łatwy, właściwie każdy może kupić	Rok 2022	12,97%
Bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku	Rok 2022	4,32%
Nie wiem, nie interesuje mnie to	Rok 2022	56,76%

Poziom wiedzy uczniów w zakresie konsekwencji zdrowotnych palenia papierosów jest podobny do lat poprzednich zwłaszcza jeżeli chodzi o ogólne skutki palenia. Odsetek osób, które potrafią powiedzieć jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje i narządy organizmu jest nieco niższy niż w roku poprzednim, zwiększył się również odsetek osób, które przyznały się do całkowitego braku wiedzy w tym zakresie.

Tabela 42. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?		
Potrafię powiedzieć jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje i narządy organizmu	Rok 2020	45,33%
	Rok 2021	41,92%
	Rok 2022	35,14%
Wiem ogólnie jakie są skutki palenia	Rok 2020	45,56%
	Rok 2021	51,09%
	Rok 2022	52,97%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	9,11%
	Rok 2021	6,99%
	Rok 2022	11,89%

Picie alkoholu

Z badań przeprowadzonych wśród uczniów klas piątych i szóstych z terenu gminy Jabłonka wynika, iż 8,65% ankietowanych (16 osób), w tym 7,53% ogółu dziewcząt i 9,78% chłopców odbyło już inicjację alkoholową. Pozostali ankietowani tj. 91,35% (169 osób) odpowiedzieli, że jeszcze nigdy nie pili alkoholu. Należy jednak zwrócić uwagę, iż odsetek osób, które potwierdziły kontakt z alkoholem jest wyższy w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 43. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?

Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?		
Tak	Rok 2020	14,25%
	Rok 2021	3,49%
	Rok 2022	8,65%
Nie	Rok 2020	85,75%
	Rok 2021	96,51%
	Rok 2022	91,35%

W roku bieżącym odnotowano najniższy odsetek uczniów, którzy potwierdzili znajomość osób poniżej 18 roku życia spożywających napoje alkoholowe.

Tabela 44. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?		
Tak	Rok 2020	38,32%
	Rok 2021	23,14%
	Rok 2022	21,08%
Nie	Rok 2020	61,68%
	Rok 2021	76,86%
	Rok 2022	78,92%

17,30% ankietowanych stwierdziło, że dostęp do alkoholu jest wręcz niemożliwy, a kolejne 10,81 przyznało, że zakup alkoholu raczej łatwy, nie wymaga to dużego wysiłku. Kolejno 9,73% uważa zakup alkoholu za raczej trudny i nie warto się wysilać, a 8,65% za trudny, ale jak się poprosi odpowiednie osoby to można. 4,32% twierdzi, że zakup alkoholu jest bardzo łatwy i nie wymaga żadnego wysiłku. Pozostałe 49,19% nie interesuje się tym tematem.

Tabela 45. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w swoim środowisku?

Jak oceniasz dostęp do alkoholu w swoim środowisku?		
Bardzo trudny, prawie niemożliwy	Rok 2022	17,30%
Raczej trudny, nie warto się wysilać	Rok 2022	9,73%
Trudny, ale jak się poprosi odpowiednie osoby to można	Rok 2022	8,65%
Raczej łatwy, właściwie każdy może kupić	Rok 2022	10,81%
Bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku	Rok 2022	4,32%
Nie wiem, nie interesuje mnie to	Rok 2022	49,19%

Porównując szczegółowe wyniki badań z ostatnich trzech lat, można stwierdzić, iż wzrósł poziom wiedzy uczniów w zakresie ogólnych konsekwencji zdrowotnych spożywania alkoholu taką wiedzę zadeklarowało 60,00% ankietowanych. Zmalała natomiast liczba osób które potrafią powiedzieć jaki wpływ ma alkohol na poszczególne funkcje organizmu. Wzrosła również liczba osób które przyznały się do braku wiedzy w tym zakresie.

Tabela 46. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?		
Potrafię powiedzieć jaki wpływ ma picie alkoholu na poszczególne funkcje i narządy organizmu	Rok 2020	33,64%
	Rok 2021	29,26%
	Rok 2022	22,16%
Wiem ogólnie jakie są skutki picia alkoholu	Rok 2020	46,96%
	Rok 2021	56,33%
	Rok 2022	60,00%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	19,39%
	Rok 2021	14,41%
	Rok 2022	17,84%

Narkotyki

Gdy zapytano uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych czy znają w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki, zdecydowana większość badanych tj. 96,76% zaprzeczyła posiadaniu takich znajomości. Pozostałe 3,24% przyznało natomiast, że zna osoby zażywające tego typu substancje psychoaktywne. Niepokojące jest to, iż od roku ubiegłego wzrósł odsetek uczniów potwierdzających znajomość w swoim środowisku osób zażywających narkotyki.

Tabela 47. Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki?

Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki?		
Tak	Rok 2020	8,18%
	Rok 2021	1,75%
	Rok 2022	3,24%
Nie	Rok 2020	91,82%
	Rok 2021	98,25%
	Rok 2022	96,76%

Analizując dane dotyczące poziomu wiedzy uczniów na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków można zauważyć, iż odsetek ankietowanych, którzy potrafią powiedzieć dokładnie jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje i narządy organizmu jest nieco niższy niż w roku poprzednim. Zauważyć można również, wzrost liczby osób które nie posiadają żadnej wiedzy w tym zakresie.

Tabela 48. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?		
Potrafię powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje i narządy organizmu	Rok 2020	28,27%
	Rok 2021	23,14%
	Rok 2022	16,22%
Wiem ogólnie jakie są skutki zażywania narkotyków	Rok 2020	48,13%
	Rok 2021	58,52%
	Rok 2022	55,14%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	23,60%
	Rok 2021	18,34%
	Rok 2022	28,65%

Z kolei, na podstawie danych dotyczących znajomości konsekwencji prawnych posiadania narkotyków można stwierdzić, iż poziom wiedzy uczniów w tym zakresie jest niższy niż w latach poprzednich.

Tabela 49. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?		
Potrafię powiedzieć dokładnie jakie kary są przewidziane za posiadanie narkotyków	Rok 2020	26,64%
	Rok 2021	22,71%
	Rok 2022	17,30%
Wiem ogólnie jakie są konsekwencje prawne	Rok 2020	47,43%
	Rok 2021	52,40%
	Rok 2022	55,68%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	25,93%
	Rok 2021	24,89%
	Rok 2022	27,03%

Uczniowie klas piątych i szóstych szkół podstawowych wobec innych zagrożeń

Komputer i Internet w życiu uczniów

Jak wynika z pozyskanych danych zdecydowana większość badanych uczniów posiada swój komputer, telefon czy tablet. Jak najczęściej przyznają uczniowie, ze sprzętów elektronicznych korzystają od jednej do trzech godzin w ciągu dnia. Taką odpowiedź wskazało 52,43% badanych.

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat. Jednak należy zwrócić uwagę, iż znacznie zmniejszył się odsetek uczniów spędzających przed komputerem więcej niż 5 godzin dziennie.

Tabela 50. Ile czasu poświęcasz na korzystanie ze sprzętów elektronicznych?

Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?		
Mniej niż godzinę	Rok 2020	25,47%
	Rok 2021	16,16%
	Rok 2022	25,41%
Od 1 do 3 godzin	Rok 2020	53,04%
	Rok 2021	41,48%
	Rok 2022	52,43%
Od 3 do 5 godzin	Rok 2020	14,95%
	Rok 2021	16,59%
	Rok 2022	11,89%
Więcej niż 5 godzin	Rok 2020	6,54%
	Rok 2021	25,76%
	Rok 2022	10,27%

Jak wynika z odpowiedzi ankietowanych, najczęściej korzystają ze sprzętów elektronicznych, w celu nauki, kolejno wykorzystują czas na gry i portale społecznościowe. Najrzadziej korzystają ze stron tematycznych lub zawierających fora.

Zdarza się, że uczniowie zawierają nowe znajomości w Internecie. 37,84% badanych zadeklarowało, że robi to okazjonalnie, natomiast 5,41% przyznało, że zawiera takie znajomości bardzo często. Pozostali ankietowani tj 56,76% odpowiedzieli, że nigdy nie zdarzyło się im nawiązywać nowych kontaktów w sieci.

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż większość badanych nie zawiera znajomości w Internecie i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich lat. Takie sytuacje mają raczej charakter okazjonalny.

Tabela 51. Czy często zawierasz nowe znajomości w Internecie?

Czy często zawierasz nowe znajomości w Internecie?		
Tak, bardzo często	Rok 2020	5,84%
	Rok 2021	2,18%
	Rok 2022	5,41%
Raczej okazjonalnie	Rok 2020	33,41%
	Rok 2021	33,62%
	Rok 2022	37,84%
Nigdy nie zawieram takich znajomości	Rok 2020	60,75%
	Rok 2021	64,19%
	Rok 2022	56,76%

Zapytano także uczniów czy kiedykolwiek podjęli próbę ograniczyć korzystanie z komputera, telefonu lub tabletu. 62,70% uczniów podjęło takie próby z powodzeniem, 16,22% nie próbowało oraz 10,27% ankietowanych podjęło taką próbę, lecz skończyło się niepowodzeniem. 10,81% uczniów twierdzi, że nie nadużywa urządzeń elektronicznych.

W tegorocznym badaniu postanowiono zadać pytanie również odnośnie współczesnych zagrożeń tj. fonoholizm, sieciaholizm raz zbyt częste korzystanie z gier komputerowych. Odpowiedzi uczniów pokazują, iż każde z wymienionych zagrożeń dotyczy uczniów w niewielkim stopniu.

Tabela 52. Czy któreś z poniższych zjawisk Cię dotyczą?

Czy któreś z poniższych zjawisk Cię dotyczą?		
zbyt częste korzystanie z telefonu (fonoholizm)	Tak	16,76%
	Nie	61,62%
	Nie wiem	21,62%
zbyt częste korzystanie z Internetu (sieciaholizm)	Tak	15,68%
	Nie	58,38%
	Nie wiem	25,95%
zbyt częste korzystanie z gier komputerowych	Tak	17,84%
	Nie	60,00%
	Nie wiem	22,16%

Uczniowie wobec zjawiska cyberprzemocy

W trakcie ankietyzacji pojawiły się również pytania mające na celu zdiagnozowanie problemu cyberprzemocy występującego w środowisku badanych. Na początku zapytano uczniów czy wiedzą czym jest cyberprzemoc. 83,78% badanych zadeklarowało, że wie na czym polega to zjawisko, natomiast pozostałe 16,22% uczniów przyznało, że nie posiada wiedzy na ten temat.

Analizując szczegółowe dane można stwierdzić, iż poziom wiedzy uczniów na temat zjawiska cyberprzemocy, z każdym rokiem wzrasta.

Tabela 53. Czy wiesz co to jest cyberprzemoc?

Czy wiesz co to jest cyberprzemoc?		
Tak	Rok 2020	79,44%
	Rok 2021	82,53%
	Rok 2022	83,78%
Nie	Rok 2020	20,56%
	Rok 2021	17,47%
	Rok 2022	16,22%

W drodze przeprowadzonego badania okazało się również, iż 20,00% uczniów, w tym 15,05% dziewcząt i 25,00% chłopców osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż zdarzyło się, że wbrew ich woli zrobiono im zdjęcie lub nagrano film z ich udziałem. Kolejno 55,14% zaprzeczyło takim sytuacjom, a pozostałe 24,86% nie przypominało sobie takiego zdarzenia.

Analizując dane można zauważyć, iż w roku 2022 zwiększył się odsetek osób, które doświadczyły cyberprzemocy w porównaniu do roku poprzedniego, gdzie problem znacznie się zmniejszył.

Tabela 54. Czy wbrew Twojej woli wykonano Tobie zdjęcie lub film?

Czy wbrew Twojej woli wykonano Tobie zdjęcie lub film?		
Tak	Rok 2020	26,87%
	Rok 2021	10,48%
	Rok 2022	20,00%
Nie	Rok 2020	47,90%
	Rok 2021	66,38%
	Rok 2022	55,14%
Nie przypominam sobie	Rok 2020	25,23%
	Rok 2021	23,14%
	Rok 2022	24,86%

W badaniu pojawiło się także pytanie o to, czy uczniowie sami kiedykolwiek byli sprawcami oczerniania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń

elektronicznych. 8,65% badanych; w tym 8,60% ogółu dziewcząt i 8,70% chłopców przyznało się do tego typu zachowań. W porównaniu do roku poprzedniego widać wzrost osób, które przyznały się do oczerniania innych za pomocą urządzeń elektronicznych.

Tabela 55. Czy byłeś/eś sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?

Czy byłeś/eś sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?	
Rok 2021	3,93%
Rok 2022	8,65%

Zapytano również uczniów czym jest hejt. Dla 50,81% uczniów hejt to chęć obrażania innych. Według 50,27% badanych hejt to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne, a dla 33,51% uczniów to agresywne, nieprzyjemne, pełne pogardy i nienawiści słowa. 22,16% twierdzi, iż jest to zazdrość stosunku do innych osób. 10,27% respondentów nie ma zdania w tym temacie, a pozostałe 4,86% osób ma inne odczucia w tym temacie i wymienia m.in. dokuczanie oraz przezywanie.

16,22% deklaruje znajomość instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą, nie potrafią jednak wymienić ich nazw. Należy jednak zwrócić uwagę, iż odsetek uczniów nie posiadających wiedzy na temat tego typu instytucji jest najwyższy w stosunku do ostatnich trzech lat .

Tabela 56. Czy słyszałeś o organizacjach i serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?

Czy słyszałeś o organizacjach i serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?		
Tak	Rok 2020	43,22%
	Rok 2021	31,88%
	Rok 2022	16,22%
Nie	Rok 2020	56,78%
	Rok 2021	68,12%
	Rok 2022	83,78%

Gdy zapytano uczniów czy w ich szkole organizowane są kampanie profilaktyczne dotyczące problemu cyberprzemocy, tylko 25,41% udzieliło odpowiedzi twierdzącej.

58,38% przyznało, że nie posiada wiedzy na temat realizacji tego typu działań w szkole, a 16,22% stanowczo zaprzeczyło by takie projekty były realizowane.

Wobec powyższego warto zintensyfikować działania w zakresie profilaktyki szkolnej dotyczącej problemu cyberprzemocy.

CZĘŚĆ VII: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- 1) przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym;
- 2) stylu życia oraz form spędzania wolnego czasu;
- 3) używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów, używania narkotyków i dopalaczy;
- 4) używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

W celu lepszego zobrazowania poszczególnych problemów występujących w środowisku szkolnym dane pozyskane w trakcie tegorocznego badania zostały zestawione z wynikami z dwóch lat poprzednich.

Grupa badawcza

W tegorocznym badaniu wzięło udział 286 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych z terenu gminy Jabłonka, w tym 152 dziewczęta i 134 chłopcy.

Tabela 57. Podaj swoją płć.

Płeć		
Dziewczęta	Rok 2020	45,67%
	Rok 2021	60,88%
	Rok 2022	53,15%
Chłopcy	Rok 2020	54,33%
	Rok 2021	39,12%
	Rok 2022	46,85%

Tabela 58. Jesteś uczniem klasy

Klasa		
Siódma klasa szkoły podstawowej	Rok 2020	46,46%
	Rok 2021	73,82%
	Rok 2022	36,71%
Ósma klasa szkoły podstawowej	Rok 2020	53,54%
	Rok 2021	26,18%
	Rok 2022	63,29%

Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym

Na początku tej części badania uczniowie klas siódmych i ósmych zostali zapytani o to jak czują się podczas pobytu w szkole. Podobnie jak w latach poprzednich przeważały odpowiedzi wskazujące na raczej dobre samopoczucie. Taką odpowiedź wskazało 37,41% ankietowanych. Niewiele niższy odsetek stanowiły deklaracje wskazujące na zmienne samopoczucie.

Tabela 59. Jak się czujesz w swojej szkole?

Jak się czujesz w swojej szkole?		
Bardzo dobrze	Rok 2020	16,14%
	Rok 2021	16,72%
	Rok 2022	20,28%
Raczej dobrze	Rok 2020	36,22%
	Rok 2021	42,90%
	Rok 2022	37,41%
Raz dobrze a raz źle	Rok 2020	31,50%
	Rok 2021	32,18%
	Rok 2022	30,42%
Raczej źle	Rok 2020	7,48%
	Rok 2021	4,73%
	Rok 2022	5,94%
Bardzo źle	Rok 2020	8,66%
	Rok 2021	3,47%
	Rok 2022	5,94%

Gdy poproszono uczniów o ocenę swojego zachowania podczas pobytu w szkole, większość badanych tj. 44,76% wskazało na odpowiedź dotyczącą zachowania bardzo dobrego. Niewiele niższy odsetek tj. 43,01% stanowiły deklaracje wskazujące na zachowanie dobre. 9,09% wystawiło sobie noty średnie, a pozostali uczniowie negatywnie ocenili swoje zachowanie w szkole. Uwzględniając płeć respondenta, podobnie jak w latach poprzednich dziewczęta swoje zachowanie oceniają najczęściej jako bardzo dobre, natomiast w grupie chłopców przeważają deklaracje dotyczące zachowania dobrego.

Tabela 60. Jak określisz swoje zachowanie w szkole?

Jak określisz swoje zachowanie w szkole?		
Bardzo dobrze	Rok 2020	42,52%
	Rok 2021	47,32%
	Rok 2022	44,76%
Dobrze	Rok 2020	44,88%
	Rok 2021	42,90%
	Rok 2022	43,01%
Średnio	Rok 2020	9,45%
	Rok 2021	8,83%
	Rok 2022	9,09%
Raczej źle	Rok 2020	1,57%
	Rok 2021	0,95%
	Rok 2022	1,75%
Bardzo źle	Rok 2020	1,57%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	1,40%

Określając poziom bezpieczeństwa w szkole, uczniowie najczęściej odpowiedzieli, że szkoła jest dla nich miejscem raczej bezpiecznym. Taką odpowiedź wskazało 52,10% ankietowanych. Kolejno 35,31% zadeklarowało, że w szkole czuje się zdecydowanie bezpiecznie. Pozostali uczniowie negatywnie ocenili poziom bezpieczeństwa w szkole, w tym 9,09% uznało, że w szkole jest bardzo niebezpiecznie, a 3,50% stwierdziło, iż w szkole jest raczej niebezpiecznie.

Oceny w zakresie bezpieczeństwa w szkole na przestrzeni trzech ostatnich lat utrzymują się na podobnym poziomie. Niepokojącym jest fakt, że w obecnym roku wzrósł odsetek uczniów, którzy w szkole czują się bardzo niebezpiecznie.

Tabela 61. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?

Czy w szkole czujesz się bezpiecznie?		
Tak, czuje się bezpiecznie	Rok 2020	27,95%
	Rok 2021	38,49%
	Rok 2022	35,31%
Raczej bezpiecznie	Rok 2020	55,12%
	Rok 2021	53,00%
	Rok 2022	52,10%
W mojej szkole jest raczej niebezpiecznie	Rok 2020	7,87%
	Rok 2021	5,36%
	Rok 2022	3,50%
Nie, moja szkoła jest bardzo niebezpieczna	Rok 2020	9,06%
	Rok 2021	3,15%
	Rok 2022	9,09%

W trakcie badania uczniowie klas siódmych i ósmych przyznali, że zdarza im się obserwować w szkole zjawiska przemocy rówieśniczej. Analizując szczegółowe dane można stwierdzić, iż mają one najczęściej charakter incydentalny, jednak można także zauważyć znaczny wzrost liczby uczniów którzy, obserwują zjawisko przemocy w szkole często, kilka razy w tygodniu.

Tabela 62. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?

Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?		
Nie obserwuje wcale, nie zdarza się	Rok 2020	22,05%
	Rok 2021	40,69%
	Rok 2022	29,72%
Rzadko, raz na pół roku	Rok 2020	33,07%
	Rok 2021	35,33%
	Rok 2022	34,97%

Od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu	Rok 2020	24,80%
	Rok 2021	18,93%
	Rok 2022	23,78%
Często, kilka razy w tygodniu	Rok 2020	10,63%
	Rok 2021	3,15%
	Rok 2022	23,78%
Bardzo często niemal codziennie	Rok 2020	9,45%
	Rok 2021	1,89%
	Rok 2022	6,99%

Pozyskane dane wskazują, iż odsetek osób potwierdzających doświadczenie przemocy rówieśniczej pozostaje na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. W tegorocznym badaniu 19,58% ankietowanych przyznało, że było ofiarą przemocy w szkole. Ponadto wskaźnik odpowiedzi potwierdzających obecność w szkole osób, przed którymi uczniowie odczuwają lęk z każdym rokiem maleje.

Tabela 63. Doświadczenie przemocy wśród uczniów klas siódmych i ósmych

Czy uważasz, że byłeś/byłaś ofiarą jakiegoś rodzaju przemocy?		
Tak	Rok 2020	25,98%
	Rok 2021	19,87%
	Rok 2022	19,58%
Czy są w szkole uczniowie których się boisz?		
Tak	Rok 2020	16,14%
	Rok 2021	13,56%
	Rok 2022	11,89%

Następnie poproszono uczniów o wskazanie konkretnych form przemocy, występujących w środowisku szkolnym. Z pozyskanych danych wynika, że wśród badanych uczniów klas siódmych i ósmych znane są różne formy przemocy. Najczęściej spotykaną formą przemocy okazała się agresja słowna, wskazana przez 45,45% ankietowanych. Pozostałe dane przedstawia poniższa tabela.

Zadowolającym jest, iż z każdym rokiem badań, maleje odsetek odpowiedzi potwierdzających występowanie w środowisku szkolnym zdecydowanej większości wskazanych poniżej form przemocy.

Tabela 64. Czy znasz przypadki stosowania, którejs z podanych form przemocy?

Czy znasz przypadki stosowania, którejs z podanych form przemocy?		
Złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	Rok 2020	Tak - 38,58%
	Rok 2021	Tak - 36,59%
	Rok 2022	Tak - 19,93%
Publikowanie w Internecie obraźliwych informacji	Rok 2020	Tak - 23,23%
	Rok 2021	Tak - 20,82%
	Rok 2022	Tak - 20,63%
Amatorskie filmiki video	Rok 2020	Tak - 27,95%
	Rok 2021	Tak - 15,46%
	Rok 2022	Tak - 24,48%
Poniżanie	Rok 2020	Tak - 51,97%
	Rok 2021	Tak - 41,64%
	Rok 2022	Tak - 36,71%
Zastraszanie	Rok 2020	Tak - 31,50%
	Rok 2021	Tak - 25,55%
	Rok 2022	Tak - 22,38%
Ośmieszanie, wulgaryzmy	Rok 2020	Tak - 63,78%
	Rok 2021	Tak - 50,16%
	Rok 2022	Tak - 43,01%
Szantaż	Rok 2020	Tak - 24,80%
	Rok 2021	Tak - 17,98%
	Rok 2022	Tak - 18,88%
Pobicie, opluwanie	Rok 2020	Tak - 42,52%
	Rok 2021	Tak - 24,29%
	Rok 2022	Tak - 28,32%
Agresja słowna (wyzywanie, przezwiska)	Rok 2020	Tak - 74,41%
	Rok 2021	Tak - 59,94%
	Rok 2022	Tak - 45,45%

Następnie zapytano uczniów, czy kiedykolwiek sami doświadczyli którejs z form przemocy wymienionej w poprzednim pytaniu. Najwięcej odpowiedzi również wskazywało na agresję słowną i wyzwiska.

Następnie poproszono uczniów klas siódmych i ósmych o odpowiedź czy poza terenem szkoły również spotykają się z aktami przemocy. Wśród ankietowanych 13,29% przyznało, że spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, natomiast pozostałe 86,71% zaprzeczyło by takie sytuacje miały miejsce. Pozytywnym jest, iż w porównaniu z latami poprzednimi zmalał wskaźnik potwierdzający występowanie aktów przemocy poza terenem szkoły.

Tabela 65. Czy spotykasz się z przejawami przemocy poza szkołą?

Czy spotykasz się z przejawami przemocy poza szkołą?		
Tak	Rok 2020	25,98%
	Rok 2021	15,14%
	Rok 2022	13,29%
Nie	Rok 2020	74,02%
	Rok 2021	84,86%
	Rok 2022	86,71%

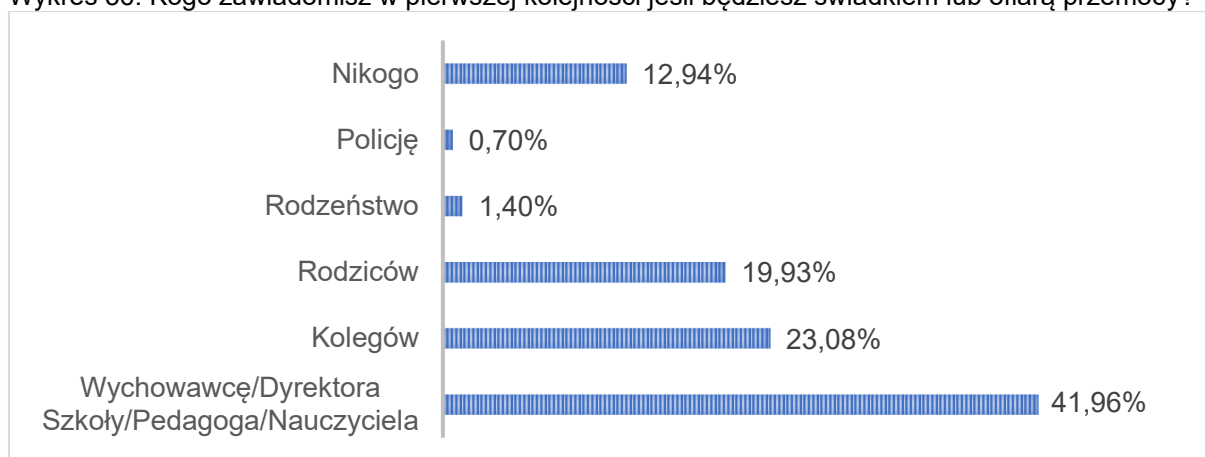
W dalszej części zapytano uczniów o to czy kiedykolwiek brali czynny udział w akcie przemocy. 11,19%; w tym 3,95% ogółu dziewcząt i 19,40% chłopców przyznało, że takie zdarzenia miały miejsce. Pozostali uczniowie tj. 88,64% odpowiedzieli, że nigdy nie brali udziału w czynnym akcie przemocy. Wskaźnik deklaracji potwierdzających czynne uczestnictwo w aktach przemocy utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 66. Czy uczestniczyłeś/eś w czynnym akcie przemocy?

Czy uczestniczyłeś w czynnym akcie przemocy?		
Tak	Rok 2020	24,80%
	Rok 2021	11,36%
	Rok 2022	11,19%
Nie	Rok 2020	75,20%
	Rok 2021	88,64%
	Rok 2022	88,81%

Na pytanie kogo przede wszystkim uczniowie powiadomią jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, 41,96% odpowiedziało, że wychowawcę, dyrektora szkoły lub pedagoga. 23,08% szukałoby wsparcia wśród kolegów, a 19,93% zawiadomiłoby o takim fakcie rodziców. 1,40% ankietowanych wskazało na rodzeństwo, a 0,70% na Policję. Pozostałe 12,94% badanych stwierdziło, że nie powiedziałyby o tym nikomu.

Wykres 56. Kogo zawiadomisz w pierwszej kolejności jeśli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?

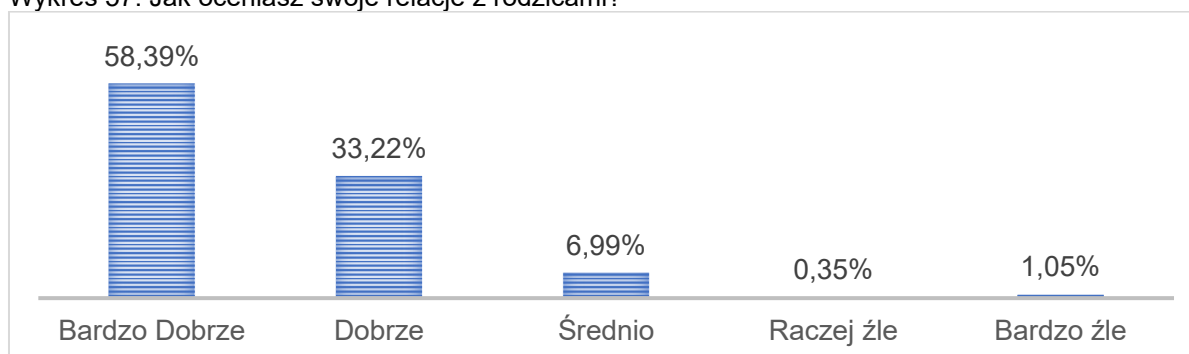

Zapytano również uczniów czy w szkole mają kontakt z pedagogiem/psychologiem. 33,92% przyznało, że ma kontakt z pedagogiem szkolnym. Kolejno 64,34% zaprzeczyło, a pozostałe 1,75% zadeklarowało, że w szkole nie ma pedagoga ani psychologa.

W ankiecie skierowanej do uczniów klas siódmych i ósmych pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Gdy zapytano badanych jak oceniają swoje relacje z rodzicami, 58,39% przyznało, że ma bardzo dobry kontakt z rodzicami. Kolejno 33,22% oceniło je jako dobre, a 6,99% jako średnie. Pozostali uczniowie ocenili swoje relacje z rodzicami negatywnie, w tym 1,05% stwierdziło, że są one bardzo złe, a 0,35% określiło je jako raczej złe. Odpowiedź wskazująca na bardzo dobry poziom relacji została wybierana najczęściej zarówno w grupie dziewcząt (51,97%), jak i chłopców (65,67%). Taki układ odpowiedzi utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Wykres 57. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?

Okazało się również, że zdecydowana większość uczniów tj. 52,80% ma pełne zaufanie do swoich rodziców i chętnie rozmawia z nimi na temat swoich problemów. Taka odpowiedź była najczęściej wskazywana zarówno przez dziewczęta (50,26%), jak i chłopców (64,52%). Kolejno 35,96% zadeklarowało, iż czasem coś powie rodzicom, ale nie zawsze. 4,73% ankietowanych przyznało, że raczej nie rozmawia z rodzicami na takie tematy, a pozostałe 3,47% stanowczo zaprzeczyło takim rozmowom.

Gdy zapytano uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej, czy w swoim domu czują się bezpiecznie, zdecydowana większość badanych tj. 96,85% udzieliła odpowiedzi twierdzącej. Pozostałe 3,15% ankietowanych przyznało, że w domu nie czują się bezpiecznie.

Dalsza część badań dotyczyła oceny relacji i sposobów wychowywania rodziców w uznaniu badanych. W opinii 61,19% rodzic nie ma prawa uderzyć swojego dziecka bez względu na okoliczności. 13,99% stwierdziło, że rodzice mogą w ten sposób ukarać dziecko, jeśli są ku temu powody. Pozostałe 24,83% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na to pytanie.

Analizując dane można zauważyć, iż zwiększyła się liczba badanych (w stosunku do roku poprzedniego) którzy uważają, iż rodzic ma prawo uderzyć swoje dziecko, kiedy są ku temu powody.

Tabela 67. Czy Twoim zdaniem rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?

Czy Twoim zdaniem rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?		
Nie, bez względu na okoliczności	Rok 2020	56,30%
	Rok 2021	62,15%
	Rok 2022	61,19%
Nie wiem	Rok 2020	27,56%
	Rok 2021	28,71%
	Rok 2022	24,83%
Tak, jeżeli dało ku temu powody	Rok 2020	16,14%
	Rok 2021	9,15%
	Rok 2022	13,99%

Jak wynika z pozyskanych danych, 4,90% respondentów zna dokładną lokalizację kilku instytucji, które zajmują się niesieniem pomocy dla osób dotkniętych problemem przemocy. 43,71 ankietowanych, zadeklarowało, że nie zna nazw takich instytucji, ale wie, gdzie i do kogo udać się po pomoc. Nieco niepokojący jest jednak wynik wskazujący, iż pozostałe 51,40% badanych przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Niepokojącym jest jednak, iż wskaźnik odpowiedzi dotyczących braku wiedzy na temat instytucji pomocowych wzrósł w stosunku do lat poprzednich.

Tabela 68. Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom doświadczającym przemocy?

Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom doświadczającym przemocy?		
Nie wiem	Rok 2020	39,37%
	Rok 2021	50,47%
	Rok 2022	51,40%
Nie znam nazw ale wiem gdzie i do kogo się udać	Rok 2020	41,34%
	Rok 2021	37,22%
	Rok 2022	43,71%
Znam nazwy i dokładną lokalizację instytucji, które zajmują się pomocą	Rok 2020	19,29%
	Rok 2021	12,30%
	Rok 2022	4,90%

Styl życia oraz formy spędzania czasu wolnego przez uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych

Czas wolny

Gdy zapytano uczniów klas siódmych i ósmych o to, w jaki sposób najczęściej spędzają swój czas wolny, większość ankietowanych tj. 51,05% odpowiedziało, że aktywnie ze znajomymi lub rodziną. Taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 69. Formy spędzania czasu wolnego przez uczniów klas siódmych i ósmych

Jak spędzasz czas wolny?		
Aktywnie ze znajomymi/ rodziną (gra w piłkę, jazda na rowerze, basen, narty, lodowisko itp.)	Rok 2020	46,46%
	Rok 2021	49,21%
	Rok 2022	51,05%
Bez celu chodzę po dworze ze znajomymi	Rok 2020	13,78%
	Rok 2021	17,98%
	Rok 2022	15,73%
Oglądam telewizję	Rok 2020	2,76%
	Rok 2021	4,10%
	Rok 2022	2,10%
Gram na komputerze/tablecie/telefonie	Rok 2020	22,83%
	Rok 2021	15,77%
	Rok 2022	18,53%
Najczęściej wtedy wyjeżdżam	Rok 2020	1,18%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,35%
Uczestniczę wtedy w dodatkowych zajęciach	Rok 2020	4,72%
	Rok 2021	2,84%
	Rok 2022	2,80%
Inna forma spędzania czasu	Rok 2020	8,27%
	Rok 2021	10,09%
	Rok 2022	9,44%

Uczniowie najczęściej spędzają swój wolny czas z rodziną lub znajomymi i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 70. Z kim najczęściej spędzasz swój wolny czas?

Z kim najczęściej spędzasz swój wolny czas?		
Z rodziną	Rok 2020	32,68%
	Rok 2021	43,22%
	Rok 2022	40,21%
Z kolegami/ koleżankami	Rok 2020	41,34%
	Rok 2021	32,81%
	Rok 2022	31,82%
Sam/sama	Rok 2020	20,47%
	Rok 2021	17,67%
	Rok 2022	19,58%
Inna odpowiedź	Rok 2020	5,51%
	Rok 2021	6,31%
	Rok 2022	8,39%

Styl życia

Analizując szczegółowe wyniki, można stwierdzić, iż w porównaniu z rokiem 2021 nastąpił wzrost poziomu wiedzy uczniów na temat zdrowego stylu życia.

Tabela 71. Czy uważasz, że posiadasz wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia?

Czy uważasz, że posiadasz wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia?		
Tak	Rok 2020	53,54%
	Rok 2021	59,31%
	Rok 2022	77,27%
Nie	Rok 2020	15,35%
	Rok 2021	12,30%
	Rok 2022	4,55%
Nie mam zdania	Rok 2020	31,10%
	Rok 2021	28,39%
	Rok 2022	18,18%

Większość ankietowanych podziela opinie, że styl życia ma duże znaczenie dla naszego zdrowia i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela 72. Czy ważny jest dla Ciebie styl życia?

Czy ważny jest dla Ciebie zdrowy styl życia?		
Zdecydowanie tak	Rok 2020	28,35%
	Rok 2021	27,13%
	Rok 2022	28,67%
Raczej tak	Rok 2020	51,57%
	Rok 2021	47,32%
	Rok 2022	46,15%
Nie mam zdania	Rok 2020	17,32%
	Rok 2021	19,87%
	Rok 2022	20,63%
Raczej nie	Rok 2020	1,97%
	Rok 2021	4,73%
	Rok 2022	3,15%
Zdecydowanie nie	Rok 2020	0,79%
	Rok 2021	0,95%
	Rok 2022	1,40%

Większość ankietowanych zadeklarowało, iż nie chce uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia. Można zauważyć, iż odsetek osób zainteresowanych organizacją takich warsztatów jest niższy niż w roku poprzednim.

Tabela 73. Czy chciałbyś/ chciałabyś uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia?

Czy chciałbyś/ chciałabyś uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia?		
Tak	Rok 2020	45,67%
	Rok 2021	32,18%
	Rok 2022	24,83%
Nie	Rok 2020	54,33%
	Rok 2021	67,82%
	Rok 2022	75,17%

Większość uczniów klas siódmych i ósmych wyraziła zdanie, iż zasadne jest realizowanie w szkołach programów profilaktycznych dotyczących uzależnień od substancji psychoaktywnych.

Tabela 74. Czy Twoim zdaniem programy profilaktyczne dotyczące uzależnień od substancji psychoaktywnych powinny być realizowane w szkole?

Czy Twoim zdaniem programy profilaktyczne dotyczące profilaktyki uzależnień od substancji psychoaktywnych powinny być realizowane w szkole?		
Zdecydowanie tak	Rok 2020	19,29%
	Rok 2021	13,25%
	Rok 2022	15,73%
Raczej tak	Rok 2020	33,86%
	Rok 2021	34,70%
	Rok 2022	23,43%
Nie mam zdania	Rok 2020	32,68%
	Rok 2021	36,28%
	Rok 2022	43,01%
Raczej nie	Rok 2020	7,87%
	Rok 2021	8,20%
	Rok 2022	6,99%
Na pewno nie	Rok 2020	6,30%
	Rok 2021	7,57%
	Rok 2022	10,84%

Uczniowie klas siódmych i ósmych szkół podstawowych wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Palenie papierosów

Badania CBOS realizowane w latach 1992–2003 wskazywały na stopniowy wzrost odsetka uczniów regularnie palących papierosy (z 23% do 31%), jednak w roku 2008 odnotowaliśmy spadek w tym zakresie (do 22%). Obecnie możemy mówić o spadku wartości tego wskaźnika - w 2018 roku regularne palenie deklarowało 18% badanych. Od 2010 roku odsetek niepalących utrzymuje się na podobnym poziomie około 60%, jednakże zmieniła się proporcja palących regularnie oraz palących w wyjątkowych sytuacjach. Osoby palące w wyjątkowych sytuacjach stanowią około 20%–21% w ostatnich trzech latach, gdy liczba regularnie palących zmniejszyła się z 21% do 18%.¹⁴

W trakcie badania zapytano więc uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Jabłonka, czy kiedykolwiek zdarzyło się im zapalić papierosa. Do odbycia inicjacji nikotynowej przyznało się 24,12% badanych uczniów, z czego 8,04% w tym 3,95% dziewcząt i 12,69% chłopców zapaliło e-papierosa, a 16,08%; w tym 9,87% dziewcząt i 23,13% chłopców paliło tradycyjne papierosy. Pozostałe 75,87% stanowili uczniowie niepalący.

¹⁴ CBOS, Raport Młodzież 2018, Warszawa 2019, <https://www.cinn.gov.pl/porta1?id=166545>

Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż w roku 2022 zwiększył się odsetek osób palących papierosy tradycyjne, w porównaniu do roku poprzedniego. Wzrósł także ogólny odsetek osób palących e-papierosy. Niepokojący jest także fakt, iż zwiększyła się liczba osób, według której e-papieros jest mniej szkodliwy od tradycyjnego.

Tabela 75. Postawy uczniów klas siódmych i ósmych wobec palenia papierosów

Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek zapalić papierosa?		
Tak	Rok 2020	Ogółem - 24,41% Dziewczęta - 12,07% Chłopcy - 34,78%
	Rok 2021	Ogółem - 11,36% Dziewczęta - 10,36% Chłopcy - 12,90%
	Rok 2022	Ogółem - 16,08% Dziewczęta - 9,87% Chłopcy - 23,13%
Tak, ale elektronicznego	Rok 2020	Ogółem - 11,02% Dziewczęta - 8,62% Chłopcy - 13,04%
	Rok 2021	Ogółem - 7,89% Dziewczęta - 5,70% Chłopcy - 11,29%
	Rok 2022	Ogółem - 8,04% Dziewczęta - 3,95% Chłopcy - 23,13%
Elektroniczny papieros jest mniej szkodliwy	Rok 2020	Tak - 67,86%
	Rok 2021	Tak - 68,00%
	Rok 2022	Tak - 76,00%
Rodzice pozwalają mi palić e - papierosa	Rok 2020	Tak - 14,29%
	Rok 2021	Tak - 8,00%
	Rok 2022	Tak - 8,00%
Nie, nigdy nie paliłam	Rok 2020	64,57%
	Rok 2021	80,76%
	Rok 2022	75,87%

Osoby, które przyznały się do palenia papierosów tradycyjnych, następnie odpowiadały na pytanie ile razy zdarzyło się im zapalić. Analizując szczegółowe dane, możemy zauważyć, iż coraz mniej osób przyznaje, iż było to jednorazowe doświadczenie. Pozytywne jest to, iżw porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się liczba osób które paliły 40 razy lub więcej.

Tabela 76. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?

Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?		
1-2 razy	Rok 2020	41,94%
	Rok 2021	50,00%
	Rok 2022	39,13%
3-5 razy	Rok 2020	20,97%
	Rok 2021	13,89%
	Rok 2022	8,70%
6-9 razy	Rok 2020	3,23%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	19,57%
10-19 razy	Rok 2020	12,90%
	Rok 2021	2,78%
	Rok 2022	8,70%
20-39 razy	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	2,78%
	Rok 2022	2,17%
40 razy lub więcej	Rok 2020	20,97%
	Rok 2021	30,56%
	Rok 2022	21,74%

Szczegółowe dane wskazują, iż pierwszym kontaktom z papierosami najczęściej sprzyjają wakacje i taka tendencja utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni ostatnich lat. Ponadto z każdym rokiem wzrasta odsetek osób potwierdzających pierwszy kontakt z w miejscach innych tj.: w lesie, na świeżym powietrzu na ławce.

Tabela 77. Gdzie paliłeś/aś po raz pierwszy?

Gdzie paliłeś po raz pierwszy?		
W szkole	Rok 2020	12,90%
	Rok 2021	11,11%
	Rok 2022	13,04%
Na wagarach	Rok 2020	4,84%
	Rok 2021	8,33%
	Rok 2022	6,52%
Na dyskotecce	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	8,33%
	Rok 2022	4,35%
Na wakacjach	Rok 2020	50,00%
	Rok 2021	25,00%
	Rok 2022	21,74%
W innym miejscu	Rok 2020	32,26%
	Rok 2021	47,22%
	Rok 2022	54,35%

Analizując dane z trzech ostatnich lat możemy zauważyć, iż z każdym rokiem wzrasta wskaźnik odpowiedzi potwierdzających zapalenie papierosa za namową osób trzecich.

Tabela 78. Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania papierosów?

Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania papierosów?		
Tak	Rok 2020	41,94%
	Rok 2021	50,00%
	Rok 2022	54,35%
Nie	Rok 2020	58,06%
	Rok 2021	50,00%
	Rok 2022	45,65%

W kolejnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie ilości papierosów wypalonych w ciągu ostatnich trzydziestu dni przed badaniem. Jak się okazało, bez względu na rok badań uczniowie najczęściej odpowiadali, że w ostatnim czasie nie zapalili ani jednego papierosa. Podczas tegorocznych badań, w porównaniu do lat wcześniejszych, wzrósł odsetek odpowiedzi wskazujących na zapalenie 6 - 10 papierosów dziennie, natomiast zmalał odsetek odpowiedzi deklarujących wypalenie więcej niż 20 papierosów dziennie.

Tabela 79. Jak często sięgałeś/aś po papierosa w ciągu ostatnich 30 dni?

Jak często sięgałeś/aś po papierosa w ciągu ostatnich 30 dni?		
Ani razu	Rok 2020	67,74%
	Rok 2021	69,44%
	Rok 2022	71,74%
Mniej niż jeden papieros na tydzień	Rok 2020	6,45%
	Rok 2021	2,78%
	Rok 2022	6,52%
Mniej niż jeden papieros dziennie	Rok 2020	9,68%
	Rok 2021	11,11%
	Rok 2022	10,87%
6-10 papierosów dziennie	Rok 2020	3,23%
	Rok 2021	2,78%
	Rok 2022	6,52%
11-20 papierosów dziennie	Rok 2020	3,23%
	Rok 2021	2,78%
	Rok 2022	0,00%
Więcej niż 20 papierosów dziennie	Rok 2020	9,68%
	Rok 2021	11,11%
	Rok 2022	4,35%

Wskaźnik odpowiedzi potwierdzających znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich, palących papierosy nadal utrzymuje się na wysokim poziomie. W tegorocznym badaniu uzyskany wynik jest wyższy w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 80. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?

Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?		
Tak	Rok 2020	73,23%
	Rok 2021	59,94%
	Rok 2022	68,18%
Nie	Rok 2020	26,77%
	Rok 2021	40,06%
	Rok 2022	31,82%

Uczniowie zapytani o dostępność do wyrobów nikotynowych w swoim środowisku najczęściej odpowiadali, że zakup papierosów jest trudny taką odpowiedź wybrało 20,28%. Kolejno 17,13% uczniów uznało, że zakup papierosów jest bardzo łatwy i nie wymaga żadnego wysiłku, natomiast 15,38% twierdzi, że jest to raczej łatwe i właściwie każdy może kupić. 10,84% badanych uznaje, iż zakup papierosów jest raczej trudne, nie warto się wysilać, a 5,24% twierdzi, że jest to zadanie bardzo trudne, prawie niemożliwe. Pozostałe 31,12% nie interesuje się tym tematem.

Tabela 81. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?		
Bardzo trudny, prawie nie możliwy	Rok 2022	5,24%
Raczej trudny, nie warto się wysilać	Rok 2022	10,84%
Trudny, ale jak się chce to można	Rok 2022	20,28%
Raczej łatwy, właściwie każdy może kupić	Rok 2022	15,38%
Bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku	Rok 2022	17,13%
Nie wiem, nie interesuje mnie to	Rok 2022	31,12%

Analizując szczegółowe dane można stwierdzić, iż wiedza uczniów w zakresie konsekwencji zdrowotnych palenia papierosów utrzymuje się na podobnym poziomie. W porównaniu do roku poprzedniego można jednak zauważyć wzrost odsetka uczniów potrafiących powiedzieć jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje i narządy organizmu.

Tabela 82. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?

Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?		
Potrafię powiedzieć jaki wpływ ma palenie na poszczególne funkcje i narządy organizmu	Rok 2020	49,21%
	Rok 2021	39,43%
	Rok 2022	44,41%
Wiem ogólnie jakie są skutki palenia	Rok 2020	45,67%
	Rok 2021	54,26%
	Rok 2022	50,35%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	5,12%
	Rok 2021	6,31%
	Rok 2022	5,24%

Picie alkoholu

Badania przeprowadzone przez CBOS w 2016 roku ugruntowały tezę, iż napoje alkoholowe to najbardziej rozpowszechniona substancja psychoaktywna wśród nieletnich w Polsce od wielu lat¹⁵. Jak się okazuje, 75,1% młodzieży w wieku 12-17 lat ma już za sobą pierwsze doświadczenia z alkoholem. Co więcej, do inicjacji alkoholowej wśród polskich nastolatków najczęściej dochodzi w wieku 13 lat, zaś miejscem, w którym po raz pierwszy dochodzi do inicjacji alkoholowej jest własny dom.

Poniżej zaprezentowano dane statystyczne dotyczące spożywania napojów alkoholowych przez młodzież z terenu gminy Jabłonka.

Gdy zapytano uczniów, czy kiedykolwiek zdarzyło im się spożywać napoje alkoholowe, 36,01% przyznało się do odbycia inicjacji alkoholowej. Pozostałe 63,99% badanych odpowiedziało, że taka sytuacja nie miała jeszcze miejsca.

Wśród tych, którzy przyznali się do wypicia alkoholu, nadal przeważają odpowiedzi wskazujące jako moment inicjacji alkoholowej wiek jedenastu lat. Poniżej przedstawiono analizę porównawczą z latami poprzednimi.

Tabela 83. Czy i kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy?

Czy i kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy?		
Nigdy	Rok 2020	Ogółem - 53,94% Dziewczęta - 62,07% Chłopcy - 47,10%
	Rok 2021	Ogółem - 79,81% Dziewczęta - 79,27% Chłopcy - 80,65%
	Rok 2022	Ogółem - 63,99% Dziewczęta - 72,37% Chłopcy - 54,48%

¹⁵ CBOS, Młodzież 2016, Warszawa 2017, dostęp on-line: <http://www.cinn.gov.pl/porta1?id=166545>

11 lat	Rok 2020	16,14%
	Rok 2021	6,62%
	Rok 2022	12,94%
12 lat	Rok 2020	6,30%
	Rok 2021	3,15%
	Rok 2022	6,64%
13 lat	Rok 2020	11,81%
	Rok 2021	5,05%
	Rok 2022	6,64%
14 lat	Rok 2020	8,66%
	Rok 2021	3,15%
	Rok 2022	6,29%
15 lat	Rok 2020	1,18%
	Rok 2021	0,32%
	Rok 2022	3,50%
16 lat	Rok 2020	1,97%
	Rok 2021	1,89%
	Rok 2022	0,00%

Jak wynika z odpowiedzi ankietowanych, do pierwszych kontaktów z alkoholem najczęściej dochodzi na wakacjach, na imprezach tj. wesele, sylwester, a także spotkania przy ognisku.

Osoby młode często spożywają alkohol za namową osób trzecich. Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż wskaźnik odpowiedzi potwierdzających spożywanie alkoholu za namową innych osób w roku bieżącym jest prawie dwa razy niższy niż w roku poprzednim.

Tabela 84. Czy ktoś namawiał Cię do wypicia alkoholu?

Czy ktoś namawiał Cię do wypicia alkoholu?		
Tak	Rok 2020	34,19%
	Rok 2021	67,19%
	Rok 2022	37,86%
Nie	Rok 2020	65,81%
	Rok 2021	32,81%
	Rok 2022	62,14%

Zadowolającym jest, iż odsetek osób które spożywają alkohol codziennie lub prawie codziennie zmalał w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 85. Jak często sięgasz po alkohol?

Częstotliwość spożywania alkoholu		
Codziennie lub prawie codziennie	Rok 2020	2,56%
	Rok 2021	9,38%
	Rok 2022	3,88%
Kilka razy w tygodniu	Rok 2020	4,27%
	Rok 2021	3,13%
	Rok 2022	4,85%
Kilka razy w miesiącu	Rok 2020	8,55%
	Rok 2021	7,81%
	Rok 2022	13,59%
Kilka razy w roku	Rok 2020	29,06%
	Rok 2021	20,31%
	Rok 2022	31,07%
Piłam/ em tylko raz	Rok 2020	55,56%
	Rok 2021	59,38%
	Rok 2022	46,60%

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż nadal najczęstszym powodem sięgania po alkohol jest towarzystwo. Niemniej jednak wskaźnik tej odpowiedzi zmalał w porównaniu z rokiem poprzednim. Uwagę zwraca natomiast spory wzrost odsetka osób, które przyznały się do sięgania po napoje wysokoprocentowe z ciekawości.

Tabela 86. Dlaczego najczęściej sięgasz po alkohol?

Powody sięgania po alkohol		
Dla towarzystwa	Rok 2020	42,31%
	Rok 2021	34,62%
	Rok 2022	32,73%
Z przyzwyczajenia	Rok 2020	7,69%
	Rok 2021	11,54%
	Rok 2022	5,45%
Kiedy jestem smutny lub zły	Rok 2020	13,46%
	Rok 2021	19,23%
	Rok 2022	9,09%
Kiedy chcę zaimponować znajomym	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	5,45%
Z ciekawości	Rok 2020	19,23%
	Rok 2021	3,85%
	Rok 2022	23,64%
Kiedy czuję presję rówieśników/ naciski ze strony znajomych	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,00%
Kiedy nie chcę być odrzucony przez znajomych	Rok 2020	5,77%
	Rok 2021	7,69%
	Rok 2022	1,82%
W innej sytuacji	Rok 2020	11,54%
	Rok 2021	23,08%
	Rok 2022	21,82%

W tegorocznym badaniu wzrósł odsetek badanych potwierdzających znajomość osób poniżej 18 roku życia, które spożywają napoje alkoholowe.

Tabela 87. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?

Znajomość osób poniżej 18 roku życia, które piją alkohol		
Tak	Rok 2020	72,83%
	Rok 2021	50,79%
	Rok 2022	60,14%
Nie	Rok 2020	27,17%
	Rok 2021	49,21%
	Rok 2022	39,86%

Uczniowie zapytani o dostępność do wyrobów alkoholowych w swoim środowisku najczęściej odpowiadali, że zakup alkoholu jest trudny, taką odpowiedź wybrało 19,58%. Kolejno 15,38% uczniów uznało, że zakup alkoholu jest bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku, natomiast 13,99% twierdzi, że jest to raczej łatwe, właściwie każdy może kupić. 13,29% badanych uznaje, iż zakup alkoholu jest raczej trudny, nie warto się wysilać, a 6,29% twierdzi, że jest to zadanie bardzo trudne, prawie niemożliwe. Pozostałe 31,47% nie interesuje się tym tematem.

Tabela 88. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Jak oceniasz dostęp do alkoholu w Twoim środowisku?		
Bardzo trudny, prawie nie możliwy	Rok 2022	6,29%
Raczej trudny, nie warto się wysilać	Rok 2022	13,29%
Trudny, ale jak się chce to można	Rok 2022	19,58%
Raczej łatwy, właściwie każdy może kupić	Rok 2022	13,99%
Bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku	Rok 2022	15,38%
Nie wiem, nie interesuje mnie to	Rok 2022	31,47%

Bez względu na rok badań uczniowie wysoko oceniają wiedzę na temat zdrowotnych konsekwencji picia alkoholu. Większość z nich zna ogólne konsekwencje spożywania alkoholu, wysoki jest również odsetek osób, które dokładnie potrafią wskazać jak alkohol wpływa na poszczególne funkcje i narządy organizmu. Rozkład procentowy dotyczący poszczególnych odpowiedzi utrzymuje się na podobnym poziomie na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela 89. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?

Znajomość konsekwencji zdrowotnych picia alkoholu		
Potrafię powiedzieć jaki wpływ ma picie alkoholu na poszczególne funkcje i narządy organizmu	Rok 2020	33,46%
	Rok 2021	26,81%
	Rok 2022	34,27%
Wiem ogólnie jakie są skutki picia alkoholu	Rok 2020	55,51%
	Rok 2021	60,88%
	Rok 2022	55,59%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	11,02%
	Rok 2021	12,30%
	Rok 2022	10,14%

Narkotyki

Pozytywnym jest, że zdecydowana większość ankietowanych uczniów klas siódmych i ósmych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Na przestrzeni trzech ostatnich lat, odsetek osób potwierdzających eksperymentowanie z tego typu substancjami psychoaktywnymi utrzymuje się na podobnym poziomie.

Tabela 90. Czy używałeś/aś kiedykolwiek narkotyków?

Czy używałeś/aś kiedykolwiek narkotyków?		
Tak	Rok 2020	3,54%
	Rok 2021	2,52%
	Rok 2022	3,50%
Nie	Rok 2020	96,46%
	Rok 2021	97,79%
	Rok 2022	96,50%

Następnie uczniowie, którzy przyznali się do zażywania narkotyków wskazywali z jakimi narkotykami mieli do czynienia. Bez względu na rok badań, najbardziej popularnym wśród młodych osób narkotykiem pozostaje marihuana lub haszysz. Należy zwrócić uwagę, iż od roku ubiegłego znacznie wzrósł odsetek osób potwierdzających kontakt z marihuaną lub haszyszem (w tegorocznym badaniu byli to wszyscy uczniowie którzy mieli kontakt z narkotykami). Co niepokojące coraz częściej młode osoby sięgają po innego rodzaju narkotyki tj. amfetaminę czy metamfetaminę.

Tabela 91. Z jakimi narkotykami miałeś/aś kontakt

Z jakimi narkotykami miałeś/aś kontakt?		
Marihuana lub haszysz	Rok 2020	55,56%
	Rok 2021	87,50%
	Rok 2022	100,00%
Substancje wziewne	Rok 2020	33,33%
	Rok 2021	50,00%
	Rok 2022	50,00%
Ecstasy	Rok 2020	44,44%
	Rok 2021	62,50%
	Rok 2022	60,00%

Amfetamina	Rok 2020	22,22%
	Rok 2021	37,50%
	Rok 2022	50,00%
Metamfetamina	Rok 2020	33,33%
	Rok 2021	50,00%
	Rok 2022	70,00%
Inne	Rok 2020	11,11%
	Rok 2021	12,50%
	Rok 2022	0,00%

Jak wynika z odpowiedzi ankietowanych, do pierwszych kontaktów z narkotykami najczęściej dochodzi w pubie/ na dyskotece lub w szkole.

Najczęstszym powodem pierwszego kontaktu z narkotykami jest zazwyczaj ciekawość i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat. Coraz częściej zdarza się natomiast, że dla towarzystwa badani sięgają po narkotyki.

Tabela 92. Z jakiego powodu po raz pierwszy zażywałeś/aś narkotyki?

Z jakiego powodu po raz pierwszy zażywałeś/-aś narkotyki?		
Z ciekawości	Rok 2020	66,67%
	Rok 2021	37,50%
	Rok 2022	50,00%
Dla towarzystwa	Rok 2020	11,11%
	Rok 2021	25,00%
	Rok 2022	30,00%
Kiedy odczuwam silne emocje jak: złość, radość, smutek	Rok 2020	22,22%
	Rok 2021	37,50%
	Rok 2022	20,00%
W innej sytuacji	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	0,00%

Niepokojącym jest, iż 90,00% badanych, którzy uprzednio przyznali się do zażywania narkotyków potwierdziło, że zdarzyło się im przebywać na terenie szkoły pod wpływem środków psychoaktywnych.

Tabela 93. Czy zdarzyło Ci się przebywać pod wpływem narkotyków na terenie szkoły?

Czy zdarzyło Ci się przebywać pod wpływem narkotyków na terenie szkoły?		
Tak	Rok 2020	100,00%
	Rok 2021	100,00%
	Rok 2022	90,00%
Nie	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	0,00%
	Rok 2022	10,00%

W dalszej części zapytano ogółu badanych, czy zdarzyło im się przyjmować substancje takie, jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza. Uczniowie najczęściej odpowiadali, że taka sytuacja nigdy nie miała miejsca. Szczegółowy rozkład odpowiedzi utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 94. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza?

Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza		
Nie, nigdy	Rok 2020	83,46%
	Rok 2021	89,59%
	Rok 2022	88,81%
Tak, ale krócej niż przez trzy tygodnie	Rok 2020	12,99%
	Rok 2021	8,20%
	Rok 2022	9,44%
Tak, przez trzy tygodnie lub dłużej	Rok 2020	3,54%
	Rok 2021	2,21%
	Rok 2022	1,75%

Pytając uczniów o znajomość w swoim środowisku osób zażywających narkotyki, można zauważyć, iż odsetek odpowiedzi potwierdzających tego typu znajomości wzrósł o połowę, w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 95. Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki?

Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki?		
Tak	Rok 2020	24,02%
	Rok 2021	9,78%
	Rok 2022	18,53%
Nie	Rok 2020	75,98%
	Rok 2021	90,22%
	Rok 2022	81,47%

Jeśli chodzi o znajomość miejsc i osób, u których można zdobyć narkotyki, pomiędzy poszczególnymi latami badań występują wahania wskaźników odpowiedzi. Zauważyć można jednak, iż w tegorocznym badaniu wzrósł odsetek osób potwierdzających znajomość tego typu miejsc i osób, w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 96. Czy wiesz, gdzie i u kogo kupić narkotyki?

Czy wiesz, gdzie i u kogo kupić narkotyki?		
Tak	Rok 2020	17,72%
	Rok 2021	5,99%
	Rok 2022	12,94%
Nie	Rok 2020	82,28%
	Rok 2021	94,01%
	Rok 2022	87,06%

W ocenie ankietowanych, narkotyki nadal pozostają najbardziej trudnymi do zdobycia spośród substancji psychoaktywnych. Zdecydowana większość jest zdania, iż zakup narkotyków jest zadaniem trudnym.

Tabela 97. Dostęp do narkotyków w środowisku badanych

Dostęp do narkotyków w Twoim środowisku		
Bardzo trudno, prawie niemożliwe	Rok 2022	26,22%
Raczej trudno, trzeba się bardzo starać	Rok 2022	9,79%
Trudno, ale można	Rok 2022	11,19%
Raczej łatwo, nie wymaga to dużego wysiłku	Rok 2022	7,69%
Łatwo, właściwie każdy może kupić	Rok 2022	3,85%
Nie wiem, nie interesuje mnie to	Rok 2022	41,26%

Respondenci dość wysoko oceniają swój poziom wiedzy w zakresie konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków. Większość z nich zna ogólne skutki ich zażywania i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela 98. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?

Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?		
Potrafię powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje i narządy organizmu	Rok 2020	36,22%
	Rok 2021	21,77%
	Rok 2022	29,02%
Wiem ogólnie jakie są skutki zażywania narkotyków	Rok 2020	50,39%
	Rok 2021	61,83%
	Rok 2022	55,94%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	13,39%
	Rok 2021	16,40%
	Rok 2022	15,03%

Podobnie kształtują się dane dotyczące wiedzy badanych na temat konsekwencji prawnych z tytułu posiadania narkotyków. Możemy zauważyć przyrost odsetka w przypadku osób, które potrafią powiedzieć dokładnie jakie kary są przewidziane za posiadanie narkotyków. Pozytywnym jest, iż w tegorocznym badaniu zmalała liczba osób które nie posiadają wiedzy na temat konsekwencji prawnych posiadania narkotyków.

Tabela 99. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?

Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?		
Potrafię powiedzieć dokładnie jakie kary są przewidziane za posiadanie narkotyków	Rok 2020	29,92%
	Rok 2021	18,30%
	Rok 2022	27,97%
Wiem ogólnie jakie są konsekwencje prawne	Rok 2020	53,54%
	Rok 2021	64,67%
	Rok 2022	60,84%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	16,54%
	Rok 2021	17,03%
	Rok 2022	11,19%

Dopalacze

Używanie nowych substancji psychoaktywnych (NSP), powszechnie znanych jako dopalacze, jest stosunkowo nowym zjawiskiem na polskiej scenie narkotykowej. Od czasu ich pojawienia się na rynku można zaobserwować rosnące rozpowszechnienie ich używania (Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, 2017). Używanie nowych substancji psychoaktywnych wiąże się z negatywnymi konsekwencjami dla zdrowia somatycznego i psychicznego użytkownika. Ma również wpływ na środowisko rodzinne i funkcjonowanie społeczne.¹⁶

Dalsza część badań dotyczyła zatem kontaktu ankietowanych z nowymi substancjami psychoaktywnymi tj. dopalaczami.

Analizując dane z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż zdecydowana większość uczniów klas siódmych i ósmych nie miała dotychczas kontaktu z dopalaczami i tendencja ta utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat.

Tabela 100. Czy używałeś/aś kiedykolwiek dopalaczy?

Czy używałeś kiedykolwiek dopalaczy?		
Tak	Rok 2020	4,33%
	Rok 2021	2,21%
	Rok 2022	3,15%
Nie	Rok 2020	95,67%
	Rok 2021	97,79%
	Rok 2022	96,85%

Osoby, które potwierdziły kontakt z dopalaczami, zapytane o powód ich użycia najczęściej wymieniały ciekawość lub dla towarzystwa. Badani wymienili również okoliczności w jakich po raz pierwszy użyli dopalaczy i były to głównie wakacje, w szkole, w domu oraz w pubie i na dyskotecę.

¹⁶ Serwis Informacyjny - Uzależnienia

10,84% badanych potwierdziło znajomość w swoim środowisku osób, które zażywają dopalacze. Pozostałe 89,16% przyznało, że nie zna żadnych osób, które sięgają po tego typu substancje psychoaktywne.

Zdecydowana większość badanych nie posiada wiedzy na temat miejsc i osób, u których można kupić dopalacze i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich trzech lat. Zauważyć można jednak, iż od roku poprzedniego wzrósł odsetek osób, które przyznały się do posiadania wiedzy w tym zakresie.

Tabela 101. Czy wiesz, gdzie i u kogo kupić dopalacze?

Czy wiesz, gdzie i u kogo kupić dopalacze?		
Tak	Rok 2020	9,84%
	Rok 2021	3,15%
	Rok 2022	7,34%
Nie	Rok 2020	90,16%
	Rok 2021	96,85%
	Rok 2022	92,66%

Uczniowie zapytani o dostępność do dopalaczy w swoim środowisku najczęściej odpowiadali, że zakup jest bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku, taką odpowiedź wybrało 11,89%. Kolejno 8,74% uczniów uznało, że zakup dopalaczy jest trudny, ale jak się chce to można, natomiast 7,34% twierdzi, że jest to raczej łatwe, właściwie każdy może kupić. 6,29% badanych uznaje, iż zakup alkoholu jest raczej trudny, nie warto się wysilać, a 5,24% twierdzi, że jest to zadanie bardzo trudne, prawie niemożliwe. Pozostałe 60,49% nie interesuje się tym tematem.

Tabela 102. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?

Jak oceniasz dostęp do dopalaczy w Twoim środowisku?		
Bardzo trudny, prawie niemożliwy	Rok 2022	5,24%
Raczej trudny, nie warto się wysilać	Rok 2022	6,29%
Trudny, ale jak się chce to można	Rok 2022	8,74%
Raczej łatwy, właściwie każdy może kupić	Rok 2022	7,34%
Bardzo łatwy, nie wymaga to żadnego wysiłku	Rok 2022	11,89%
Nie wiem, nie interesuje mnie to	Rok 2022	60,49%

Zebrane dane wskazują, że uczniowie dość dobrze oceniają swoją wiedzę na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania dopalaczy. Pozytywnym jest, iż w tegorocznym badaniu uzyskano nieco niższy odsetek osób, które przyznały się do braku wiedzy w tym zakresie.

Tabela 103. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania dopalaczy?

Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania dopalaczy?		
Potrafię powiedzieć dokładnie jaki wpływ mają dopalacze na poszczególne funkcje organizmu i narządy	Rok 2020	28,35%
	Rok 2021	16,40%
	Rok 2022	22,38%
Wiem ogólnie jakie są skutki używania dopalaczy	Rok 2020	53,94%
	Rok 2021	58,04%
	Rok 2022	55,59%
Nie wiem jakie są konsekwencje	Rok 2020	17,72%
	Rok 2021	25,55%
	Rok 2022	22,03%

Uczniowie klas siódmych i ósmych szkół podstawowych a inne zagrożenia

Komputer i Internet w życiu uczniów

Zdecydowana większość badanych uczniów klas siódmych i ósmych z terenu gminy Jabłonka dysponuje własnym komputerem, tabletem czy telefonem. Zebrane dane wskazują, że uczniowie na korzystanie z tego typu sprzętów najczęściej poświęcają od 1 do 3 godzin dziennie, przeznaczając ten czas przede wszystkim na odwiedzanie portali społecznościowych oraz innych stron służących rozrywce, a także na naukę.

Tabela 104. Ile czasu poświęcasz na korzystanie ze sprzętów elektronicznych?

Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera, tabletu, telefonu?		
Mniej niż godzinę	Rok 2020	7,48%
	Rok 2021	8,83%
	Rok 2022	9,09%
Od 1 do 3 godzin	Rok 2020	49,61%
	Rok 2021	31,55%
	Rok 2022	36,01%
Od 3 do 5 godzin	Rok 2020	25,98%
	Rok 2021	20,82%
	Rok 2022	30,07%
Więcej niż 5 godzin	Rok 2020	16,93%
	Rok 2021	38,80%
	Rok 2022	24,83%

Analizując szczegółowe dane można zauważyć, iż większość uczniów klas siódmych i ósmych zawiera znajomości w Internecie, natomiast takie sytuacje zdarzają się okazjonalnie. Taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich trzech lat.

Tabela 105. Czy często zawierasz nowe znajomości w Internecie?

Czy często zawierasz nowe znajomości w Internecie?		
Tak, bardzo często	Rok 2020	12,99%
	Rok 2021	10,09%
	Rok 2022	15,03%
Raczej okazjonalnie	Rok 2020	53,54%
	Rok 2021	48,58%
	Rok 2022	51,05%
Nigdy nie zawieram takich znajomości	Rok 2020	33,46%
	Rok 2021	41,32%
	Rok 2022	33,92%

Zapytano także uczniów czy kiedykolwiek podjęli próbę ograniczyć korzystanie z komputera, telefonu lub tabletu. 50,00% uczniów podjęło takie próby z powodzeniem, 18,53% nie próbowało nigdy ograniczać korzystania z urządzeń elektronicznych, 14,69% ankietowanych podjęło taką próbę, lecz skończyło się niepowodzeniem. 16,78% uczniów twierdzi, że nie nadużywa urządzeń elektronicznych.

Ponadto 80,77% badanych uczniów słyszało o niebezpieczeństwach wynikających z nadużywania urządzeń cyfrowych.

Uczniowie odpowiedzieli również na pytanie czy dotyczą ich takie zjawiska jak: nałogowe korzystanie z telefonu (fonoholizm), strach przed ominięciem ważnego wydarzenia w Sieci (FOMO), strach związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia), nadmierne korzystanie z Internetu (sieciholizm), nadmierne korzystanie z gier komputerowych, nadmierne kupowanie niepotrzebnych rzeczy (zakupoholizm), nadmierne korzystanie z gier typu hazardowego, obsesyjne spożywanie wyłącznie zdrowego, naturalnego i niskoprzetworzonego jedzenia (ortoreksja) oraz niekontrolowane objadanie się (jedzenioholizm). Dane przedstawione w tabelce wskazują, iż najwięcej uczniów ma problem z nadmiernym korzystaniem z Internetu oraz gier komputerowych.

Tabela 106. Czy któreś z poniższych zjawisk Cię dotyczą?

Czy któreś z poniższych zjawisk Cię dotyczą?		
nałogowe korzystanie z telefonu (fonoholizm)	Tak	12,94%
	Nie	61,19%
	Nie wiem	25,87%
strach przed ominięciem ważnego wydarzenia w Sieci (FOMO)	Tak	6,99%
	Nie	77,27%
	Nie wiem	15,73%
strach związanym z brakiem kontaktu z telefonem komórkowym (nomofobia)	Tak	11,54%
	Nie	74,48%
	Nie wiem	13,99%
nadmierne korzystanie z Internetu (sieciholizm)	Tak	17,48%
	Nie	63,64%
	Nie wiem	18,88%
nadmierne korzystanie z gier komputerowych	Tak	12,94%
	Nie	76,22%
	Nie wiem	10,84%
nadmierne kupowanie niepotrzebnych rzeczy (zakupoholizm)	Tak	10,14%
	Nie	79,37%
	Nie wiem	10,49%

nadmierne korzystanie z gier typu hazardowego	Tak	2,80%
	Nie	88,11%
	Nie wiem	9,09%
obsesyjne spożywanie wyłącznie zdrowego, naturalnego i niskoprzetworzonego jedzenia (ortoreksja)	Tak	2,80%
	Nie	79,72%
	Nie wiem	17,48%
niekontrolowane objadanie się (jedzeniopolizm)	Tak	7,34%
	Nie	81,12%
	Nie wiem	11,54%

Uczniowie wobec zjawiska cyberprzemocy

Cyberprzemoc jest jednym z najszybciej rozwijających się zagrożeń we współczesnym świecie. Nowoczesna technologia to nie tylko zabawa, ale także ryzyko uzależnienia, przemocy czy łatwego dostępu do nieodpowiednich treści. Internet i urządzenia mobilne zmieniły trwale nasz świat. Akty cyberprzemocy, czyli przemocy z użyciem mediów elektronicznych- choć dokonywane są w wirtualnym świecie, potrafią realnie wyrządzić bardzo dużą krzywdę.

W wyniku badań przeprowadzonych wśród uczniów z terenu gminy Jabłonka pozyskano informacje, z których wynika, iż problem ten występuje również w środowisku badanych. Zdecydowana większość ankietowanych tj. 94,41% wie czym jest cyberprzemoc.

Zestawiając wyniki z trzech ostatnich lat, można zauważyć, iż w roku bieżącym wskaźnik odpowiedzi wskazującej na wykonanie zdjęcia lub filmu osobie bez zgody jest wyższy niż w roku poprzednim.

Tabela 107. Czy wbrew Twojej woli wykonano Tobie zdjęcie lub film?

Czy wbrew Twojej woli wykonano Tobie zdjęcie lub film?		
Tak	Rok 2020	44,88%
	Rok 2021	30,28%
	Rok 2022	42,66%
Nie	Rok 2020	30,71%
	Rok 2021	38,49%
	Rok 2022	32,52%
Nie przypominam sobie	Rok 2020	24,41%
	Rok 2021	31,23%
	Rok 2022	24,83%

W badaniu pojawiło się także pytanie o to, czy uczniowie sami kiedykolwiek byli sprawcami oczerniania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. 13,99% badanych; w tym 15,13% ogółu dziewcząt i 12,69% chłopców przyznało się do tego typu zachowań. Porównując wyniki z rokiem poprzednim, można zauważyć wzrost osób, które szantażowały kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych.

Tabela 108. Czy byłeś/eś sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?

Czy byłeś/eś sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?	
Rok 2021	9,78%
Rok 2022	13,99%

Zapytano również uczniów czym jest hejt. Dla 59,79% uczniów hejt to chęć obrażania innych. Według 59,09% badanych hejt to mowa nienawiści, której konsekwencje mogą być bardzo negatywne, a dla 50,35% uczniów to agresywne, nieprzyjemne, pełne pogardy i nienawiści słowa. 32,87% twierdzi, iż jest to zazdrość w stosunku do innych osób. 15,03% respondentów nie ma zdania w tym temacie, a 10,14% twierdzi, że to nic takiego rówieśnicy często mówią sobie przykre rzeczy i nie warto sobie zawracać tym głowy. Pozostałe 3,50% osób ma inne odczucia w tym.

Odsetek badanych posiadających wiedzę na temat instytucji/serwisów, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych problemem cyberprzemocy zmniejszył się w porównaniu do roku poprzedniego. Większość uczniów klas siódmych i ósmych nie posiada wiedzy w tym zakresie. Biorąc pod uwagę zwiększającą się częstotliwość występowania tego typu formy przemocy, zasadnym wydaje się zintensyfikowanie działań informacyjnych w tym zakresie.

Tabela 109. Czy słyszałeś/aś o organizacjach i serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?

Czy słyszałeś o organizacjach i serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?		
Tak	Rok 2020	44,09%
	Rok 2021	43,22%
	Rok 2022	32,52%
Nie	Rok 2020	55,91%
	Rok 2021	56,78%
	Rok 2022	67,48%

Gdy zapytano uczniów klas siódmych i ósmych czy w ich szkole organizowane są kampanie profilaktyczne dotyczące problemu cyberprzemocy, 45,10% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. 37,41% przyznało, że nie posiada wiedzy na temat realizacji

tego typu działań w szkole, a 17,48% stanowczo zaprzeczyło by takie projekty były realizowane.

CZĘŚĆ VIII: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 15-16 lat w konfrontacji do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach wywodzi się z idei współpracy, powstałej wśród badaczy skupionych wokół Rady Europy zajmujących się tematyką używania substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną. Badania prowadzone są co cztery lata, korzystając przy tym z tych samych wystandaryzowanych technik.

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego wiosną 2019 roku.

Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2019 roku zebrano 5 939 ankiet wśród uczniów w wieku 15 i 16 lat, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 2 814 uczniów w wieku 15 i 16 lat¹⁷.

Cel badań

- 1) częstotliwość spożywania napojów alkoholowych przez młodzież w szkołach ponadpodstawowych ze szczegółową analizą na częstotliwość spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu jak piwo, wino, wódka, cydr, alkopop;
- 2) postawy uczniów wobec substancji psychoaktywnych;
- 3) częstotliwość zażywania substancji psychoaktywnych.

¹⁷Sierosławski J., Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019r., Warszawa 2019

Grupa badawcza

W tegorocznym badaniu wzięło udział 142 uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Jabłonka w wieku 15-16 lat; w tym 97 dziewcząt i 45 chłopców.

Tabela 110. Grupa badawcza

Grupa badawcza		
Ogółem, w tym:	Rok 2020	88 osób
	Rok 2021	170 osób
	Rok 2022	142 osoby
Dziewczęta	Rok 2020	70,45%
	Rok 2021	65,88%
	Rok 2022	68,31%
Chłopcy	Rok 2020	29,55%
	Rok 2021	34,12%
	Rok 2022	31,69%

Napoje alkoholowe

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 80,0% uczniów w wieku 15 i 16 lat.

Na początku ankietyzacji pojawiły się pytania dotyczące kontaktu badanych z alkoholem. Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż odsetek osób przyznających się do spożywania alkoholu w roku bieżącym jest wyższy niż w roku poprzednim i wynosi 42,96%. W grupie ankietowanych, którzy przyznali się do kontaktu z alkoholem znalazło się 41,24% ogółu badanych dziewcząt i 46,67% ogółu badanych chłopców.

Tabela 111. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?

Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?		
Tak	Rok 2020	56,82% - 50 osób
	Rok 2021	38,82% - 66 osób
	Rok 2022	42,96% - 61 osób
Nie	Rok 2020	43,18% - 38 osób
	Rok 2021	61,18% - 104 osoby
	Rok 2022	57,04% - 81 osób

Uczniowie, którzy przyznali się do kontaktów z alkoholem, kolejno zostali zapytani o spożywanie go w ostatnim czasie. Zestawiając wyniki z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż wskaźnik odpowiedzi dotyczących spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy jest aktualnie wyższy w porównaniu do roku poprzedniego. Nieco zmalał odsetek deklaracji potwierdzających kontakt z alkoholem w ciągu ostatnich 30 dni w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 112. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie

Czy piłeś/aś alkohol...?		
Kiedykolwiek w życiu	Rok 2020	54,00% - 27 osób
	Rok 2021	54,55% - 36 osób
	Rok 2022	54,10% - 33 osób
W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	Rok 2020	18,00% - 9 osób
	Rok 2021	13,64% - 9 osób
	Rok 2022	19,67% - 12 osób
W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	Rok 2020	28,00% - 14 osób
	Rok 2021	31,82% - 21 osób
	Rok 2022	26,23% - 16 osób

W poniższej tabelce zaprezentowano wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Jabłonka w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Tabela 113. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie

Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie		
Kiedykolwiek w życiu	Rok 2020 - Jabłonka	54,00%
	Rok 2021 - Jabłonka	54,55%
	Rok 2022 - Jabłonka	54,10%
	Polska ESPAD	80,00%
12 miesięcy przed badaniem	Rok 2020 - Jabłonka	18,00%
	Rok 2021 - Jabłonka	13,64%
	Rok 2022 - Jabłonka	19,67%
	Polska ESPAD	67,90%
30 dni przed badaniem	Rok 2020 - Jabłonka	28,00%
	Rok 2021 - Jabłonka	31,82%
	Rok 2022 - Jabłonka	26,23%
	Polska ESPAD	46,70%

Dalsza część badań miała na celu analizę częstotliwości sięgania po poszczególne napoje alkoholowe, takie jak piwo, wino, wódka, cydr oraz alkopop przez badanych, mających już za sobą inicjacje alkoholową.

Analizując szczegółowe dane, można zauważyć, że nadal utrzymuje się tendencja wskazująca, iż uczniowie, bez względu na płeć, najczęściej nie piją piwa. Ponadto, na podstawie deklaracji badanych, którzy przyznali się do jego spożywania można stwierdzić, iż aktualnie ilość wypijanego piwa utrzymuje się na podobnym poziomie jak w latach poprzednich. W roku 2021, jak i w tegorocznym badaniu przeważają deklaracje o spożywaniu piwa w ilości poniżej 0,5 litra. Wskaźniki pozostałych odpowiedzi dotyczących spożywania piwa w ilościach powyżej 1 litra oraz powyżej 2 litrów utrzymuje się na podobnym poziomie w porównaniu do lat poprzednich. Uwzględniając płeć respondenta, zarówno dziewczęta jak i chłopcy spożywający piwo najczęściej wskazywali na ilość poniżej 0,5 litra.

Zestawiając wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów gminy Jabłonka z wynikami ESPAD 2019, można zauważyć, iż wskaźniki poszczególnych odpowiedzi

dotyczących spożywania piwa w różnych ilościach są niższe niż w badaniach ogólnopolskich.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 114. Jak dużą ilość piwa wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość piwa wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nigdy nie piję piwa	Rok 2020 - Jabłonna	46,00% - 23 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	51,52% - 34 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	45,90% - 28 osób
	Polska ESPAD	29,30%
Ostatnim razem nie piłem/am piwa(piłem/am inny alkohol)	Rok 2020 - Jabłonna	22,00% - 11 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	27,27% - 18 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	24,59% - 15 osób
	Polska ESPAD	15,40%
Poniżej 0,5 litra	Rok 2020 - Jabłonna	20,00% - 10 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	12,12% - 8 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	19,67% - 12 osób
	Polska ESPAD	22,50%
Od 0,5 do 1 litra	Rok 2020 - Jabłonna	10,00% - 5 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	3,03% - 2 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	4,92% - 3 osoby
	Polska ESPAD	25,30%
Powyżej 1 litra do 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	0,00%
	Rok 2021 - Jabłonna	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	1,64% - 1 osoba
	Polska ESPAD	4,10%
Powyżej 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	2,00% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonna	4,55% - 3 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	3,28% - 2 osoby
	Polska ESPAD	3,40%

Kolejno zapytano badanych o ilość wina wypitego podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu. Podobnie jak w przypadku piwa, uczniowie najczęściej deklarowali, iż nie piją

wina i taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni trzech ostatnich lat. Analizując szczegółowe wyniki badań, możemy jednak zauważyć, że z każdym rokiem zmieniają się deklaracje osób pijących wino w zakresie ilości jakie wypijali podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu.

W roku bieżącym przeważają deklaracje wskazujące na spożywanie wina w ilości od 200 do 400 ml.

Zestawiając wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów gminy Jabłonka z wynikami ESPAD 2019, można zauważyć, iż wskaźniki w niektórych odpowiedziach dotyczących spożywania wina w różnych ilościach są wyższe niż w badaniach ogólnopolskich, zwłaszcza jeżeli chodzi o wino wypite w ilości od 200 do 400 ml.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 115. Jak dużą ilość wina wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość wina wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nigdy nie piję wina	Rok 2020 - Jabłonka	30,00% - 15 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	36,36% - 24 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	36,07% - 22 osoby
	Polska ESPAD	44,20%
Ostatnim razem nie piłam/em wina (piłem inny alkohol)	Rok 2020 - Jabłonka	22,00% - 11 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	24,24% - 16 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	18,03% - 11 osób
	Polska ESPAD	29,30%
Poniżej 0,2 litra	Rok 2020 - Jabłonka	24,00% - 12 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	22,73% - 15 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	14,75% - 9 osób
	Polska ESPAD	16,00%
Od 0,2 do 0,4 litra	Rok 2020 - Jabłonka	14,00% - 7 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	9,09% - 6 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	22,95% - 14 osób
	Polska ESPAD	5,90%

Powyżej 0,4 do 0,74 litra	Rok 2020 - Jabłonka	6,00% - 3 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	4,55% - 3 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	6,56% - 4 osoby
	Polska ESPAD	2,10%
Powyżej 0,75 litra	Rok 2020 - Jabłonka	4,00% - 2 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	3,03% - 2 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	1,64% - 1 osoba
	Polska ESPAD	2,40%

Gdy zapytano ankietowanych o ilość wódki wypitej podczas ostatniej okazji do spożywania alkoholu, bez względu na rok badań, najczęściej odpowiadali, że jej nie piją. W przypadku osób, które przyznały się do spożywania wódki przeważały deklaracje wskazujące na ilość poniżej 80 ml. Uwzględniając płeć respondenta można zauważyć, iż wódka jest napojem popularnym szczególnie wśród dziewcząt i to one deklarują najczęściej jej spożycie w ilości powyżej 240 ml i taka sama liczba badanych wskazała na poniżej 50 ml. W grupie chłopców najczęściej wybierana odpowiedź wskazuje na ilość poniżej 50 ml.

Zestawiając wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów gminy Jabłonka z wynikami ESPAD 2019, można zauważyć, iż wskaźniki odpowiedzi dotyczących spożywania wódki w ilościach powyżej 150 ml są wyższe niż w badaniach ogólnopolskich.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 116. Jak dużą ilość wódki wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość wódki wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nigdy nie piję wódki	Rok 2020 - Jabłonka	26,00% - 13 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	33,33% - 22 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	29,51% - 18 osób
	Polska ESPAD	45,80%
Ostatnim razem nie piłam/em wódki (piłam inny alkohol)	Rok 2020 - Jabłonka	20,00% - 10 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	6,06% - 4 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	18,03% - 11 osób
	Polska ESPAD	20,70%

Poniżej 80 ml	Rok 2020 - Jabłonna	20,00% - 10 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	12,12% - 8 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	24,59% - 15 osób
	Polska ESPAD	9,80%
Powyżej 80 ml do 150 ml	Rok 2020 - Jabłonna	6,00% - 3 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	19,70% - 13 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	4,92% - 3 osoby
	Polska ESPAD	6,90%
Powyżej 150 ml do 240 ml	Rok 2020 - Jabłonna	12,00% - 6 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	7,58% - 5 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	8,20% - 5 osób
	Polska ESPAD	7,50%
Powyżej 240 ml	Rok 2020 - Jabłonna	16,00% - 8 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	21,21% - 14 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	14,75% - 9 osób
	Polska ESPAD	9,50%

Gdy zapytano respondentów o to, jak dużą ilość cydru wypili podczas ostatniej okazji do picia alkoholu, zdecydowana większość ankietowanych przyznała, że nigdy nie pije cydru. Taka tendencja utrzymuje się na przestrzeni ostatnich trzech lat. Spożywanie tego rodzaju alkoholu potwierdziło pięciu badanych, jednocześnie wskazując najczęściej na ilość poniżej 2 litrów wypitego cydru.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 117. Jak dużą ilość cydru wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość cydru wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nie piję cydru	Rok 2020 - Jabłonna	96,00% - 48 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	83,33% - 55 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	85,25% - 52 osoby
	Polska ESPAD	75,30%

Ostatnim razem piłem/am inny alkohol	Rok 2020 - Jabłonka	2,00% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonka	9,09% - 6 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	6,56% - 4 osoby
	Polska ESPAD	17,60%
Poniżej 0,5 litra	Rok 2020 - Jabłonka	0,00%
	Rok 2021 - Jabłonka	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonka	6,56% - 4 osoby
	Polska ESPAD	3,80%
Od 0,5 do 1 litra	Rok 2020 - Jabłonka	0,00%
	Rok 2021 - Jabłonka	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonka	0,00%
	Polska ESPAD	2,20%
Powyżej 1 litra do 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonka	0,00%
	Rok 2021 - Jabłonka	0,00%
	Rok 2022 - Jabłonka	0,00%
	Polska ESPAD	0,30%
Powyżej 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonka	2,00% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonka	4,55% - 3 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	1,64% - 1 osoba
	Polska ESPAD	0,70%

W drodze badania okazało się również, iż alkopop podobnie jak cydr nie jest alkoholem preferowanym przez młode osoby. Analizując szczegółowe wyniki z trzech ostatnich lat, można zauważyć, że uczniowie, bez względu na płeć najczęściej nie piją tego rodzaju alkoholu. Wśród tych, którzy przyznali się do jego spożywania odpowiedzi wskazywały na różne ilości. Z uwagi na niską liczbę osób deklarujących spożywanie alkopopu, dane pozyskane wśród uczniów z terenu gminy Jabłonka w roku bieżącym można uznać za porównywalne do wyników ogólnopolskich.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 118. Jak dużą ilość alkopopu wypięś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość alkopopu wypięś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nie piję alkopopu	Rok 2020 - Jabłonna	86,00% - 43 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	89,39% - 59 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	88,52% - 54 osoby
	Polska ESPAD	82,06%
Ostatnim razem piłem/am inny alkohol	Rok 2020 - Jabłonna	2,00% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonna	6,06% - 4 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	6,56% - 4 osoby
	Polska ESPAD	12,90%
Poniżej 0,5 litra	Rok 2020 - Jabłonna	6,00% - 3 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	4,92% - 3 osoby
	Polska ESPAD	2,10%
Od 0,5 do 1 litra	Rok 2020 - Jabłonna	2,00% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonna	0,00%
	Rok 2022 - Jabłonna	0,00%
	Polska ESPAD	1,40%
Powyżej 1 litra do 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	0,00%
	Rok 2021 - Jabłonna	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	0,00%
	Polska ESPAD	0,40%
Powyżej 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	4,00% - 2 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	0,00%
	Polska ESPAD	0,50%

W dalszej części ankietowani zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek zdarzyło im się tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem.

Jak wskazują wyniki, bez względu na rok badań większość uczniów odpowiedziało, iż taka sytuacja jeszcze nigdy się im nie zdarzyła. Można również zauważyć, iż odsetek

odpowiedzi wskazujących na upicie się w ostatnim czasie tj. w ciągu ostatnich 12 miesięcy oraz w czasie 30 dni przed badaniem pozostaje na podobnym poziomie jak w roku poprzednim.

Tabela 119. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłeś/aś kontrolę nad własnym zachowaniem?

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłeś/aś kontrolę nad własnym zachowaniem?		
Nie, nigdy	Rok 2020	78,00% - 39 osób
	Rok 2021	78,79% - 52 osoby
	Rok 2022	72,13% - 44 osoby
Kiedykolwiek w życiu	Rok 2020	16,00% - 8 osób
	Rok 2021	15,15% - 10 osób
	Rok 2022	21,31% - 13 osób
W czasie 12 miesięcy przed badaniem	Rok 2020	4,00% - 2 osoby
	Rok 2021	1,52% - 1 osoba
	Rok 2022	1,64% - 1 osoba
W czasie 30 dni przed badaniem	Rok 2020	2,00% - 1 osoba
	Rok 2021	4,55% - 3 osoby
	Rok 2022	4,92% - 3 osoby

W trakcie badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę swojego stanu nietrzeźwości w efekcie ostatniego spożywania alkoholu przy użyciu skali, na której minimalna wartość 1 oznaczała tzw. „lekki rausz”, a maksymalna wartość 10- bardzo silne upicie. Wynik uzyskany w trakcie badania wskazuje, że średnia dla uczniów szkół ponadpodstawowych w przedziale wiekowym 15-16 lat wyniosła 3,11; przy czym dla dziewcząt średnia ukształtowała się na poziomie 3,30 i była niższa niż dla chłopców gdzie wynik wskazywał 2,76.

Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż średnia ocena stopnia nasilenia nietrzeźwości z każdym rokiem maleje. Szczególny spadek zauważalny jest w grupie chłopców oraz wzrost w grupie dziewcząt.

Tabela 120. Jak oceniasz swój stan nietrzeźwości podczas ostatniego upicia?

Jak oceniasz swój stan nietrzeźwości podczas ostatniego upicia?		
1 - Lekki rausz -> 10 - Silne upicie		
Ogółem	Rok 2020	Stan nietrzeźwości - 3,28
	Rok 2021	Stan nietrzeźwości - 3,23
	Rok 2022	Stan nietrzeźwości - 3,11
Dziewczęta	Rok 2020	Stan nietrzeźwości -3,34
	Rok 2021	Stan nietrzeźwości -3,09
	Rok 2022	Stan nietrzeźwości -3,30
Chłopcy	Rok 2020	Stan nietrzeźwości - 3,08
	Rok 2021	Stan nietrzeźwości - 3,48
	Rok 2022	Stan nietrzeźwości - 2,76

Narkotyki i dopalacze

Dalsza część badań dotyczyła używania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze. Jak się okazało, zdecydowana większość ankietowanych nie miała dotychczas kontaktu z takimi substancjami. Jednocześnie odsetek osób, które przyznały się do zażywania narkotyków bądź leków jest nieco niższy niż w roku ubiegłym.

Tabela 121. Czy kiedykolwiek używałeś/aś substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków)?

Czy kiedykolwiek używałeś/aś substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków)?		
Tak	Rok 2020	3,41%
	Rok 2021	5,29%
	Rok 2022	3,52%
Nie	Rok 2020	96,59%
	Rok 2021	94,71%
	Rok 2022	96,48%

Osoby, które uprzednio przyznały się do stosowania substancji psychoaktywnych, zostały poproszone o wskazanie tych, z którymi miały kontakt. Jak widzimy, najbardziej popularną wśród młodych osób nadal pozostaje marihuana lub haszysz. W tegorocznych badaniach, prawie wszystkie osoby, które przyznały się do zażywania narkotyków potwierdziły, że używały marihuany. Niepokojącym jest, iż kilku uczniów przyznało się do zażywania różnego rodzaju narkotyków. Jeden z badanych potwierdził użycie nieistniejącego środka psychoaktywnego, co może budzić wątpliwości.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 122. Czy kiedykolwiek używałeś/aś którejkolwiek z poniższych substancji psychoaktywnych?

Czy kiedykolwiek używałeś/aś którejkolwiek z poniższych substancji psychoaktywnych?		
Marihuana lub haszysz	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 100,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 88,89% - 8 osób
	2022 rok, n-5 osób	Tak 80,00% - 4 osoby
Substancje wziewne	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 33,33% - 3 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 40,00% - 2 osoby
Leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 33,33% - 1 osoba
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 44,44% - 4 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 44,44% - 4 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 40,00% - 2 osoby
Amfetamina	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak -,22% - 2 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Metamfetamina	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 11,11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
LSD lub inne halucynogeny	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 22,22% - 2 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 40,00% - 2 osoby
Crack	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 11,11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Kokaina	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 11,11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba

Relevin	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 11,11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Heroina	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 22,22% - 2 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Ecstasy	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 22,22% - 2 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Grzyby halucynogenne	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	11, Tak - 11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 40,00% - 2 osoby
GHB	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 11,11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 22,22% - 2 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Alkohol razem z tabletkami	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 33,33% - 3 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 60,00% - 3 osoby
Sterydy anaboliczne	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 22,22% - 2 osoby
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Polska heroina kompot	2020 rok, n-3 osoby	Tak - 0,00%
	2021 rok, n-9 osób	Tak - 11,11% - 1 osoba
	2022 rok, n-5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba

60,00% ankietowanych zażywających środki psychoaktywne przyznało, iż miało kontakt z marihuaną i haszyszem 12 miesięcy przed badaniem, a 40,00% na 30 dni przed badaniem.

Gdy zapytano ankietowanych o używanie dopalaczy, żadna osoba nie potwierdziła kontaktu z dopalaczami.

Tabela 123. Czy kiedykolwiek używałeś/aś dopalaczy?

Czy kiedykolwiek używałeś/aś dopalaczy?		
Tak	Rok 2020	0,00%
	Rok 2021	1,18%
	Rok 2022	0,00%
Nie	Rok 2020	100,00%
	Rok 2021	98,82%
	Rok 2022	100,00%

Dostępność substancji psychoaktywnych

Analizując szczegółowe dane dotyczące dostępności poszczególnych substancji psychoaktywnych w ocenie badanych możemy zauważyć, iż jako najtrudniejsze, wręcz niemożliwe do zdobycia uczniowie uznają amfetaminę, metamfetaminę, kokainę, heroinę i dopalacze. Najłatwiejsze do zdobycia w ich opinii są natomiast piwo, papierosy, wódka oraz wino. Rozkład procentowy z każdym rokiem nieco się zmienia, niemniej jednak poziom dostępności poszczególnych substancji psychoaktywnych uczniowie oceniają podobnie. Alkopop Ectasy i Crack okazały się substancjami, o której dostępności uczniowie najczęściej nie posiadali zbyt dużej wiedzy.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 124. Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych

Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	
2020 rok	
Papierosy	
Niemożliwe	3,41%
Bardzo trudne	4,55%
Dosyć trudne	11,36%
Dosyć łatwe	29,55%
Bardzo łatwe	37,50%
Nie wiem	13,64%
Piwo	
Niemożliwe	4,55%
Bardzo trudne	5,68%
Dosyć trudne	10,23%
Dosyć łatwe	29,55%
Bardzo łatwe	36,36%
Nie wiem	13,64%
Cydr	
Niemożliwe	9,09%
Bardzo trudne	6,82%
Dosyć trudne	4,55%

Dosyć łatwe	5,68%
Bardzo łatwe	9,09%
Nie wiem	64,77%
Alkopop	
Niemożliwe	10,23%
Bardzo trudne	5,68%
Dosyć trudne	6,82%
Dosyć łatwe	1,14%
Bardzo łatwe	5,68%
Nie wiem	70,45%
Wino	
Niemożliwe	4,55%
Bardzo trudne	5,68%
Dosyć trudne	11,36%
Dosyć łatwe	31,82%
Bardzo łatwe	29,55%
Nie wiem	17,05%
Wódka	
Niemożliwe	4,55%
Bardzo trudne	10,23%
Dosyć trudne	15,91%
Dosyć łatwe	23,86%
Bardzo łatwe	29,55%
Nie wiem	15,91%
Marihuana lub haszysz	
Niemożliwe	13,64%
Bardzo trudne	13,64%
Dosyć trudne	9,09%
Dosyć łatwe	5,68%
Bardzo łatwe	6,82%
Nie wiem	51,14%
Amfetamina	

Nieosiżliwe	17,05%
Bardzo trudne	17,05%
Dosyć trudne	1,14%
Dosyć łatwe	3,41%
Bardzo łatwe	5,68%
Nie wiem	55,68%
Metamfetamina	
Nieosiżliwe	20,45%
Bardzo trudne	15,91%
Dosyć trudne	1,14%
Dosyć łatwe	1,14%
Bardzo łatwe	4,55%
Nie wiem	56,82%
Leki uspokajające lub nasenne	
Nieosiżliwe	6,82%
Bardzo trudne	9,09%
Dosyć trudne	6,82%
Dosyć łatwe	15,91%
Bardzo łatwe	28,41%
Nie wiem	32,95%
Ecstasy	
Nieosiżliwe	15,91%
Bardzo trudne	11,36%
Dosyć trudne	3,41%
Dosyć łatwe	1,14%
Bardzo łatwe	4,55%
Nie wiem	63,64%
Kokaina	
Nieosiżliwe	18,18%
Bardzo trudne	10,23%
Dosyć trudne	3,41%
Dosyć łatwe	0,00%
Bardzo łatwe	7,95%

Nie wiem	60,23%
Crack	
Nieosiżliwe	15,91%
Bardzo trudne	10,23%
Dosyć trudne	1,14%
Dosyć łatwe	0,00%
Bardzo łatwe	5,68%
Nie wiem	67,05%
Heroina	
Nieosiżliwe	17,05%
Bardzo trudne	13,64%
Dosyć trudne	1,14%
Dosyć łatwe	0,00%
Bardzo łatwe	5,68%
Nie wiem	62,50%
Dopalacze	
Nieosiżliwe	17,05%
Bardzo trudne	12,50%
Dosyć trudne	3,41%
Dosyć łatwe	2,27%
Bardzo łatwe	5,68%
Nie wiem	59,09%
Dostępnosć substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	
Rok 2021	
Papierosy	
Nieosiżliwe	1,18%
Bardzo trudne	1,76%
Dosyć trudne	8,82%
Dosyć łatwe	30,00%
Bardzo łatwe	38,82%
Nie wiem	19,41%
Piwo	
Nieosiżliwe	1,76%

Bardzo trudne	1,76%
Dosyć trudne	11,18%
Dosyć łatwe	27,06%
Bardzo łatwe	38,82%
Nie wiem	20,00%
Cydr	
Niemożliwe	4,12%
Bardzo trudne	2,35%
Dosyć trudne	4,71%
Dosyć łatwe	5,88%
Bardzo łatwe	7,06%
Nie wiem	75,88%
Alkopop	
Niemożliwe	5,29%
Bardzo trudne	2,94%
Dosyć trudne	3,53%
Dosyć łatwe	2,94%
Bardzo łatwe	5,88%
Nie wiem	79,41%
Wino	
Niemożliwe	1,76%
Bardzo trudne	2,35%
Dosyć trudne	11,18%
Dosyć łatwe	28,24%
Bardzo łatwe	28,24%
Nie wiem	28,24%
Wódka	
Niemożliwe	2,94%
Bardzo trudne	4,12%
Dosyć trudne	13,53%
Dosyć łatwe	25,88%
Bardzo łatwe	27,65%

Nie wiem	25,88%
Marihuana lub haszysz	
Nieosiżliwe	7,06%
Bardzo trudne	7,06%
Dosyć trudne	9,41%
Dosyć łatwe	8,24%
Bardzo łatwe	8,24%
Nie wiem	60,00%
Amfetamina	
Nieosiżliwe	11,18%
Bardzo trudne	7,65%
Dosyć trudne	4,71%
Dosyć łatwe	2,35%
Bardzo łatwe	2,94%
Nie wiem	71,18%
Metamfetamina	
Nieosiżliwe	11,76%
Bardzo trudne	7,65%
Dosyć trudne	3,53%
Dosyć łatwe	1,76%
Bardzo łatwe	2,35%
Nie wiem	72,94%
Leki uspokajające lub nasenne	
Nieosiżliwe	1,76%
Bardzo trudne	7,06%
Dosyć trudne	3,53%
Dosyć łatwe	15,88%
Bardzo łatwe	20,00%
Nie wiem	51,76%
Ecstasy	
Nieosiżliwe	7,65%
Bardzo trudne	7,06%

Dosyć trudne	2,94%
Dosyć łatwe	1,76%
Bardzo łatwe	2,35%
Nie wiem	78,24%
Kokaina	
Niemożliwe	9,41%
Bardzo trudne	8,82%
Dosyć trudne	7,06%
Dosyć łatwe	1,18%
Bardzo łatwe	2,35%
Nie wiem	71,18%
Crack	
Niemożliwe	8,24%
Bardzo trudne	8,24%
Dosyć trudne	2,94%
Dosyć łatwe	0,59%
Bardzo łatwe	1,76%
Nie wiem	78,24%
Heroina	
Niemożliwe	10,59%
Bardzo trudne	8,24%
Dosyć trudne	4,71%
Dosyć łatwe	0,00%
Bardzo łatwe	1,76%
Nie wiem	74,71%
Dopalacze	
Niemożliwe	9,41%
Bardzo trudne	7,06%
Dosyć trudne	2,35%
Dosyć łatwe	5,29%
Bardzo łatwe	2,35%
Nie wiem	73,53%

Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	
Rok 2022	
Papierosy	
Nieemożliwe	4,23%
Bardzo trudne	4,23%
Dosyć trudne	7,75%
Dosyć łatwe	39,44%
Bardzo łatwe	21,83%
Nie wiem	22,54%
Piwo	
Nieemożliwe	4,23%
Bardzo trudne	3,52%
Dosyć trudne	12,68%
Dosyć łatwe	28,17%
Bardzo łatwe	33,80%
Nie wiem	17,61%
Cydr	
Nieemożliwe	13,38%
Bardzo trudne	2,82%
Dosyć trudne	9,15%
Dosyć łatwe	7,75%
Bardzo łatwe	2,82%
Nie wiem	64,08%
Alkopop	
Nieemożliwe	13,38%
Bardzo trudne	2,11%
Dosyć trudne	5,63%
Dosyć łatwe	4,23%
Bardzo łatwe	0,70%
Nie wiem	73,94%
Wino	
Nieemożliwe	4,93%
Bardzo trudne	3,52%

Dosyć trudne	12,68%
Dosyć łatwe	29,58%
Bardzo łatwe	25,35%
Nie wiem	23,94%
Wódka	
Niemożliwe	7,75%
Bardzo trudne	6,34%
Dosyć trudne	14,79%
Dosyć łatwe	29,58%
Bardzo łatwe	19,72%
Nie wiem	21,83%
Marihuana i haszysz	
Niemożliwe	16,20%
Bardzo trudne	6,34%
Dosyć trudne	11,27%
Dosyć łatwe	6,34%
Bardzo łatwe	2,11%
Nie wiem	57,75%
Amfetamina	
Niemożliwe	17,61%
Bardzo trudne	5,63%
Dosyć trudne	8,45%
Dosyć łatwe	1,41%
Bardzo łatwe	2,11%
Nie wiem	64,79%
Metamfetamina	
Niemożliwe	17,61%
Bardzo trudne	4,93%
Dosyć trudne	7,75%
Dosyć łatwe	1,41%
Bardzo łatwe	0,70%
Nie wiem	67,61%

Leki uspokajające i nasenne	
Nieosiżliwe	3,52%
Bardzo trudne	8,45%
Dosyć trudne	7,75%
Dosyć łatwe	18,31%
Bardzo łatwe	21,83%
Nie wiem	40,14%
Ectasy	
Nieosiżliwe	15,49%
Bardzo trudne	5,63%
Dosyć trudne	5,63%
Dosyć łatwe	0,70%
Bardzo łatwe	0,70%
Nie wiem	71,83%
Kokaina	
Nieosiżliwe	17,61%
Bardzo trudne	7,75%
Dosyć trudne	5,63%
Dosyć łatwe	1,41%
Bardzo łatwe	1,41%
Nie wiem	66,20%
Crack	
Nieosiżliwe	16,90%
Bardzo trudne	5,63%
Dosyć trudne	4,23%
Dosyć łatwe	1,41%
Bardzo łatwe	0,70%
Nie wiem	71,13%
Heroina	
Nieosiżliwe	17,61%
Bardzo trudne	7,04%
Dosyć trudne	4,93%
Dosyć łatwe	0,70%

Bardzo łatwe	0,70%
Nie wiem	69,01%
Dopalacze	
Nieemożliwe	19,01%
Bardzo trudne	6,34%
Dosyć trudne	7,75%
Dosyć łatwe	2,82%
Bardzo łatwe	1,41%
Nie wiem	62,68%

Dane zebrane w powyższym rozdziale wskazują, iż 42,96% uczniów szkół ponadpodstawowych w przedziale wiekowym 15-16 lat ma za sobą odbycie inicjacji alkoholowej. Najbardziej popularnym wśród uczniów alkoholem nadal pozostaje wódka, natomiast najmniej preferowanymi są cydr oraz alkopop.

Respondenci najczęściej deklarują, że nie zdarzyło im się nigdy tak silne upicie by stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. Średnia ocena stopnia nietrzeźwości w wyniku ostatniego spożycia alkoholu aktualnie wynosi 3,11 i można stwierdzić, iż z każdym rokiem badań maleje.

Z przeprowadzonych badań wynika również, iż zdecydowana większość respondentów nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami, a odsetek osób, które używały takich substancji jest nieco niższy niż w roku poprzednim. Najczęściej używanymi narkotykami nadal pozostają marihuana lub haszysz.

Oceniając dostępność poszczególnych substancji psychoaktywnych uczniowie jako najłatwiejsze do zdobycia wskazują piwo, papierosy, wódkę i wino. Narkotyki z reguły postrzegane są jako trudne lub wręcz niemożliwe do zdobycia.

Część IX: Analiza ankiet przeprowadzonych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 17-18 lat w konfrontacji do Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach

Dane zamieszczone w poniższych zestawieniach zaczerpnięte są z Europejskiego Programu Badań Ankietowych w Szkołach zrealizowanego wiosną 2019 roku. Do przeprowadzenia badań ESPAD z 2019 roku zebrano 6 495 ankiet wśród uczniów w wieku 17 i 18 lat, natomiast ważona próba ogólnopolska liczyła 3 089 uczniów w wieku 17 i 18 lat.

Cel badania

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- 1) częstotliwości spożywania napojów alkoholowych przez uczniów szkół ponadpodstawowych w wieku 17-18 lat ze szczegółową analizą na częstotliwość spożywania poszczególnych rodzajów alkoholu jak piwo, wino, wódka, cydr, alkopop;
- 2) postaw uczniów wobec substancji psychoaktywnych;
- 3) częstotliwości zażywania substancji psychoaktywnych.

Grupa badawcza

W tegorocznym badaniu wzięło udział 196 uczniów szkół ponadpodstawowych z terenu gminy Jabłonka w wieku 17-18 lat; w tym 129 dziewcząt i 67 chłopców.

Tabela 125. Grupa badawcza

Grupa badawcza		
Ogółem, w tym:	Rok 2020	183
	Rok 2021	180
	Rok 2022	196
Dziewczęta	Rok 2020	73,22%
	Rok 2021	71,11%
	Rok 2022	65,82%

Chłopcy	Rok 2020	26,78%
	Rok 2021	28,89%
	Rok 2022	34,18%

Napoje alkoholowe

Napoje alkoholowe to najczęściej wybierana przez młodzież substancja psychoaktywna. Jak wynika z badania ESPAD 2019, próby picia ma za sobą 92,8% uczniów drugich klas szkół ponadgimnazjalnych.

Na wstępie zapytano ankietowanych czy kiedykolwiek spożywali alkohol. Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż odsetek osób przyznających się do spożywania alkoholu jest na podobnym poziomie w porównaniu do lat poprzednich. W grupie ankietowanych, którzy przyznali się do kontaktu z alkoholem znalazło się 73,64% ogółu badanych dziewcząt i 70,15% ogółu badanych chłopców.

Tabela 126. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?

Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?		
Tak	Rok 2020	73,22% - 134 osoby
	Rok 2021	72,22% - 130 osób
	Rok 2022	72,45% - 142 osoby
Nie	Rok 2020	26,78% - 49 osób
	Rok 2021	27,78% - 50 osób
	Rok 2022	27,55% - 54 osoby

Uczniowie, którzy przyznali się do kontaktów z alkoholem, kolejno zostali zapytani o spożywanie go w ostatnim czasie. Zestawiając wyniki z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż wskaźnik odpowiedzi dotyczącej spożywania alkoholu w czasie 30 dni przed badaniem jest wyższy niż w latach poprzednich. W poniższej tabeli zaprezentowano wyniki badań uzyskanych na terenie gminy Jabłonka w zestawieniu z wynikami ESPAD 2019.

Tabela 127. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie

Czy piłeś/aś alkohol...?		
Kiedykolwiek w życiu	Rok 2020 - Jabłonka	35,07% - 47 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	36,15% - 47 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	27,40% - 40 osób
	Polska ESPAD	92,80%
W ciągu ostatnich 12 miesięcy przed badaniem	Rok 2020 - Jabłonka	17,91% - 24 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	20,00% - 26 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	21,23% - 31 osób
	Polska ESPAD	89,00%
W ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem	Rok 2020 - Jabłonka	47,01% - 63 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	43,85% - 57 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	51,37% - 75 osób
	Polska ESPAD	76,10%

Dalsza część badań miała na celu analizę częstotliwości sięgania po poszczególne napoje alkoholowe, takie jak piwo, wino, wódka, cydr oraz alkopop przez badanych, mających już za sobą inicjację alkoholową.

Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż od roku ubiegłego odsetek deklaracji badanych, którzy w ogóle nie piją piwa pozostaje na podobnym poziomie. Wśród tych, którzy przyznali się do jego spożywania przeważały odpowiedzi wskazujące na ilość poniżej 0,5 litra. Wskaźniki odpowiedzi dotyczących spożywania piwa w ilościach od 0,5 do 1 litra wzrósł w stosunku do roku poprzedniego. Uwzględniając płeć respondenta dziewczęta najczęściej wskazywały od 0,5 litra do 1 litra oraz poniżej 0,5 litra, natomiast chłopcy na ilość poniżej 0,5 litra.

Zestawiając wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów gminy Jabłonka z wynikami ESPAD 2019, można zauważyć, iż wskaźniki poszczególnych odpowiedzi dotyczących spożywania piwa w różnych ilościach są niższe niż w badaniach ogólnopolskich.

Tabela 128. Jak dużą ilość piwa wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość piwa wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nigdy nie piję piwa	Rok 2020 - Jabłonka	35,82% - 48 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	50,77% - 66 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	48,97% - 71 osób
	Polska ESPAD	12,70%
Ostatnim razem nie piłem/am piwa (piłem/am inny alkohol)	Rok 2020 - Jabłonka	32,84% - 44 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	26,15% - 34 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	25,52% - 37 osób
	Polska ESPAD	17,90%
Poniżej 0,5 litra	Rok 2020 - Jabłonka	12,69% - 17 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	11,54% - 15 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	10,34% - 15 osób
	Polska ESPAD	18,20%
Od 0,5 do 1 litra	Rok 2020 - Jabłonka	12,69% - 17 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	5,38% - 7 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	9,66% - 16 osób
	Polska ESPAD	37,80%
Powyżej 1 litra do 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonka	4,48% - 6 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	4,62% - 6 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	2,07% - 3 osoby
	Polska ESPAD	8,30%
Powyżej 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonka	1,49% - 2 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	1,54% - 2 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	3,45% - 5 osób
	Polska ESPAD	5,20%

Kolejno zapytano badanych o ilość wina wypitego podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu. W przypadku deklaracji dotyczących spożywania wina w ilości poniżej 0,2

litra widoczny jest spadek odsetka w porównaniu z rokiem poprzednim, natomiast zauważyć można wzrost odsetka dotyczącego ilości powyżej 0,75 litra.

Zestawiając wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów gminy Jabłonka z wynikami ESPAD 2019, można zauważyć, iż wskaźniki poszczególnych odpowiedzi dotyczących spożywania wina w różnych ilościach są nieco wyższe niż w badaniach ogólnopolskich.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 129. Jak dużą ilość wina wypiteś/aś podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu

Jak dużą ilość wina wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nigdy nie piję wina	Rok 2020 - Jabłonka	20,15% - 27 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	17,69% - 23 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	26,39% - 38 osób
	Polska ESPAD	22,70%
Ostatnim razem nie piłam/em wina	Rok 2020 - Jabłonka	23,13% - 31 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	32,31% - 43 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	22,92% - 33 osoby
	Polska ESPAD	43,20%
Poniżej 0,2 litra	Rok 2020 - Jabłonka	16,42% - 22 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	17,69% - 23 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	13,89% - 20 osób
	Polska ESPAD	17,00%
Od 0,2 do 0,4 litra	Rok 2020 - Jabłonka	17,16% - 23 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	26,15% - 34 osoby
	Rok 2022 - Jabłonka	27,08% - 39 osób
	Polska ESPAD	8,90%
Powyżej 0,4 do 0,74 litra	Rok 2020 - Jabłonka	15,67% - 21 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	4,62% - 6 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	5,56% - 8 osób
	Polska ESPAD	3,80%

Powyżej 0,75 litra	Rok 2020 - Jabłonna	7,46% - 10 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	1,54% - 2 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	4,17% - 6 osób
	Polska ESPAD	4,40%

Z badania wynika również, iż wódka nadal jest alkoholem popularnym wśród młodych osób. Można również zauważyć znaczny wzrost odsetka odpowiedzi wskazującej na spożywanie wódki w ilości powyżej 240 ml. W porównaniu z rokiem poprzednim dwukrotnie wzrósł odsetek odpowiedzi dotyczących spożywania wódki w ilościach poniżej 80 ml.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 130. Jak dużą ilość wódki wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość wódki wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nigdy nie piję wódki	Rok 2020 - Jabłonna	16,42% - 22 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	23,08% - 30 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	11,11% - 16 osób
	Polska ESPAD	20,60%
Ostatnim razem nie piłam/em wódki	Rok 2020 - Jabłonna	12,69% - 17 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	26,92% - 35 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	22,92% - 33 osoby
	Polska ESPAD	31,70%
Poniżej 80 ml	Rok 2020 - Jabłonna	13,43% - 18 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	7,69% - 10 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	14,58% - 21 osób
	Polska ESPAD	7,60%
Powyżej 80 ml do 150 ml	Rok 2020 - Jabłonna	20,90% - 28 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	18,46% - 24 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	11,11% - 16 osób
	Polska ESPAD	8,80%

Powyżej 150 ml do 240 ml	Rok 2020 - Jabłonka	11,19% - 15 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	13,08% - 17 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	13,89% - 20 osób
	Polska ESPAD	9,40%
Powyżej 240 ml	Rok 2020 - Jabłonka	25,37% - 34 osoby
	Rok 2021 - Jabłonka	10,77% - 14 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	26,39% - 38 osób
	Polska ESPAD	22,00%

Jak wskazują wyniki badań, cydr nie jest popularnym wśród młodych osób alkoholem, gdyż zdecydowana większość respondentów go nie pije. Wśród tych, którzy przyznali się do spożywania cydru przeważały odpowiedzi wskazujące na ilości poniżej 0,5 litra. Dane dotyczące spożywania cydru przez uczniów z terenu gminy Jabłonka są porównywalne z wynikami ESPAD.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 131. Jak dużą ilość cydru wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość cydru wypiteś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nie piję cydru	Rok 2020 - Jabłonka	89,55% - 120 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	90,00% - 117 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	90,21% - 129 osób
	Polska ESPAD	55,60%
Ostatnim razem piłem/am inny alkohol	Rok 2020 - Jabłonka	4,48% - 6 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	8,46% - 11 osób
	Rok 2022 - Jabłonka	4,90% - 7 osób
	Polska ESPAD	36,20%
Poniżej 0,5 litra	Rok 2020 - Jabłonka	4,48% - 6 osób
	Rok 2021 - Jabłonka	0,77% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonka	2,10% - 3 osoby
	Polska ESPAD	3,70%

Od 0,5 do 1 litra	Rok 2020 - Jabłonna	0,75% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonna	0,00%
	Rok 2022 - Jabłonna	0,70% - 1 osoba
	Polska ESPAD	3,30%
Powyżej 1 litra do 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	0,00%
	Rok 2021 - Jabłonna	0,00%
	Rok 2022 - Jabłonna	0,70% - 1 osoba
	Polska ESPAD	0,60%
Powyżej 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	0,75% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonna	0,77% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	1,40% - 2 osoby
	Polska ESPAD	0,60%

Bardzo podobnie kształtują się wyniki dotyczące spożywania alkopopu. Zdecydowana większość ankietowanych nie pije tego rodzaju alkoholu. Wśród tych, którzy przyznali się do jego spożywania przeważały odpowiedzi wskazujące na ilość poniżej 0,5 litra. Z uwagi na niską liczbę osób deklarujących spożywanie alkopopu, dane pozyskane wśród uczniów z terenu gminy Jabłonna w roku bieżącym można uznać za porównywalne do wyników ogólnopolskich.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 132. Jak dużą ilość alkopopu wypieś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?

Jak dużą ilość alkopopu wypieś/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?		
Nie piję alkopopu	Rok 2020 - Jabłonna	80,60% - 108 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	83,85% - 109 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	86,01% - 123 osoby
	Polska ESPAD	69,80%
Ostatnim razem piłem/am inny alkohol	Rok 2020 - Jabłonna	8,96% - 12 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	8,46% - 11 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	8,39% - 12 osób
	Polska ESPAD	23,80%

Poniżej 0,5 litra	Rok 2020 - Jabłonna	5,22% - 7 osób
	Rok 2021 - Jabłonna	3,85% - 5 osób
	Rok 2022 - Jabłonna	2,80% - 4 osoby
	Polska ESPAD	2,40%
Od 0,5 do 1 litra	Rok 2020 - Jabłonna	2,99% - 4 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	0,77% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	1,40% - 2 osoby
	Polska ESPAD	2,70%
Powyżej 1 litra do 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	1,49% - 2 osoby
	Rok 2021 - Jabłonna	2,31% - 3 osoby
	Rok 2022 - Jabłonna	0,00%
	Polska ESPAD	0,60%
Powyżej 2 litrów	Rok 2020 - Jabłonna	0,75% - 1 osoba
	Rok 2021 - Jabłonna	0,77% - 1 osoba
	Rok 2022 - Jabłonna	1,40% - 2 osoby
	Polska ESPAD	0,80%

Następnie ankietowani zostali zapytani o to, czy kiedykolwiek zdarzyło im się tak silne upicie, że stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. Analizując szczegółowe dane, można zauważyć, iż w tegorocznym badaniu zmalał odsetek osób, którym nigdy nie zdarzyło się silnie upić. Wzrósł natomiast wskaźnik odpowiedzi potwierdzający upicie się kiedykolwiek w życiu.

Tabela 133. Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?

Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/aś kontrolę nad własnym zachowaniem?		
Nie, nigdy	Rok 2020	69,40% - 93 osoby
	Rok 2021	77,69% - 101 osób
	Rok 2022	68,53% - 98 osób
Kiedykolwiek w życiu	Rok 2020	13,43% - 18 osób
	Rok 2021	14,62% - 19 osób
	Rok 2022	22,38% - 32 osoby

W czasie 12 miesięcy przed badaniem	Rok 2020	6,72% - 9 osób
	Rok 2021	2,31% - 3 osoby
	Rok 2022	4,90% - 7 osób
W czasie 30 dni przed badaniem	Rok 2020	10,45% - 14 osób
	Rok 2021	5,38% - 7 osób
	Rok 2022	4,20% - 6 osób

W dalszej części badania uczniowie zostali poproszeni o ocenę swojego stanu nietrzeźwości w efekcie ostatniego spożywania alkoholu przy użyciu skali, na której minimalna wartość 1 oznaczała tzw. „lekki rausz”, a maksymalna wartość 10- bardzo silne upicie. Wynik uzyskany w trakcie badania wskazuje, że średnia dla uczniów szkół ponadpodstawowych w przedziale wiekowym 17-18 lat wyniosła 3,41; przy czym dla dziewcząt średnia ukształtowała się na poziomie 3,16, a dla chłopców 3,90.

Analizując szczegółowe wyniki można zauważyć, iż średnia ocena stopnia nasilenia nietrzeźwości w tym roku wzrosła również w grupie dziewcząt. W grupie chłopców nastąpił spadek.

Tabela 134. Jak oceniasz swój stan nietrzeźwości podczas ostatniego upicia?

Jak oceniasz swój stan nietrzeźwości podczas ostatniego upicia?		
1 - Lekki rausz -> 10 - Silne upicie		
Ogółem	Rok 2020	Stan nietrzeźwości - 3,78
	Rok 2021	Stan nietrzeźwości - 2,95
	Rok 2022	Stan nietrzeźwości - 3,41
Dziewczęta	Rok 2020	Stan nietrzeźwości -3,55
	Rok 2021	Stan nietrzeźwości -2,70
	Rok 2022	Stan nietrzeźwości - 3,16
Chłopcy	Rok 2020	Stan nietrzeźwości - 3,67
	Rok 2021	Stan nietrzeźwości - 4,45
	Rok 2022	Stan nietrzeźwości - 3,90

Narkotyki i dopalacze

W drodze przeprowadzonego badania okazało się, że zdecydowana większość ankietowanych nie miała dotychczas kontaktu substancjami psychoaktywnymi takimi jak narkotyki czy leki. Jednocześnie odsetek osób, które przyznały się do zażywania narkotyków bądź leków pozostaje na podobnym poziomie w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 135. Czy kiedykolwiek używałeś/aś substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków)?

Czy kiedykolwiek używałeś/aś substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków)?		
Tak	Rok 2020	13,66%
	Rok 2021	7,22%
	Rok 2022	7,46%
Nie	Rok 2020	86,34%
	Rok 2021	92,78%
	Rok 2022	92,54%

Osoby, które uprzednio przyznały się do stosowania substancji psychoaktywnych, zostały poproszone o wskazanie tych, z którymi miały kontakt. Jak widzimy, najbardziej popularną wśród młodych osób nadal pozostaje marihuana lub haszysz.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 136. Czy kiedykolwiek używałeś/aś którejkolwiek z poniższych substancji psychoaktywnych?

Czy kiedykolwiek używałeś którejkolwiek z poniższych substancji psychoaktywnych?		
Marihuana lub haszysz	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 64,00% - 16 osób
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 76,92% - 10 osób
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 100,00% - 5 osób
Substancje wziewne	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 24,00% - 6 osób
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba

Leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 28,00% - 7 osób
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 23,08% - 3 osoby
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Leki przeciwbólowe w nadmiernej ilości	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 40,00% - 10 osób
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 38,46% - 5 osób
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 40,00% - 2 osoby
Amfetamina	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 7,69% - 1 osoba
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Metamfetamina	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 7,69% - 1 osoba
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
LSD lub inne halucynogeny	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 12,00% - 3 osoby
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 15,38% - 2 osoby
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Crack	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Kokaina	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 12,00% - 3 osoby
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Relevin	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	0,00%
Heroina	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Ecstasy	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 12,00% - 3 osoby
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 15,38% - 2 osoby
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Grzyby halucynogenne	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 8,00% - 2 osoby
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 15,38% - 2 osoby
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba

GHB	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Narkotyki wstrzykiwane za pomocą igły i strzykawki	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Alkohol razem z tabletkami	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 24,00% - 6 osób
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 30,77% - 4 osoby
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Sterydy anaboliczne	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 4,00% - 1 osoba
	2021 rok, n - 13 osób	0,00%
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba
Polska heroina kompot	2020 rok, n - 25 osób	Tak - 8,00% - 2 osoby
	2021 rok, n - 13 osób	Tak - 7,69% - 1 osoba
	2022 rok, n - 5 osób	Tak - 20,00% - 1 osoba

80,00% potwierdziło kontakt z marihuaną i haszyszem na 12 miesięcy przed badaniem, a 40,00% na 30 dni przed badaniem.

Gdy zapytano ankietowanych o używanie dopalaczy, zdecydowana większość ankietowanych zaprzeczyła by zdarzyło się im stosować tego typu substancje psychoaktywne. Jednocześnie wskaźnik odpowiedzi potwierdzających kontakt z dopalaczami jest na podobnym poziomie w porównaniu do roku poprzedniego.

Tabela 137. Czy kiedykolwiek używałeś/aś dopalaczy?

Czy kiedykolwiek używałeś/aś dopalaczy?		
Tak	Rok 2020	2,19%
	Rok 2021	0,56%
	Rok 2022	1,49%
Nie	Rok 2020	97,81%
	Rok 2021	99,44%
	Rok 2022	98,51%

Jedna osoba, która uprzednio potwierdziła kontakt z dopalaczami odpowiadała również na pytanie o używanie ich w ostatnim czasie. Jednak przyznała, iż było to 30 dni przed badaniem.

Dostępność substancji psychoaktywnych

Analizując szczegółowe dane dotyczące dostępności poszczególnych substancji psychoaktywnych w ocenie badanych można zauważyć, iż nadal jako najtrudniejsze do zdobycia uczniowie uznają narkotyki takie jak, amfetaminę, kokainę, metamfetaminę, heroinę, crack. Najłatwiejsze do zdobycia w opinii ankietowanych są natomiast piwo, papierosy, wino oraz wódka. Rozkład procentowy z każdym rokiem nieco się zmienia, niemniej jednak poziom dostępności poszczególnych substancji psychoaktywnych uczniowie oceniają podobnie. Crack, ecstasy oraz alkopop okazały się substancjami, o których dostępności uczniowie najczęściej nie posiadali zbyt dużej wiedzy.

Szczegółowy rozkład odpowiedzi został zaprezentowany w tabeli poniżej.

Tabela 138. Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych

Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	
2020 rok	
Papierosy	
Nieosiągalne	1,09%
Bardzo trudne	2,73%
Dosyć trudne	1,64%
Dosyć łatwe	27,32%
Bardzo łatwe	51,91%
Nie wiem	15,30%
Piwo	
Nieosiągalne	1,64%
Bardzo trudne	1,64%
Dosyć trudne	4,37%
Dosyć łatwe	25,68%
Bardzo łatwe	53,55%
Nie wiem	13,11%

Cydr	
Nieosiżliwe	6,56%
Bardzo trudne	1,64%
Dosyć trudne	5,46%
Dosyć łatwe	11,48%
Bardzo łatwe	19,13%
Nie wiem	55,74%
Alkopol	
Nieosiżliwe	6,56%
Bardzo trudne	3,28%
Dosyć trudne	4,92%
Dosyć łatwe	9,29%
Bardzo łatwe	9,84%
Nie wiem	66,12%
Wino	
Nieosiżliwe	2,73%
Bardzo trudne	1,64%
Dosyć trudne	6,56%
Dosyć łatwe	28,42%
Bardzo łatwe	45,90%
Nie wiem	14,75%
Wódka	
Nieosiżliwe	2,19%
Bardzo trudne	3,83%
Dosyć trudne	7,10%
Dosyć łatwe	27,87%
Bardzo łatwe	44,26%
Nie wiem	14,75%
Marihuana lub haszysz	
Nieosiżliwe	6,01%
Bardzo trudne	6,01%
Dosyć trudne	13,11%

Dosyć łatwe	20,22%
Bardzo łatwe	10,38%
Nie wiem	44,26%
Amfetamina	
Niemożliwe	9,29%
Bardzo trudne	6,01%
Dosyć trudne	12,02%
Dosyć łatwe	6,01%
Bardzo łatwe	6,01%
Nie wiem	60,66%
Metamfetamina	
Niemożliwe	8,74%
Bardzo trudne	7,65%
Dosyć trudne	9,29%
Dosyć łatwe	4,92%
Bardzo łatwe	5,46%
Nie wiem	63,93%
Leki uspokajające lub nasenne	
Niemożliwe	3,83%
Bardzo trudne	2,73%
Dosyć trudne	4,92%
Dosyć łatwe	22,95%
Bardzo łatwe	21,86%
Nie wiem	43,72%
Ecstasy	
Niemożliwe	8,20%
Bardzo trudne	7,10%
Dosyć trudne	7,65%
Dosyć łatwe	3,83%
Bardzo łatwe	6,01%
Nie wiem	67,21%
Kokaina	
Niemożliwe	7,65%

Bardzo trudne	8,74%
Dosyć trudne	8,20%
Dosyć łatwe	6,01%
Bardzo łatwe	3,83%
Nie wiem	65,57%
Crack	
Nieemożliwe	8,74%
Bardzo trudne	6,56%
Dosyć trudne	8,74%
Dosyć łatwe	0,55%
Bardzo łatwe	3,28%
Nie wiem	72,13%
Heroina	
Nieemożliwe	8,74%
Bardzo trudne	9,29%
Dosyć trudne	7,65%
Dosyć łatwe	3,83%
Bardzo łatwe	3,83%
Nie wiem	66,67%
Dopalacze	
Nieemożliwe	7,65%
Bardzo trudne	10,38%
Dosyć trudne	5,46%
Dosyć łatwe	5,46%
Bardzo łatwe	6,01%
Nie wiem	65,03%
Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych Rok 2021	
Papierosy	
Nieemożliwe	2,78%
Bardzo trudne	1,11%
Dosyć trudne	3,89%
Dosyć łatwe	20,56%

Bardzo łatwe	53,89%
Nie wiem	17,78%
Piwo	
Niemożliwe	2,78%
Bardzo trudne	1,67%
Dosyć trudne	4,44%
Dosyć łatwe	19,44%
Bardzo łatwe	57,22%
Nie wiem	14,44%
Cydr	
Niemożliwe	5,56%
Bardzo trudne	2,78%
Dosyć trudne	7,22%
Dosyć łatwe	9,44%
Bardzo łatwe	14,44%
Nie wiem	60,56%
Alkopop	
Niemożliwe	6,67%
Bardzo trudne	2,78%
Dosyć trudne	5,56%
Dosyć łatwe	5,00%
Bardzo łatwe	5,56%
Nie wiem	74,44%
Wino	
Niemożliwe	2,22%
Bardzo trudne	1,11%
Dosyć trudne	7,22%
Dosyć łatwe	26,11%
Bardzo łatwe	46,67%
Nie wiem	16,67%
Wódka	
Niemożliwe	3,33%
Bardzo trudne	2,22%

Dosyć trudne	6,67%
Dosyć łatwe	27,22%
Bardzo łatwe	43,89%
Nie wiem	16,67%
Marihuana lub haszysz	
Nieosiężliwe	5,00%
Bardzo trudne	10,00%
Dosyć trudne	10,00%
Dosyć łatwe	14,44%
Bardzo łatwe	7,22%
Nie wiem	53,33%
Amfetamina	
Nieosiężliwe	8,33%
Bardzo trudne	10,56%
Dosyć trudne	3,89%
Dosyć łatwe	4,44%
Bardzo łatwe	2,78%
Nie wiem	70,00%
Metamfetamina	
Nieosiężliwe	8,89%
Bardzo trudne	10,56%
Dosyć trudne	3,89%
Dosyć łatwe	3,33%
Bardzo łatwe	2,78%
Nie wiem	70,56%
Leki uspokajające lub nasenne	
Nieosiężliwe	4,44%
Bardzo trudne	4,44%
Dosyć trudne	8,89%
Dosyć łatwe	20,00%
Bardzo łatwe	16,67%
Nie wiem	45,56%

Ecstasy	
Nieosiżliwe	6,67%
Bardzo trudne	9,44%
Dosyć trudne	3,89%
Dosyć łatwe	3,33%
Bardzo łatwe	3,33%
Nie wiem	73,33%
Kokaina	
Nieosiżliwe	8,89%
Bardzo trudne	10,56%
Dosyć trudne	6,67%
Dosyć łatwe	2,22%
Bardzo łatwe	2,22%
Nie wiem	69,44%
Crack	
Nieosiżliwe	10,00%
Bardzo trudne	6,67%
Dosyć trudne	5,00%
Dosyć łatwe	2,22%
Bardzo łatwe	1,67%
Nie wiem	74,44%
Heroina	
Nieosiżliwe	9,44%
Bardzo trudne	10,56%
Dosyć trudne	4,44%
Dosyć łatwe	1,11%
Bardzo łatwe	2,22%
Nie wiem	72,22%
Dopalacze	
Nieosiżliwe	7,78%
Bardzo trudne	11,67%
Dosyć trudne	3,89%
Dosyć łatwe	2,22%

Bardzo łatwe	3,33%
Nie wiem	71,11%
Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	
Rok 2022	
Papierosy	
Nieemożliwe	2,55%
Bardzo trudne	1,53%
Dosyć trudne	2,55%
Dosyć łatwe	22,45%
Bardzo łatwe	59,18%
Nie wiem	11,73%
Piwo	
Nieemożliwe	3,06%
Bardzo trudne	1,53%
Dosyć trudne	0,51%
Dosyć łatwe	29,59%
Bardzo łatwe	56,63%
Nie wiem	8,67%
Cydr	
Nieemożliwe	4,08%
Bardzo trudne	2,04%
Dosyć trudne	3,57%
Dosyć łatwe	6,12%
Bardzo łatwe	15,31%
Nie wiem	68,88%
Alkopol	
Nieemożliwe	3,57%
Bardzo trudne	2,55%
Dosyć trudne	3,57%
Dosyć łatwe	3,06%
Bardzo łatwe	11,73%
Nie wiem	75,51%
Wino	

Nieosiężliwe	3,06%
Bardzo trudne	1,53%
Dosyć trudne	2,55%
Dosyć łatwe	31,63%
Bardzo łatwe	48,47%
Nie wiem	12,76%
Wódka	
Nieosiężliwe	2,55%
Bardzo trudne	3,57%
Dosyć trudne	4,08%
Dosyć łatwe	33,67%
Bardzo łatwe	44,90%
Nie wiem	11,22%
Marihuana i haszysz	
Nieosiężliwe	6,12%
Bardzo trudne	5,10%
Dosyć trudne	5,10%
Dosyć łatwe	16,33%
Bardzo łatwe	11,22%
Nie wiem	56,12%
Amfetamina	
Nieosiężliwe	9,69%
Bardzo trudne	6,63%
Dosyć trudne	4,59%
Dosyć łatwe	3,57%
Bardzo łatwe	5,10%
Nie wiem	70,41%
Metamfetamina	
Nieosiężliwe	7,65%
Bardzo trudne	7,14%
Dosyć trudne	5,10%
Dosyć łatwe	1,53%

Bardzo łatwe	5,10%
Nie wiem	73,47%
Leki uspokajające i nasenne	
Nieemożliwe	3,57%
Bardzo trudne	1,53%
Dosyć trudne	5,61%
Dosyć łatwe	18,37%
Bardzo łatwe	24,49%
Nie wiem	46,43%
Ectasy	
Nieemożliwe	7,14%
Bardzo trudne	5,61%
Dosyć trudne	3,57%
Dosyć łatwe	1,53%
Bardzo łatwe	5,10%
Nie wiem	77,04%
Kokaina	
Nieemożliwe	8,67%
Bardzo trudne	7,14%
Dosyć trudne	5,10%
Dosyć łatwe	1,53%
Bardzo łatwe	3,06%
Nie wiem	74,49%
Crack	
Nieemożliwe	7,65%
Bardzo trudne	6,63%
Dosyć trudne	3,57%
Dosyć łatwe	1,02%
Bardzo łatwe	1,53%
Nie wiem	79,59%
Heroina	
Nieemożliwe	7,65%
Bardzo trudne	7,65%

Dosyć trudne	4,08%
Dosyć łatwe	2,04%
Bardzo łatwe	2,04%
Nie wiem	76,53%
Dopalacze	
Niemożliwe	7,65%
Bardzo trudne	7,14%
Dosyć trudne	4,59%
Dosyć łatwe	2,55%
Bardzo łatwe	4,59%
Nie wiem	73,47%

Dane zebrane w powyższym rozdziale wskazują, iż 72,45% uczniów szkół ponadpodstawowych w przedziale wiekowym 17-18 lat ma za sobą odbycie inicjacji alkoholowej. Wskaźnik odpowiedzi dotyczącej spożywania alkoholu w czasie 30 dni przed badaniem jest wyższy niż w roku poprzednim. Jednocześnie zmalał odsetek odpowiedzi dotyczącej spożywania alkoholu w ciągu ostatnich 12 miesięcy. Najbardziej popularnym wśród uczniów alkoholem nadal pozostaje wódka, natomiast najmniej preferowanymi są cydr oraz alkopop.

Respondenci najczęściej deklarują, że nie zdarzyło im się nigdy tak silne upicie by stracili kontrolę nad własnym zachowaniem. Średnia ocena stopnia nietrzeźwości w wyniku ostatniego spożywania alkoholu aktualnie wynosi 3.42 i jest wyższy niż w roku poprzednim.

Z przeprowadzonych badań wynika również, iż zdecydowana większość respondentów nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami, a odsetek osób, które używały takich substancji jest na podobnym poziomie jak w roku poprzednim. Najczęściej używanymi narkotykami nadal pozostają marihuana lub haszysz.

Oceniając dostępność poszczególnych substancji psychoaktywnych uczniowie jako najłatwiejsze do zdobycia wskazują piwo, papierosy, wino oraz wódka. Narkotyki z reguły postrzegane są jako trudne do zdobycia.

CZĘŚĆ X: Podsumowanie- diagnoza i profilaktyka zagrożeń społecznych

Problem alkoholizmu w świadomości dorosłych mieszkańców gminy Jabłonka **Główne wyniki badania**

A. ZJAWISKO ALKOHOLIZMU W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.
- Problem alkoholizmu został oceniony najwyżej w hierarchii problemów, uzyskując wagę punktową 2,92.
- 43,66% mieszkańców uznało problem alkoholizmu jest zauważalny na terenie gminy, ale są to nieliczne przypadki.
- 29,58% wskazało problem alkoholizmu na terenie gminy Jabłonka jako powszechny.
- 35,21% badanych mieszkańców było zdania, że osoby spożywające alkohol na terenie gminy stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej.
- 66,20% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że zna w swoim otoczeniu osoby nadużywające alkohol.
- Większość badanych mieszkańców było zdania, że częstotliwość spożywania alkoholu w miejscach publicznych na przestrzeni ostatnich lat spadła.
- Jak przyznało większość ankietowanych, widok osób pijących i awanturujących się pod wpływem alkoholu jest rzadszy na przestrzeni ostatnich 10 lat.
- Większość ankietowanych mieszkańców stwierdziło, że spożycie alkoholu przez osoby dorosłe jest mniejsze niż w latach poprzednich, natomiast w przypadku osób nieletnich jest tyle samo co w przeszłości.
- 49,30% mieszkańców nie zna instytucji świadczących pomoc osobom uzależnionym.
- Według 77,38% nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy mają już za sobą inicjację alkoholową.

B. POSTAWY WOBEC ALKOHOLU:

- 25,35% respondentów zadeklarowało abstynencję.
- 53,52% badanych mieszkańców zadeklarowało, że pije alkohol tylko okazjonalnie.
- Zdaniem 80,28% alkohol zawarty w piwie lub winie może tak samo uzależniać jak inne napoje wysokoprocentowe.
- 60,56% mieszkańców ma świadomość, że regularne spożywanie alkoholu nawet raz w miesiącu może prowadzić do uzależnienia.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania wskazują, że w opinii badanych mieszkańców gminy Jabłonka najbardziej zauważalnym problemem w ich środowisku lokalnym jest alkoholizm. Ważność tego problemu została oceniona na poziomie 2,92. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy takich jak m.in.:

- Kontrola rynku napojów alkoholowych, sprzedaży tytoniu i lokali rozrywkowych, zwłaszcza w kontekście przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim.
- Podejmowanie działań profilaktycznych uwzględniających nabywanie umiejętności psychospołecznych, jak np. asertywność, radzenie sobie z presją grupy zwłaszcza wśród osób młodych.
- Podejmowanie działań edukacyjnych w szkole w zakresie profilaktyki alkoholowej- organizacja warsztatów dla uczniów szkół oraz rodziców.
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień.
- Wspieranie realizacji oferty pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym
- Rozpowszechnianie informacji o instytucjach lokalnych udzielających pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym, na przykład poprzez plakaty i ulotki informacyjne.
- Promowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych o charakterze bezalkoholowym; wzbogacenie oferty aktywnych form spędzania czasu wolnego.

- Ułatwienie dostępności programów edukacyjnych dla osób dorosłych, dotyczących problemów związanych z używaniem alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, przeciwdziałających przemocy, promujących zdrowy tryb życia.

II. Problem narkomanii w świadomości dorosłych mieszkańców gminy

Jabłonka

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO NARKOMANII W ŚRODOWISKU LOKALNYM:

- Przyjętą miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny” do 1 przy „nieistotnym”.
- Problemy narkomanii oraz używania nowych substancji psychoaktywnych uzyskały w ocenie mieszkańców wagę punktową odpowiednio 2,21 i 2,35.
- 35,21% badanych było zdania, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy, natomiast są to nieliczne przypadki.
- Zdecydowana większość badanych tj. 95,77% nie posiada wiedzy na temat tego, gdzie można nabyć narkotyki.
- 11,27% ankietowanych przyznało, że zna co najmniej jedną osobę, która według nich zażywa narkotyki.
- 20,15% badanych rodziców nie potrafi rozpoznać osoby pod wpływem narkotyków.
- 59,70% rodziców rozmawia z dziećmi rzadko na temat konsekwencji związanych z zażywaniem substancji psychoaktywnych, a 8,96% nie podejmuje takich tematów ze swoimi dziećmi.
- Według 17,86% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy mieli kontakt z narkotykami.

Wnioski i rekomendacje

Badania zrealizowane wśród mieszkańców pozwoliły stwierdzić, iż problem narkomanii w pewnym stopniu dotyczy gminy Jabłonka. Aby uniknąć rozpowszechnienia się problemu, zasadne jest podejmowanie działań takich jak :

- Realizowanie lokalnych kampanii społecznych na temat działania substancji psychoaktywnych.
- Rozpowszechnianie rzetelnych informacji na temat substancji odurzających i ich szkodliwości poprzez lokalną prasę, tablice informacyjne, media.
- W związku z tym, że najczęściej zażywanym narkotykiem jest marihuana, rekomenduje się akcje informacyjne, profilaktyczne oraz dotyczące szkodliwości dla rozwoju człowieka zażywania tego narkotyku.
- Stałe akcje informujące o instytucjach/ośrodkach, które pomagają w przypadku wystąpienia problemu uzależnienia.
- Promowanie wśród społeczności lokalnej zdrowego stylu życia.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie przeciwdziałania narkomanii.
- Zapewnienie dostępu do materiałów edukacyjnych z zakresu profilaktyki narkotykowej.
- Współpraca lokalnych instytucji w zakresie podejmowania działań na rzecz ograniczania rozmiarów zjawiska narkomanii.

III. Przemoc w opiniach dorosłych mieszkańców gminy Jabłonka

Główne wyniki badania

A.POSTAWY WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY:

- Zdecydowana większość ankietowanych tj. 95,77% postrzega przemoc w rodzinie jako przemoc fizyczną tj. bicie, szarpanie. Dla 91,55% jest to również przemoc psychiczna w postaci wyzwisk, poniżania czy krzyków.
- 36,62% badanych mieszkańców potwierdziło znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc.
- 2,82% respondentów przyznało, że osobiście doświadczyło przemocy w rodzinie, a osobą stosującą przemoc był najczęściej małżonek.
- 4,23% ankietowanych dopuszcza stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, przede wszystkim w sytuacji kiedy inne metody wychowawcze zawodzą.
- 29,85% w grupie ankietowanych rodziców zna rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci.

- 5,97% badanych rodziców uważa, iż może stosować kary cielesne wobec dziecka, jeśli na to zasługuje.
- 20,90% badanych rodziców nie popiera zakazu stosowania kar cielesnych.
- 25,37% badanych rodziców używa siły fizycznej od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu.
- 20,24% badanych nauczycieli uważa, że w ich szkole jest kilku uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie.
- 57,14% badanych nauczycieli spotyka się z atakami agresji i przemocy wśród uczniów, jednak są to nieliczne przypadki.

Wnioski i rekomendacje

Podsumowując część badań dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie, widzimy, że problem ten dotyczy również mieszkańców gminy Jabłonka. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy w rodzinie oraz jej przeciwdziałania; w tym m.in.:

- Organizowanie imprez, spotkań integracyjnych dla rodzin, pozwalających na umacnianie więzi rodzinnych.
- Realizacja kampanii społecznych w zakresie przemocy w rodzinie, wychowania bez przemocy, relacji i komunikacji w rodzinach.
- Stałe akcje informujące o instytucjach/ośrodkach, które pomagają w przypadku wystąpienia problemu przemocy rodzinnej lub rówieśniczej
- Prowadzenie działań profilaktycznych w szkołach wśród dzieci i młodzieży. Uwrażliwienie nauczycieli i pedagogów na akty przemocy w szkołach.
- Organizowanie imprez, spotkań integracyjnych dla rodzin, pozwalających na umacnianie więzi rodzinnych.
- Rozwój poradnictwa specjalistycznego, wsparcia socjalnego oraz pracy terapeutycznej z dziećmi, osobami dorosłymi i całymi rodzinami zagrożonymi i doświadczającymi uzależnień oraz przemocy w rodzinach.

IV. Problem nikotynowy w świadomości dorosłych mieszkańców gminy

Jabłonka

Główne wyniki badania

A. POSTAWY WOBEC WYROBÓW TYTONIOWYCH:

- 11,27% ankietowanych mieszkańców zadeklarowało, że pali papierosy.
- Do nałogowego palenia przyznało się 12,50% palących.
- Spośród palących respondentów 50,00% było zdania, że palenie papierosów nie szkodzi ich zdrowiu.
- 47,89% ogółu badanych było zdania, iż palenie bierne jest tak szkodliwe dla organizmu człowieka jak palenie czynne, a 26,76% przyznało, że jest nawet bardziej szkodliwe niż palenie czynne.
- Według 72,62% badanych nauczycieli w ich szkołach są uczniowie, którzy palą papierosy.

Wnioski i rekomendacje

Wyniki badania przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców gminy Jabłonka zwracają uwagę na problem uzależnienia od nikotyny i jednocześnie wskazują na podjęcie między innymi takich działań jak:

- Realizowanie programów podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych konsekwencji nadużywania papierosów.
- Prowadzenie edukacji społecznej na temat szkodliwości wdychania dymu tytoniowego przez osoby niepalące.
- Kontrole punktów sprzedaży wyrobów tytoniowych w zakresie przestrzegania ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
- Należy zwiększyć kontrolę nad możliwością zakupu papierosów, ponieważ w ocenie młodzieży dostęp ten jest dość łatwy lub bardzo łatwy.

V. Problem przemocy i agresji w środowisku szkolnym

Główne wyniki badania

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA PRZEMOCY RÓWIEŚNICZEJ:

- Badani uczniowie w swoich szkołach czują się najczęściej bardzo dobrze lub dobrze i mają zapewnione poczucie bezpieczeństwa.
- Uczniowie biorący udział w badaniu potwierdzają występowanie przemocy w środowisku szkolnym.
- Wielu uczniów przyznaje, że osobiście doświadczyło w szkole przemocy. Takie sytuacje potwierdziło 8,11% uczniów klas piątych i szóstych oraz 19,58% uczniów klas siódmych i ósmych.
- Zarówno wśród uczniów młodszych jak i starszych najczęściej spotykaną formą przemocy okazała się agresja słowna, a kolejno ośmieszanie i wulgaryzmy.

Poniższa tabela obrazuje występowanie zjawiska przemocy wśród uczniów poszczególnych klas.

Tabela 139. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów poszczególnych klas

Zjawiska przemocy		
złośliwe smsy, wpisy przez komunikatory	Uczniowie klas piątych i szóstych	9,19%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	19,93%
publikowanie w Internecie obraźliwych informacji	Uczniowie klas piątych i szóstych	8,11%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	20,63%
publikowanie amatorskich filmów video	Uczniowie klas piątych i szóstych	8,65%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	24,48%
poniżanie	Uczniowie klas piątych i szóstych	26,49%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	36,71%
zastraszanie	Uczniowie klas piątych i szóstych	17,30%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	22,38%

ośmieszanie, wulgaryzmy	Uczniowie klas piątych i szóstych	29,73%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	43,01%
szantaż	Uczniowie klas piątych i szóstych	9,19%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	18,88%
pobicie, opluwanie	Uczniowie klas piątych i szóstych	27,03%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	28,32%
wyzwiska, agresja słowna	Uczniowie klas piątych i szóstych	31,89%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	45,45%
grożenie, pokazywanie nieprzyzwoitych gestów	Uczniowie klas piątych i szóstych	14,59%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	25,87%

- Wraz z wiekiem badanych wzrasta częstotliwość występowania zjawisk przemocy poza terenem szkoły, jak również uczestnictwa w czynnych aktach przemocy.

Tabela 140. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.

Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy		
Spotykane przejawów przemocy poza szkołą	Uczniowie klas piątych i szóstych	8,11%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	13,29%
Czynne uczestnictwo w aktach przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	6,49%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	11,19%

Uczniowie niezależnie od kategorii wiekowej, najczęściej wskazywali dyrekcję szkoły, wychowawcę czy pedagoga jako osoby, do których się zwrócą, jeśli będą ofiarą lub świadkiem przemocy.

- Duża grupa uczniów nie posiada wiedzy na temat instytucji z terenu gminy świadczących pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 50,27% badanych, a wśród uczniów klas siódmych i ósmych 51,40%.

Wnioski i rekomendacje

Jak wynika z diagnozy równie istotnym problemem występującym w środowisku szkolnym jest przemoc.

Szczególnie istotnym wydaje się być walka z ośmieszaniem, agresją słowną czy też poniżaniem.

Należy zatem kontynuować projekty skupiające się na profilaktyce problemów agresji i przemocy, ukierunkowane na wszystkich uczniów. Planowane działania powinny być dostosowane do skali realnych problemów w różnych grupach wiekowych. i obejmować przede wszystkim:

- Prowadzenie warsztatów dla dzieci i młodzieży na temat agresji, konfliktów i przemocy rówieśniczej.
- Ułatwianie dostępności informacji na temat instytucji świadczących pomoc osobom dotkniętym problemem przemocy, gdyż jak wskazują wyniki istnieje spora grupa uczniów nie posiadająca wiedzy w tym zakresie.

VI. Uczniowie wobec problemów związanych z substancjami psychoaktywnymi

Główne wyniki badania

A. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH:

- Procent zażywania substancji psychoaktywnych wzrasta dość dynamicznie wraz z wiekiem badanych uczniów.

Poniższa tabela obrazuje procent uczniów poszczególnych klas, którzy odbyli już inicjację alkoholową i nikotynową.

Tabela 141. Zazywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Zazywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów		
Spożywanie alkoholu	Uczniowie klas piątych i szóstych	8,65%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	46,06%
Palenie papierosów	Uczniowie klas piątych i szóstych	3,78%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	24,12% (w tym papierosy tradycyjne i e-papierosy)

- Spośród osób mających za sobą inicjację alkoholową, 37,86% uczniów klas siódmych i ósmych piło alkohol za namową osób trzecich.
- Wśród okoliczności sprzyjających sięganiu po alkohol, uczniowie najczęściej wskazywali okres wakacyjny. Osoby, które przyznały się do picia alkoholu najczęściej deklarowały, że spożywały alkohol tylko raz (46,60%) lub przyznawały, że piją alkohol okazjonalnie, kilka razy w roku (31,07%).
- Spośród osób mających za sobą inicjację nikotynową, 54,35% uczniów klas siódmych i ósmych zapaliło pierwszego papierosa za namową osób trzecich.
- Większość uczniów palących e-papierosy uważa, że są one mniej szkodliwe niż papierosy tradycyjne.
- Wielu ankietowanych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Poniższa tabela obrazuje procent znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne wśród uczniów.

Tabela 138. Znajomość osób zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne		
Spożywanie alkoholu	Uczniowie klas piątych i szóstych	21,08%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	60,14%
Palenie papierosów	Uczniowie klas piątych i szóstych	37,30%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	68,18%
Zażywanie narkotyków	Uczniowie klas piątych i szóstych	3,24%
	Uczniowie klas siódmych i ósmych	18,53%

- Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych.

Poniższa tabela obrazuje ocenę dostępności substancji psychoaktywnych przez uczniów poszczególnych klas.

Tabela 142. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych

Dostępność substancji psychoaktywnych		
Zakup alkoholu		
bardzo łatwy	Uczniowie klas piątych i szóstych 10,81%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 13,99%
raczej łatwy	Uczniowie klas piątych i szóstych 4,32%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 15,38%
Zakup papierosów		
bardzo łatwy	Uczniowie klas piątych i szóstych 12,97%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 15,38%
raczej łatwy	Uczniowie klas piątych i szóstych 4,32%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 17,13%

Zakup narkotyków		
bardzo łatwy	-	Uczniowie klas siódmych i ósmych 7,69%
raczej łatwy	-	Uczniowie klas siódmych i ósmych 3,85%

- Większość ankietowanych nie miało dotąd kontaktu z narkotykami. Do stosowania tego typu substancji psychoaktywnych przyznało się 3,50% uczniów klas siódmych i ósmych szkoły podstawowej i najczęściej była to marihuana i haszysz.
- Badani uczniowie prezentują stosunkowo wysoki poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania. Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Poniższa tabela obrazuje poziom wiedzy uczniów poszczególnych klas w zakresie narkotyków.

Tabela 143. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków

Zakres wiedzy w zakresie narkotyków		
Konsekwencje zdrowotne		
nie znam	Uczniowie klas piątych i szóstych 28,65%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 15,03%
wiem ogólnie jakie są skutki	Uczniowie klas piątych i szóstych 55,14%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 55,94%
potrafię dokładnie powiedzieć jaki wpływ mają narkotyki na poszczególne funkcje organizmu	Uczniowie klas piątych i szóstych 16,22%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 29,02%

Konsekwencje prawne		
nie znam	Uczniowie klas piątych i szóstych 27,03%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 11,19%
wiem ogólnie jakie są kary	Uczniowie klas piątych i szóstych 55,68%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 60,84%
potrafię dokładnie powiedzieć jakie sankcje grożą za posiadanie narkotyków	Uczniowie klas piątych i szóstych 17,30%	Uczniowie klas siódmych i ósmych 27,97%

Wnioski i rekomendacje

Analizując szczegółowe dane zauważamy, że wraz z wiekiem wzrasta możliwość dostępu do używek jakimi są papierosy, alkohol czy też narkotyki. Co więcej wielu uczniów ma problem z asertywnością, gdyż jak przyznają, ich pierwszy kontakt z tego typu używkami nastąpił za namową osób trzecich. Należy zatem rozmawiać z uczniami o asertywności i o różnych technikach odmowy w przypadku, gdy ktoś proponuje im jakąś używkę. Ważna jest tu również rola rodzica. Jak się okazało w obydwu grupach wiekowych rodzice cieszą się bardzo wysokim zaufaniem i uczniowie przyznają, że chętnie dzielą się z nimi swoimi problemami.

Należy pamiętać, że młody człowiek, który ma zapewnione poczucie bezpieczeństwa i funkcjonuje w środowisku, w którym czuje się dobrze, jest mniej podatny na kontakt z używkami, chętniej rozmawia o swoich problemach. Istotne jest zatem budowanie pozytywnego klimatu społecznego, który daje młodemu człowiekowi możliwość rozwijania kompetencji społecznych takich jak asertywność, umiejętność podejmowania odpowiedzialnych decyzji czy poczucia własnej wartości.

Reasumując, w zakresie profilaktyki szkolnej, zasadnym będzie podejmowanie następujących działań:

- Prowadzenie programów informacyjno- profilaktycznych podnoszących świadomość w zakresie zdrowotnych, psychologicznych i społecznych konsekwencji nadużywania alkoholu palenia papierosów czy używania narkotyków.
- Rozpowszechnianie produktywnego modelu spędzania wolnego czasu wśród uczniów.
- Stworzenie interesującej oferty zajęć pozalekcyjnych, klubów sportowych, kółek teatralnych, warsztatów itp
- Realizowanie szkoleń i warsztatów dla uczniów z zakresu profilaktyki społecznej.
- Zaleca się działania informacyjne dotyczące podwyższenia świadomości dzieci i młodzieży na temat instytucji pomocowych.
- Preferowanie programów profilaktycznych w szkołach obejmujących oprócz warsztatów dla młodzieży także zajęcia dla rodziców/prawnych opiekunów a także dla kadry pedagogicznej.

VII. Problem cyberprzemocy wśród uczniów

Główne wyniki badania

A. ZJAWISKO CYBERPRZEMOCY:

- Większość badanych wie czym jest cyberprzemoc. Wiedzę na ten temat potwierdziło 83,78% uczniów klas piątych i szóstych oraz 94,41% uczniów klas siódmych i ósmych.
- Ankietowani potwierdzają przypadki, w których osobiście doświadczyli cyberprzemocy, gdyż ktoś zrobił im zdjęcie lub nakręcił film wbrew ich woli. Takie sytuacje zostały potwierdzone przez 20,00% uczniów klas piątych i szóstych oraz 42,66% klas siódmych i ósmych.
- Część uczniów przyznała się do oczerniania lub szantażowania kogoś przy użyciu urządzeń elektronicznych. Takie przypadki potwierdziło 8,65% uczniów klas piątych i szóstych oraz 13,99% badanych z klas siódmych i ósmych.
- Wielu ankietowanych zadeklarowało zawieranie znajomości przez Internet, a wraz z wiekiem częstotliwość takich sytuacji dość dynamicznie wzrasta. Wśród uczniów klas piątych i szóstych do tego typu działań przyznało się 43,24% badanych, a w grupie uczniów klas siódmych i ósmych 66,07%.

B. POSTAWY UCZNIÓW WOBEC ZJAWISKA CYBERPRZEMOCY:

- Niepojęty jest wynik, iż wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 83,78% uczniów klas piątych i szóstych oraz 67,48% klas siódmych i ósmych.

Wnioski i rekomendacje

Część badań dotycząca zjawiska cyberprzemocy wskazuje, iż jest to problem dotyczący również uczniów szkół z terenu gminy Jabłonka. Nawet pozornie niewinny żart może być rodzajem cyberprzemocy. Nauczyciele i rodzice powinni podpowiadać swoim dzieciom, gdzie zgłaszać się, gdy jest się ofiarą lub świadkiem działania cyberprzemocy, gdyż bardzo wielu uczniów deklaruje brak wiedzy w tym temacie. Należy także zwrócić uwagę, że wielu uczniów deklaruje zawieranie znajomości przez Internet. Profilaktyka współczesnych zagrożeń dotyczących

korzystania z mediów powinna zatem obejmować zagadnienia radzenia sobie z zaskakującymi czy też niebezpiecznymi zachowaniami nieznanych osób spotkanych w sieci.

Reasumując powyższe, w ramach działań profilaktycznych zaleca się:

- Ułatwianie dostępności informacji na temat niebezpieczeństwa, jakim jest zawieranie nowych znajomości w Internecie, poprzez realizowanie programów profilaktycznych dotyczących zagrożeń w sieci. Przeprowadzenie zajęć dla uczniów mających na celu zwrócenie uwagi na problem uzależnienia od komputera i Internetu.
- Realizowanie projektów profilaktycznych dotyczących zagadnienia przemocy rówieśniczej z naciskiem na jej nową formę jaką jest cyberprzemoc. Podejmowanie działań ukierunkowanych na poszerzenie wiedzy na temat zagrożeń związanych z cyberprzemocą oraz kształtowanie od najmłodszych lat wrażliwości wobec takiego zjawiska
- Ułatwianie dostępności informacji na temat organizacji czy serwisów internetowych pomagających w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Bernfeld B., Mazurkiewicz J., „Za młody, by pić”. Naruszanie prawa do życia lub zdrowia dziecka przez pijące alkohol kobiety ciężarne, Wrocław 2016.
2. Klimkiewicz, A., Obłąkowska, K., & Bartoszewicz, A., Polska zalana piwem. Analiza ewolucji modelu spożycia alkoholu w Polsce – przyczyny i skutki. Warszawa 2021
3. Komunikat z badań CBOS, „Aktualne problemy i wydarzenia. Palenie papierosów”, Warszawa 2019.
4. Komunikat z badań CBOS, *Hazardziści*, Warszawa 2017.
5. Komunikat z badań CBOS, *Konsumpcja alkoholu w Polsce*, Warszawa 2019.
6. Komunikat z badań CBOS, *Młodzież 2010*, Warszawa 2011.
7. Komunikat z badań CBOS, *Młodzież 2013*, 2014.
8. Komunikat z badań CBOS, *Młodzież i Internet: korzystanie i zagrożenia*, Warszawa 2004.
9. Komunikat z badań CBOS: *Oszacowanie rozpowszechnienia wybranych uzależnień behawioralnych oraz analiza korelacji pomiędzy występowaniem uzależnień behawioralnych a używaniem substancji psychoaktywnych*, 2015.
10. Komunikat z badań CBOS, *Aktualne problemy i wydarzenia. Palenie papierosów*, Warszawa 2019.
11. Komunikat z badań CBOS: *Przemoc i konflikty w domu*, Warszawa 2012.
12. Kowalewski P., *Kultura zdrowotna studentów. Diagnoza i perspektywy*, Wyd. Naukowe AP, Kraków 2006.
13. Plewka Cz., *Człowiek w całościowym rozwoju zawodowym*, Koszalin 2016
14. Sierosławski J., *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019r.*, Warszawa 2019.
15. *Strategia rozwoju Gminy Jabłonka na lata 2015-2025*.
16. Szuster A., *Dwa kody dwa światy: jak rzeczywistość wirtualna vs realna wpływa na nasze ocenianie*, 2020.

Źródła internetowe

- www.gus.gov.pl
- <https://www.jablonka.pl/>
- <https://www.lexlege.pl/krio/art-96-1/>
- <http://www.opsjablonka.pl/pomoc-spoieczna/2-zakres-dzialania>
- www.parpa.pl
- <http://www.szkolnictwo.pl/index.php?id=PU2061>
- www.cinn.gov.pl

Spis wykresów

Wykres 1. Podział mieszkańców gminy ze względu na płeć.....	11
Wykres 2. Rynek pracy.....	12
Wykres 3. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.....	23
Wykres 4. Struktura próby badawczej ze względu na wiek	24
Wykres 5. Struktura próby badawczej ze względu na aktywność zawodową.....	24
Wykres 6. Struktura próby badawczej z podziałem na wykształcenie	25
Wykres 7. Ilość osób w gospodarstwie domowym.....	25
Wykres 8. Czy Pana/Pani zdaniem na terenie gminy występuje problem alkoholizmu?	27
Wykres 9. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol? ..	27
Wykres 10. Czy osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa w środowisku lokalnym?.....	31
Wykres 11. Jak często spożywa Pan/Pani alkohol?	32
Wykres 12. Respondenci deklarujący abstynencję na przestrzeni lat 2018-2021	33
Wykres 13. Jaki rodzaj alkoholu spożywa Pan/Pani najczęściej?	33
Wykres 14. Czy Pani/Pana zdaniem można uzależnić się od piwa lub wina?	34
Wykres 15. Jak często według Pana/Pani trzeba by było spożywać napoje procentowe, żeby się od nich uzależnić?	34
Wykres 16. Czy w Pana/Pani opinii na terenie gminy występuje problem narkomanii?	36
Wykres 17. Czy zna Pan/Pani w swoim środowisku osoby zażywające narkotyki? .	37
Wykres 18. Czy kiedykolwiek zażywał/a Pan/Pani narkotyki lub inne substancje odurzające?.....	37
Wykres 19. Jak często pali Pan/Pani papierosy?	38
Wykres 20. Czy palenie szkodzi Pana/Pani zdrowiu?	39
Wykres 21. Czy uważa Pan/Pani, że palenie bierne szkodzi tak samo jak palenie czynne?	39
Wykres 22. Które z poniższych stwierdzeń oznaczają według Pana/Pani przemoc w rodzinie?.....	40

Wykres 23. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których według Pana/Pani stosowana jest przemoc w rodzinie?.....	41
Wykres 24. Respondenci potwierdzający znajomość rodzin, w których stosowana jest przemoc.....	41
Wykres 25. Czy kiedykolwiek doświadczył/a Pan/Pani przemocy w rodzinie?	42
Wykres 26. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby korzystające regularnie z gier losowych?.....	44
Wykres 27. Czy zna Pan/Pani w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego?	46
Wykres 28. Jak Pan/Pani ocenia swoje najbliższe otoczenie, czy jest ono bezpieczne i przyjazne dla Pana/Pani i dla Pana/Pani bliskich?	47
Wykres 29. Czy jest Pan/Pani zadowolony/a z pracy, którą Pan/Pani wykonuje?	49
Wykres 30. Jak Pana/Pani praca wpływa na Pana/Pani stan psychiczny/fizyczny?. 50	
Wykres 31. Czy uczestniczy Pan/Pani w testach, badaniach przesiewowych organizowanych na terenie gminy?	51
Wykres 32. Próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe	56
Wykres 33. Jak często osoby poniżej 18 roku życia podejmują próby zakupu napojów alkoholowych?	57
Wykres 34. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić papierosy?	58
Wykres 35. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić napoje energetyzujące?	58
Wykres 36. Jak często osoby poniżej 18 roku życia próbują zakupić piwo 0%?	59
Wykres 37. Struktura próby badawczej ze względu na płeć.....	61
Wykres 38. Liczba dzieci w rodzinie	62
Wykres 39. Za pomocą, którego stwierdzenia może określić Pani/Pan swoje relacje z dzieckiem?.....	63
Wykres 40. Czy Pani/Pana dziecko chętnie rozmawia z Panią/Panem o swoich problemach?.....	63
Wykres 41. Czy zdarza się, że Pani/Pana dziecko zachowuje się agresywnie?	64
Wykres 42. Jak najczęściej reaguje Pani/Pan na złe zachowanie dziecka?.....	65
Wykres 43. Czy zdarza się Pani/Panu używać siły fizycznej wobec dziecka?.....	65

Wykres 44. Czy rodzice mają prawo stosować kary cielesne wobec swoich dzieci, jeśli w ich przekonaniu zasłużyły sobie na to?	66
Wykres 45. Czy zna Pan/Pani rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci?	67
Wykres 46. Czy potrafi Pani/Pan rozpoznać osobę znajdującą się pod wpływem narkotyków?	68
Wykres 47. Czy wie Pani/Pan co to są narkotyki, jakie są ich rodzaje oraz jakie są skutki ich używania?	69
Wykres 48. Czy rozmawia Pani/Pan na temat substancji psychoaktywnych ze swoim dzieckiem?.....	69
Wykres 49. Ile przeciętnie czasu dziennie spędza Pani/ Pana dziecko przed komputerem ?.....	71
Wykres 50. Czy zna Pani/Pan jakieś przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swojego dziecka?.....	72
Wykres 51. Czy w szkole spotyka się Pani/Pan z aktami agresji i przemocy wśród uczniów?.....	76
Wykres 52. Czy według Pani/Pana w środowisku szkolnym obserwuje Pani/Pan uczniów, którzy mogą doświadczać przemocy w rodzinie?	76
Wykres 53. Czy według Pani/Pana wśród uczniów można zaobserwować niepokojące zachowania, które mogą sugerować np. problemy depresyjne, problemy z uzależnieniem?.....	77
Wykres 54. Kogo zawiadomisz w pierwszej kolejności jeśli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?	91
Wykres 55. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	92
Wykres 56. Kogo zawiadomisz w pierwszej kolejności jeśli będziesz świadkiem lub ofiarą przemocy?	120
Wykres 57. Jak oceniasz swoje relacje z rodzicami?	121

Spis tabel

Tabela 1. Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.....	14
Tabela 2. Powody przyznawania pomocy społecznej.....	15
Tabela 3. Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową.....	16
Tabela 4. Procedura "Niebieskie Karty" w latach 2019-2021.....	17
Tabela 5. Osoby doświadczające i stosujące przemoc w związku z procedurą „Niebieskie Karty”	17
Tabela 6. Rozpowszechnienie problemu alkoholizmu na terenie gminy Jabłonka ...	29
Tabela 7. Ocena zjawiska alkoholizmu w czasie ostatnich 10 lat	30
Tabela 8. Ocena częstotliwości spożywania alkoholu w miejscach publicznych oraz widoku osób awanturujących się pod wpływem alkoholu	31
Tabela 9. Czy uczestniczy Pan/Pani we wskazanych formach gier losowych?	43
Tabela 10. Natężenie występowania poszczególnych czynników w otoczeniu badanych mieszkańców.....	48
Tabela 11. Ocena zadowolenia z wykonywanej pracy	49
Tabela 12. Czy na terenie gminy są organizowane kampanie promujące zdrowy styl życia?	50
Tabela 13. Jak ocenia Pan/Pani dostępność i jakość opieki medycznej na terenie gminy Jabłonka?.....	52
Tabela 14. Częstotliwość spożywania alkoholu w obrębie sklepów	54
Tabela 15. Występowanie nieprzyjemnych zjawisk związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepów.....	55
Tabela 16. Czy widzi Pan/Pani coś niestosownego w sprzedaży alkoholu dorosłej osobie nietrzeźwej?	56
Tabela 17. Czy zauważył Pan/Pani u swojego dziecka problem związany z:.....	72
Tabela 18. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt z wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?	79
Tabela 19. Dostęp uczniów do substancji psychoaktywnych.....	80
Tabela 20. Czy wśród zachowań uczniów dostrzega Pani/Pan problemy związane z:.....	81

Tabela 21. Podaj swoją płeć.....	82
Tabela 22. Liczba uczniów klas piątych i szóstych	83
Tabela 23. Jak się czujesz w swojej szkole?	84
Tabela 24. Jak określiłbyś swoje zachowanie w szkole?	85
Tabela 25. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?.....	86
Tabela 26. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?	87
Tabela 27. Doświadczanie przemocy przez uczniów	88
Tabela 28. Czy znasz przypadki stosowania, któreś z podanych form przemocy?..	88
Tabela 29. Czy spotykasz się z przejawami przemocy poza szkołą?	90
Tabela 30. Czy uczestniczyłeś/łaś w czynnym akcie przemocy?	90
Tabela 31. Czy Twoim zdaniem rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?.....	93
Tabela 32. Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom dotkniętym problemem przemocy?	94
Tabela 33. Formy spędzania wolnego czasu przez uczniów klas piątych i szóstych	95
Tabela 34. Z kim najczęściej spędzasz swój wolny czas?.....	96
Tabela 35. Czy uważasz, że posiadasz wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia?	97
Tabela 36. Czy ważny jest dla Ciebie styl życia?	97
Tabela 37. Czy chciałbyś/ chciałabyś uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia?.....	98
Tabela 38. Czy Twoim zdaniem programy profilaktyczne dotyczące uzależnień od substancji psychoaktywnych powinny być realizowane w szkole?	99
Tabela 39. Czy kiedykolwiek zapaliłeś/łaś papierosa?	100
Tabela 40. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?	100
Tabela 41. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	101
Tabela 42. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	101
Tabela 43. Czy kiedykolwiek piłeś/łaś alkohol?	102
Tabela 44. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	102
Tabela 45. Jak oceniasz dostęp do alkoholu w swoim środowisku?	103
Tabela 46. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?.....	103

Tabela 47. Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki?	104
Tabela 48. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	104
Tabela 49. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	105
Tabela 50. Ile czasu poświęcasz na korzystanie ze sprzętów elektronicznych?	106
Tabela 51. Czy często zawierasz nowe znajomości w Internecie?	107
Tabela 52. Czy któreś z poniższych zjawisk Cię dotyczą?	108
Tabela 53. Czy wiesz co to jest cyberprzemoc?	109
Tabela 54. Czy wbrew Twojej woli wykonano Tobie zdjęcie lub film?	109
Tabela 55. Czy byłeś/eś sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś za pomocą urządzeń elektronicznych?	110
Tabela 56. Czy słyszałeś o organizacjach i serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?	110
Tabela 57. Podaj swoją płęć.....	112
Tabela 58. Jesteś uczniem klasy.....	113
Tabela 59. Jak się czujesz w swojej szkole?	114
Tabela 60. Jak określisz swoje zachowanie w szkole?	115
Tabela 61. Czy w swojej szkole czujesz się bezpiecznie?	116
Tabela 62. Jak często obserwujesz zjawiska przemocy w szkole?	116
Tabela 63. Doświadczenie przemocy wśród uczniów klas siódmych i ósmych	117
Tabela 64. Czy znasz przypadki stosowania, którejs z podanych form przemocy?	118
Tabela 65. Czy spotykasz się z przejawami przemocy poza szkołą?	119
Tabela 66. Czy uczestniczyłeś/eś w czynnym akcie przemocy?	119
Tabela 67. Czy Twoim zdaniem rodzice mają prawo uderzyć swoje dziecko?	122
Tabela 68. Czy wiesz jakie instytucje w Twoim środowisku zajmują się pomocą osobom doświadczającym przemocy?	123
Tabela 69. Formy spędzania czasu wolnego przez uczniów klas siódmych i ósmych	124
Tabela 70. Z kim najczęściej spędzasz swój wolny czas?	125
Tabela 71. Czy uważasz, że posiadasz wystarczającą wiedzę na temat zdrowego stylu życia?	125

Tabela 72. Czy ważny jest dla Ciebie styl życia?	126
Tabela 73. Czy chciałbyś/ chciałabyś uczestniczyć w warsztatach profilaktycznych poświęconych tematyce zdrowego stylu życia?.....	126
Tabela 74. Czy Twoim zdaniem programy profilaktyczne dotyczące uzależnień od substancji psychoaktywnych powinny być realizowane w szkole?	127
Tabela 75. Postawy uczniów klas siódmych i ósmych wobec palenia papierosów.	129
Tabela 76. Ile razy zdarzyło Ci się zapalić papierosa?	130
Tabela 77. Gdzie paliłeś/aś po raz pierwszy?.....	131
Tabela 78. Czy ktoś namawiał Cię do spróbowania papierosów?	131
Tabela 79. Jak często sięgałeś/aś po papierosa w ciągu ostatnich 30 dni?	132
Tabela 80. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które palą papierosy?	133
Tabela 81. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	133
Tabela 82. Czy znasz konsekwencje zdrowotne palenia papierosów?	134
Tabela 83. Czy i kiedy zdarzyło Ci się po raz pierwszy wypić napój alkoholowy? ..	135
Tabela 84. Czy ktoś namawiał Cię do wypicia alkoholu?	137
Tabela 85. Jak często sięgasz po alkohol?	137
Tabela 86. Dlaczego najczęściej sięgasz po alkohol?	138
Tabela 87. Czy znasz osoby poniżej 18 roku życia, które piją alkohol?	139
Tabela 88. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	139
Tabela 89. Czy znasz konsekwencje zdrowotne picia alkoholu?.....	140
Tabela 90. Czy używałeś/aś kiedykolwiek narkotyków?	141
Tabela 91. Z jakimi narkotykami miałeś/aś kontakt	141
Tabela 92. Z jakiego powodu po raz pierwszy zażywałeś/aś narkotyki?	142
Tabela 93. Czy zdarzyło Ci się przebywać pod wpływem narkotyków na terenie szkoły?	143
Tabela 94. Czy zdarzyło Ci się przyjmować takie substancje jak leki uspokajające i nasenne z przepisu lekarza?	143
Tabela 95. Czy znasz osoby w swoim środowisku, które zażywają narkotyki?	144
Tabela 96. Czy wiesz, gdzie i u kogo kupić narkotyki?	144
Tabela 97. Dostęp do narkotyków w środowisku badanych	145

Tabela 98. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania narkotyków?	145
Tabela 99. Czy znasz konsekwencje prawne posiadania narkotyków?	146
Tabela 100. Czy używałeś/aś kiedykolwiek dopalaczy?	147
Tabela 101. Czy wiesz, gdzie i u kogo kupić dopalacze?	148
Tabela 102. Jak oceniasz dostęp do papierosów w Twoim środowisku?	148
Tabela 103. Czy znasz konsekwencje zdrowotne stosowania dopalaczy?	149
Tabela 104. Ile czasu poświęcasz na korzystanie ze sprzętów elektronicznych? ..	150
Tabela 105. Czy często zawierasz nowe znajomości w Internecie?	151
Tabela 106. Czy któreś z poniższych zjawisk Cię dotyczą?	152
Tabela 107. Czy wbrew Twojej woli wykonano Tobie zdjęcie lub film?	154
Tabela 108. Czy byłeś/eś sprawcą oczerniania lub szantażowania kogoś za pomocą urzędzeń elektronicznych?	155
Tabela 109. Czy słyszałeś/aś o organizacjach i serwisach internetowych, które udzielają pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą?	155
Tabela 110. Grupa badawcza	158
Tabela 111. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?	159
Tabela 112. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie	159
Tabela 113. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie	160
Tabela 114. Jak dużą ilość piwa wypiliśmy/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	161
Tabela 115. Jak dużą ilość wina wypiliśmy/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	162
Tabela 116. Jak dużą ilość wódki wypiliśmy/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	163
Tabela 117. Jak dużą ilość cydru wypiliśmy/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	164
Tabela 118. Jak dużą ilość alkopopu wypiliśmy/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	166
Tabela 119. Czy zdarzyło Ci się silne upicie tak, że straciłeś/aś kontrolę nad własnym zachowaniem?	167

Tabela 120. Jak oceniasz swój stan nietrzeźwości podczas ostatniego upicia?.....	168
Tabela 121. Czy kiedykolwiek używałeś/aś substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków)?	169
Tabela 122. Czy kiedykolwiek używałeś/aś którejkolwiek z poniższych substancji psychoaktywnych?	170
Tabela 123. Czy kiedykolwiek używałeś/aś dopalaczy?	172
Tabela 124. Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	173
Tabela 125. Grupa badawcza.....	184
Tabela 126. Czy kiedykolwiek piłeś/aś alkohol?	185
Tabela 127. Spożywanie alkoholu w ostatnim czasie	186
Tabela 128. Jak dużą ilość piwa wypić/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	187
Tabela 129. Jak dużą ilość wina wypić/aś podczas ostatniej okazji spożywania alkoholu	188
Tabela 130. Jak dużą ilość wódki wypić/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	189
Tabela 131. Jak dużą ilość cydru wypić/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	190
Tabela 132. Jak dużą ilość alkopopu wypić/aś podczas ostatniej okazji do picia alkoholu?	191
Tabela 133. Czy zdarzyło Ci się tak silne upicie, że straciłaś/eś kontrolę nad własnym zachowaniem?.....	192
Tabela 134. Jak oceniasz swój stan nietrzeźwości podczas ostatniego upicia?.....	193
Tabela 135. Czy kiedykolwiek używałeś/aś substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków)?	194
Tabela 136. Czy kiedykolwiek używałeś/aś którejkolwiek z poniższych substancji psychoaktywnych?	194
Tabela 137. Czy kiedykolwiek używałeś/aś dopalaczy?	196
Tabela 138. Dostępność substancji psychoaktywnych w opinii ankietowanych	197
Tabela 139. Różnica ilościowa zjawisk przemocy wśród uczniów poszczególnych klas	214

Tabela 140. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy.....	215
Tabela 141. Zażywanie substancji psychoaktywnych przez uczniów	217
Tabela 142. Ocena dostępności substancji psychoaktywnych	218
Tabela 143. Znajomość konsekwencji zdrowotnych oraz sankcji prawnych z tytułu posiadania narkotyków	219